

דו"ח שנתי 2010

העמותה לנוער במצבי סיכון (ע"ר) youth in distress

נאוה ברק
נשיאת עלם

נדבך מרכזי נוסף בפעילותה הענפה של עלם הוא המתנדבים המסורים שלנו, אשר מלווים את בני הנוער בתהליך הטיפול המוענק להם ללא קבלת תמורה. המפגש הבלתי אמצעי של בני הנוער עם המתנדבים, מלמד אותם שיש גם מציאות אחרת, מציאות שיש בה נתינה וכתוצאה ממנה גם קבלה גדולה בחזרה. המפגש מהווה דוגמא אישית וגם מוטיבציה לשינוי. מתנדבים יקרים, אני מעריכה את התגייסותכם, תודה לכם מכל הלב.

לעובדי עלם המסורים, אשר עמלים לילות כימים למען בני הנוער מתוך תחושה אמיתית של שליחות ואחראים להכוונה, לסיוע ולמתן תקווה לאלפי בני נוער במצוקה, אני מחזקת את ידיכם ומאחלת לכולנו עוד שנים רבות של עשייה ברוכה.

ולכל ציבור התורמים הרחב, אשר תומכים בעלם ומלווים את פעילותה לאורך שנים, תודה לכם על כך שאתם מתייצבים לצידנו שנה אחר שנה.

אני קוראת לכל שותפינו ולכל הארגונים החברתיים, להמשיך להיות בחזית ולפעול למען אוכלוסיות חלשות בחברה, כדי שנוכל למגר את התופעות הקשות עימן אנו מתמודדים מדי יום ביומו, כיון שעתיד החברה הוא בנפשנו.

אני מאחלת לכולנו שהשנה הקרובה תהיה שנת שלווה, צמיחה ועשייה משותפת למען בני הנוער בישראל.

בברכה,
נאוה ברק,
נשיאת עלם.

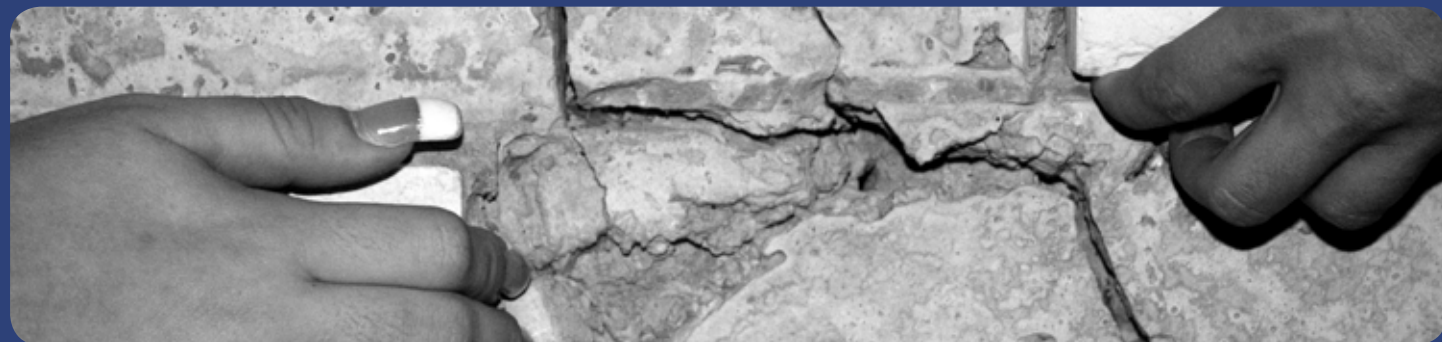
כנשיאת עלם ב-14 השנים האחרונות, הייתי שותפה לעשייה ולהתפתחותה הענפה של העמותה ואני שמחה לראות את העמותה צומחת ומשפיעה על תהליכים בחברה הישראלית.

לאור הנתונים המדאיגים שנחשפנו להם בשנים האחרונות, ביניהם עלייה מדאגה בצריכת אלכוהול ושימוש באלומות, עלייה במספר ההריונות בקרב נערות עד גיל 17, שוטטות והחמרת תופעת ההימורים בקרב בני נוער, עלם הגבירה את מאמציה לסיוע וטיפול בבעיות אלה בתוכניות המניעה, הטיפול והשיקום שלנו. כיום, עלם כעמותה מובילה במגזר השלישי, פועלת ב-40 ישובים ברחבי הארץ ובזכותה עשרות אלפי בני נוער בסיכון זוכים ליחס חם ולטיפול מקצועי באמצעות 1,700 מתנדבי העמותה וכ-280 עובדים מתחומי הטיפול השונים.

עלם עובדת בשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה השונים, עם המועצות המקומיות וארגוני המגזר השלישי ונתמכת על ידם ועל ידי המגזר העסקי, כמו גם על ידי קרנות ואנשים טובים בקהילה. אנו מודים לשותפינו במשרדי הממשלה השונים על עבודה מאומצת, יצירתית ומוצלחת ומקווים להמשיך את שיתוף הפעולה הפורה גם בשנים הבאות.

אנו שמחים לגלות כי ישנם גופים עסקיים המיישמים הלכה למעשה את המדיניות המבורכת של מעורבות עסקים בקהילה. המגזר העסקי השכיל להבין ולהשתמש בכוח האדיר שיש ברשותו, במשאבים ובהון האנושי על מנת לחולל שינוי בקרב הקהילה בה הם פועלים. אנו בעלם מודים לעסקים שהושיטו לנו יד.

שילוב הידיים המבורך בין המגזר הציבורי, העסקי והשלישי המתקיים היום, מאפשר לכולנו ביחד לפעול למען שינוי פני החברה ומצבם של בני הנוער בישראל.

מוקדש בהוקרה לכל שותפינו לחזון, לחלום ולעשייה: למתנדבים ולמתנדבות, לתורמים ולתורמות ולעובדי ועובדות עמותת עלם.

אן ביאלקין
יו"ר עלם ארה"ב

אני מפנה את מקומי כנשיאת עלם ארה"ב, תפקיד אותו מילאתי במשך 28 שנים. אני מביטה אחורה על תחילת הדרך שלנו, על האתגרים עמם התמודדנו ועל האופן בו צמחנו והיינו לארגון ארצי ומוכר, המספק רשת של מענים לאלפי בני נוער בישראל.

כשהתחלנו, כקבוצה קטנה בשנת 1982, מטרתנו הייתה להשמיע את קולם של בני נוער עוברי החוק שמדי שנה הועמדו לדין בבתי המשפט לנוער והוצאו מביתם. התחלנו מהדבר הבסיסי ביותר: הוסטל לנוער עובר חוק, מתוך הבנת היתרונות שבהשארת אותם צעירים במצוקה קרוב לבית. עלם הצליחה להקים הוסטלים בקהילה, בהם השיקום נערך מבלי להרחיק בני נוער מהמשפחה או מהקהילה. עלם הייתה הראשונה שפתחה מקלט חירום בתל אביב לבני נוער שברחו מביתם או חסרי בית, וכשבני הנוער לא באו אלינו, אנו יצאנו לרחובות ויזמנו את ניידות "ילדי הלילה", על מנת לאתר את אלו המצויים במצוקה. עלם תמיד הגיבה לצרכים של בני הנוער כפי שהם עלו מן השטח, עם התוכניות הכי חדשניות הכוללות, בין היתר, את רשת מרכזי המידע והייעוץ לנוער "הפוך על הפוך", תוכניות של חונכות ותעסוקה ופרויקטים רגישי תרבות, אשר הותאמו במיוחד לצרכיהם של נוער עולה.

התרחבות השירותים שעלם מציעה והעלייה במספר בני הנוער שעלם מטפלת בהם, מהוות הוכחה לכך שהצורך אמיתי, אך הוא ממשיך וגדל. הרשת ההולכת וגדלה של מתנדבים בארה"ב ובישראל, התורמים מזמנם וממשאביהם, היא עדות לכוחה של השליחות של עלם ולדרכי פעולתה.

המעורבות בפעילותה של עמותת עלם הייתה עבורי חוויה מספקת ביותר, וכזו שאני אמשיך בה גם בשנים הבאות. המעורבות אפשרה לי לשלב בין המומחיות המקצועית שלי לבין האהבה שאני רוחשת לישראל. כמו-כן, היא הפגישה לאורך הדרך אמריקאים וישראלים רבים בעלי ידע רב, אשר תרמו מכישורם וממשאביהם הכספיים, על מנת לעשות שינוי בעתידם של בני הנוער אותם עלם משרתת.

בהתבוננות לעתיד, אני מבקשת להודות לכל התומכים והמתנדבים של עלם על הנדיבות הבלתי רגילה שהם מפגינים, אשר הופכת את הפעילות שלנו לאפשרית. לנצח אהיה גאה על היותי חלק מארגון חשוב זה.

בכבוד רב,
אן ביאלקין,
יו"ר עלם ארה"ב.

לינור רובן
נשיאת עלם ארה"ב

אלו דברי הפתיחה הראשונים שלי כנשיאת עלם ארה"ב. מייסדת עלם, אן ביאלקין, בחרה לפנות את מקומה לאחר 28 שנות פעילות כנשיאת עלם ארה"ב, ואני זכיתי בכבוד ונעינתי לבקשת הוועד המנהל לקחת לידי את השרביט.

זו השנה ה-28 למאמציה של עמותת עלם לשקם בני נוער אבודים, במצוקה ולעיתים קרובות פגועים, במטרה להחזיר אותם להיות בוגרים יצרניים ומתפקדים בחברה הישראלית. בעשר השנים האחרונות, צפיתי בעלם גדלה ומתבגרת בזכות החשיבה היצירתית והבלתי שגרתית של אנשי המקצוע והמתנדבים בה, הפועלים לפתח תוכניות שיגיעו ויגעו באלפי בני נוער במצוקה בישראל. מצערת העובדה כי אין אנו מסוגלים להגיע לכל נער/ה או צעיר/ה החיים "על הקצה". יחד עם זאת, לגבי אותם בני נוער וצעירים אליהם הגענו, אחוזי ההצלחה של עלם ביצירת שינוי חיובי בחייהם, כפי שנמדדו על ידי 'מידות' ואוניברסיטת בר אילן, הם בהחלט דבר שעלם יכולה להיות מאוד גאה בו.

לצערי, מספרם של בני הנוער במצבי סיכון ממשיך לגדול בימים אלה של חוסר ודאות כלכלית, הגירה מוגברת ואקלים פוליטי הפכפך. עבור בני נוער רבים בישראל, עלם הפכה להיות חבל ההצלה היחיד. מדי שנה, אנו פוגשים עולים חדשים רבים, המתמודדים עם קשיים עצומים בתהליך ההתערוות לתוך התרבות החדשה, בני נוער ממשפחות החיות בעוני ובני נוער אשר חווים אלימות במשפחה ושימוש לרעה בסמים ובאלכוהול. חלק מאותם ילדים גדלים ומצליחים, על אף הקשיים הללו, למצוא את מקומם בתוך הזרם המרכזי של החברה. אבל לרבים אחרים חסרה המיומנות הבסיסיות הדרושה כדי להשיג זאת, והם נאלצים לשרוד בקצה. אוירה בלתי יציבה זו יוצרת את הבסיס לקשיים נוספים כשאותם בני נוער עוברים לעולם המבוגרים. זוהי אוכלוסיית היעד של עלם.

הייתי רוצה להביע את הערכתי העמוקה ותודתי הכנה לכל ידידיה של עלם ותומכיה. בזכות הנדיבות יוצאת הדופן שלכם, הופכות התוכניות שלנו לאפשריות. תמיכתכם היא סירת ההצלה, המאפשרת לכל כך הרבה בני נוער אבודים למצוא את מקומם ולהפוך לבוגרים תורמים בחברה.

בכבוד רב,
לינור רובן,
נשיאת עלם ארה"ב.

בעז דותן
יו"ר עלם

בשנת 2010 ביצעה עלם שני מהלכים פנימיים משמעותיים. הראשון, העברת תפקיד המנכ"ל מציון גבאי, שניהל את העמותה בהצלחה רבה ובמסירות מרשימה במשך 6 שנים, לידיה של אפרת שפרוט שמילאה תפקידים רבים בעלם במהלך 10 שנים. ההחלפה בוצעה באופן מאוד מקצועי, בשיתוף פעולה מלא, תוך שמירת היציבות וההמשכיות ובגיבוי מלא של עובדי העמותה. ברצוני לנצל הזדמנות זאת ולהודות לציון על פועלו הנפלא. הייתה לי הנאה וחוויה לעבוד איתך. כמו כן, ברצוני לאחל לאפרת הצלחה שאני בטוח שתהיה מנת חלקה. המהלך השני היה הגדרת מצפן ארגוני, המגדיר את העקרונות לפיהם תפעל עלם בשנים הקרובות. בהכנת המצפן היו מעורבים עובדי עלם, מתנדבים וחברי הוועד המנהל שאף אישר אותו. תכנית העבודה לשנת 2011 הוכנה לאורו של מצפן זה.

נדבר חשוב בעלם הינו הוועד המנהל והוועדות המקצועיות השונות. אני גאה לעמוד בראשו של ועד מנהל פעיל מאוד, שותף אסטרטגי אמיתי, שחבריו מגיעים מעולמות ידע שונים - עבודת נוער, אקדמיה, עסקים ותפקידי ניהול בכירים ומביאים עימם את הידע, הניסיון וחשיבה אחרת ומפרים את העמותה ועשייתה. אני שמח על המשך הקשר ארוך השנים עם עלם ארה"ב וקיומו של ועד מנהל בינלאומי משותף ועל תוצריו ותרומותיו לעלם עצמה ולנוער בפרט.

כמי שהגיע מן העולם העסקי אני מודה על הזכות שניתנה לי להיות יו"ר עמותה במגזר החברתי. אני מברך על הקשר הקיים בין העולם העסקי לבין העולם החברתי ושמח לראות את ההתפתחות של השותפויות ארוכות השנים והמגוונות של עלם עם העולם העסקי. יותר ויותר עסקים מבינים את האחריות החברתית שלהם ואת העוצמה והכוח שיש בידיהם, שאותם ניתן לנתב לקהילה ולחברה. העמותות מצידן מפנימות ומסתגלות לסטנדרטים וקודים של ניהול שמקורם במגזר העסקי. במהלך שנת 2010 אנו עדים להעצמת הקשר של עלם והמגזר העסקי במימדים שונים: התנדבות עובדים מהמגזר בעסקי, תרומות כספיות, קליטת נערים מנותקים כעובדים מן המניין בעסקים שונים וכן שיתופי פעולה אסטרטגיים. שיתופי פעולה אלו עוזרים לעלם בפיתוח והגברת השירותים לנוער בסיכון וכן גם מאפשרים לעובדים מהמגזר העסקי חשיפה לעולם החברתי.

בשנה זו החליטה עלם כי תמשיך להקצות משאבים ארגוניים לשם תיעוד, איסוף נתונים, מדידה והערכה של תוצאות/תפוקות של התוכניות השונות, וזאת כחלק אינטגרלי ושיטתי מהפעילות היומיומית. התיעוד והמדידה הם אמצעים חיוניים להפצת הידע המצטבר לנופים אחרים ובאופן זה להשפיע יותר על מציאות הנוער בישראל. אני מאחל לכולנו שנת עבודה פורייה ומוצלחת, ומבקש להביע הערכתי ותודתי הכנה לכל עובדי עלם, המתנדבים בשטח והשותפים השונים שלנו אשר בזכותם מצליחה עלם להגיע לעשרות אלפי בני נוער בסיכון ולהביא לשינוי משמעותי בחייהם הפרטיים ובעתידה של החברה הישראלית כולה.

בברכה,
בעז דותן,
יו"ר עלם.

אפרת שפרוט
מנכ"לית עלם

עלם כיום הינה ארגון מוביל בתחום הנוער בסיכון, מספקת מגוון רחב של מענים מקצועיים, לעשרות אלפי בני נוער בשנה, ועושה זאת בפריסה גיאוגרפית ארצית נרחבת על פני כ-40 רשויות מקומיות. עם זאת, חשוב להדגיש כי עלם תמשיך להיות ארגון משלים וחלק ממערך השירותים של החברה האזרחית, עלם לא תעבוד לבדה, אלא תעשה כל שביכולתה לעבוד בשיתופי פעולה עם רשויות מקומיות, משרדי ממשלה, ארגוני מגזר שלישי ועסקים. עלם רואה בשותפויות חלק בלתי נפרד מעוצמת עבודתה וערך חשוב בפני עצמו. עלם תמשיך להוביל את תפיסתה כי על הגורמים המטפלים להיות במקומות בהם בני הנוער נמצאים וכי יש להנגיש את השירותים לבני הנוער. על כן, תמשיך להוביל את עובדיה, מתנדביה, שותפייה לצאת לשטח, לפגוש את בני הנוער, להיות במגע עם הרחוב, ללמוד את הקודים, השפה, הקצב, ההתמודדויות החדשות ולהיות שם בזמן אמת.

עלם רואה כיעד את הגברת האחריות החברתית למצוקות בני הנוער בישראל ולכן תמשיך לחתור ולשאוף לחדשנות, בניית מענים רלוונטים, כשבצד אלו תקפיד להביא את קולם של בני הנוער ומצוקותיהם ולהעלות מודעות ציבורית לתופעות אותן אנו פוגשים.

במסגרת המצפן הארגוני, אשר נוסח השנה, הגדירה עלם כי עלינו לתת יותר מענים לאוכלוסיות הקצה ולמגזרים מיוחדים, וביניהם מגזרי החברה הערבית והחברה הדתית לאומית. בעקבות כך נפתחו פרויקטים חדשים וכן הועלו לסדר היום נושאים מרכזיים כגון זנות קטנים, פיתוח שירותים למגזרי מיעוטים, עבודת רחוב ופיתוח שירותים לצעירים בני 18+. כמו כן בכוונתנו להמשיך ולהעמיק את התהליך שהחל בעלם של הערכת הפרויקטים, באמצעות מחקרי הערכה ובדיקת מדדים להצלחה. אמשיך להצטייד את עלם במישורים המקצועיים כארגון השומר על הרמה הגבוהה של עובדיה ומתנדביה ורמתו המקצועית, בין היתר באמצעות הכשרות, הדרכות ולמידת עמיתים.

אחד הכוחות המשמעותיים של עלם והערך המוסף שלה בנוסף לעובדי העמותה, הוא מתנדביה. אנו מוצאים כי לבני הנוער קל ונכון להתחבר דווקא למתנדבים, וגם מתוך הסיכון והמצוקה הם מבחינים כי יש מישור שנמצא שם בשבילם ללא תמורה, וזה נוגע בהם ומאפשר להם לבטוח, להתקרב, להיפתח ולהסכים לקבל. כמו כן, גם בתחום המטה עלם משלבת מתנדבים מתחומי מחקר, הערכה, בקרה ועוד. משום כך ולשם כך בשנה זו עיבינו את מערך המיון ההכשרה והתמיכה של המתנדבים, תוך ליווי צמוד של ניהול משאבי אנוש את מערך המתנדבים.

ולסיום, אנו מאמינים כי מתוך עבודה פנימית יסודית בתוך עלם ועם הפנים החוצה, נמשיך ונשפר את יכולותינו להשפיע על מציאות בני הנוער בישראל ובכך על החברה הישראלית כולה. אני מאחלת לכולנו המשך עבודה יצירתית, ערכית ומשמעותית ובהזדמנות זו מודה לכל העושים במלאכה - עובדים, מתנדבים ושותפים, על תרומתכם לעשייה למען בני הנוער בישראל.

בברכה,
אפרת שפרוט,
מנכ"לית עלם.

תוכן העניינים

סקירה כללית.....05
 רצף הסיכון של בני הנוער בישראל.....06

מענים לנוער בסיכון קל

"הפוך על הפוך" - מרכזי מידע, תמיכה וייעוץ לבני נוער.....07
 Yelem - מידע וייעוץ באינטרנט.....10
 תחום רב תרבותי.....12
 "מגדלור" - רשת מרכזים חינוכיים לבני נוער מתרבויות שונות.....13
 "אנג'ל" - תוכנית להתנדבות הורים בקהילה.....15
 תוכניות הוליסטיות לנוער עולה.....16

מענים לנוער בסיכון ממשי

תחום עבודת רחוב.....17
 המרכז לטיפול בקטנים בעלי התנהגות מינית פוגעת.....20

מענים לנוער בסיכון גבוה

תחום שיקום על ידי ליווי אישי ותעסוקה.....22
 "דרך המלך" - הכשרה תעסוקתית בשילוב חונכות אישית.....22
 "עצמאי בשטח" - הכשרה מקצועית לבני נוער מנותקים.....23
 יוזמות תעסוקתיות עצמאיות לנוער נושר.....23
 "מחסות לעצמאות" - תמיכה וליווי בוגרי רשות חסות הנוער.....25
 תחום נערות.....26
 "בית אמיתי" - מרכז לנערות וצעירות נפגעות אלימות מינית.....26
 "מרכז עד"י" - מרכז יום לנערות במצוקה.....29

מענים לנוער בסכנה

תחום הקצה.....31
 "ערים בלילה" - פרויקט למען בני נוער המעורבים בזנות.....31
 פרויקטים לצעירים חסרי בית.....34
 "מישהו לרוץ איתו" ו"גלגל".....34
 מקלט לצעירות חסרות בית.....34
 דירות מעבר לצעירים חסרי בית.....34

משאבי קהילה והתנדבות.....36
 הדרכה וניהול ידע.....38
 קשרי עסקים וקהילה.....40
 פיתוח שותפויות מקצועיות ומערכתיות.....41
 תקציב שנתי.....42
 מוסדות העמותה.....43
 תורמים ושותפים.....44
 פריסה ארצית של פעילות עלם.....48

עמותת עלם

עמותת עלם הוקמה במטרה לסייע לבני נוער במצבי סיכון ומצוקה בישראל להיחלץ ממצבם ולמצוא את מקומם בחברה, כבוגרים וכאזרחים תורמים, לעצמם, למשפחתם ולחברה הישראלית.

עלם הוקמה בידי קבוצת אנשי ציבור מתנדבים ואנשי מקצוע מישראל ומארה"ב, ונרשמה כעמותה בשנת 1983. מאז התפתחה לארגון ארצי רחב, המתמחה בזיהוי המצוקות המאפיינות את מציאות חייהם של בני הנוער בארץ ובפיתוח והפעלת מענים רלוונטיים חדשניים להתמודדות עמן, תוך התייחסות לצרכים הייחודיים של קבוצות אוכלוסייה שונות.

מתן שירותים חברתיים ואישיים

בישראל חיים כיום כ-800 אלף בני נוער בגילאים 12-18, כרבע מהם חיים במצבי סיכון שונים. עלם משמשת עבור בני הנוער במצבי הסיכון כתובת אמיתית ומסייעת בסלילת הדרך להשתלבותם המחודשת בקהילה. במהלך 2010 פגשה עלם כ-36 אלף בני נוער וצעירים וקימה קשר טיפולי רציף ומתמשך עם כ-20 אלף בני נוער.

בעמותת עלם עובדים כ-280 אנשי מקצוע מהשורה הראשונה בתחומי הייעוץ והטיפול, לצידם עוסקים במלאכה כ-1,700 מתנדבים. עובדי עלם ומתנדביה יוצאים אל השטח ופוגשים את בני הנוער במקומות בהם הם נמצאים: בבתי הספר, בשעות אחר הצהריים בקהילה, ברשת האינטרנט, בפעילויות שטח נקודתיות במהלך חופשות הקיץ, במקומות הבילוי ובפעילות לילית ברחובות.

מעורבות קהילתית ואקטיביזם חברתי

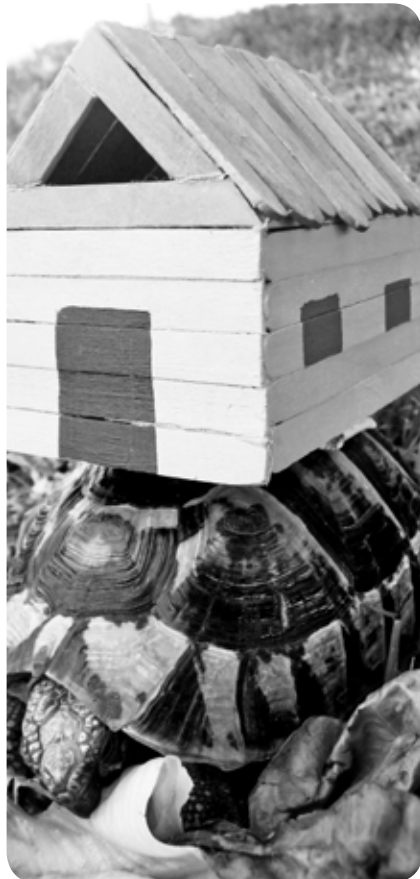
אנו מאמינים כי הטיפול בנוער בסיכון הוא באחריות כלל החברה. לכן, במקביל לשיתוף פעולה הדוק עם מערכות הרווחה השונות, פועלת העמותה להעלאת הנושא על סדר היום הציבורי בישראל ולהעמקת מעורבות הציבור הרחב והמגזר העסקי בתחום, תוך יצירת שותפות אמיתית בעשייה למען אותם בני הנוער הנמצאים במצבי סיכון יומיומיים.

עלם דוגלת בערכי ההתנדבות, מעורבות בני נוער וטיפול מנהיגות, מצוינות ומקצועיות, פתיחות ורגישות, יזמות, מעורבות קהילתית ואקטיביזם חברתי. עלם מפתחת גופי ידע, שיטות וגישות התערבות בלתי פורמאליות חדשניות בקרב מתבגרים ופועלת למען שינוי תפיסתי של מערך שירותי הנוער בישראל.

מענים לרצף רחב של מצוקות

העמותה פועלת בפריסה ארצית רחבה, בכ-40 ישובים ברחבי הארץ, ומספקת מענים לרצף רחב של מצוקות: החל מהתמודדות עם מצבי משבר אישיים של נוער נורמטיבי בגיל ההתבגרות, דרך נשירה ממסגרות לימודיות, קשיי קליטה, קשיים חברתיים, בעיות משפחתיות, בעיות זהות, חשיפה והתמכרות לסמים ואלכוהול, שוטטות, אלימות, ניצול מיני, ילדים ונוער הפוגעים מינית, עבריינות, ועד למצבי ניתוק קשים כגון זנות ומחוסרי בית.

עלם מפעילה תוכניות שונות, וביניהן: רשת מרכזי מידע וייעוץ לבני נוער, אתר אינטרנט למידע ותמיכה בצעירים, תוכניות רב תרבותיות לבני נוער בני המגזרים השונים, מרכזים לטיפול בילדים ובני נוער פוגעים מינית, ניידות לנוער משוטט ברחוב, מענים ייחודיים לנערות וצעירות בסיכון, שיקום על-ידי ליווי אישי ותעסוקה לנוער עובר חוק, יזמות עסקית עצמאית לבני נוער, מרכזים לצעירים חסרי בית, פרויקט לקטנים המעורבים בזנות, מרכז לצעירות נפגעות אלימות מינית וסניפים אזוריים לפיתוח הקשר עם הקהילה וגיוסה למען בני הנוער.

רצף הסיכון של בני הנוער בישראל

המענים של עלם

מענים לנוער בסיכון קל

"הפוך על הפוך" - מרכזי מידע, תמיכה וייעוץ לבני נוער

מנהל התחום: אמיר דלומי

מתוך יומנה של עובדת נוער ב"הפוך על הפוך" תל-אביב:

"הפריקים לובשי השחורים והמתכות, צבע הדיכאון, הניכור והבדידות, שצורחים את הייאוש, הציניות והחיפוש הנואש אחרי משמעות לחיים. הפנקיסטים לעומתם, שברו את הכלים. רובם עזבו את הבית, הדת, הקהילה והבית"ס ממנו באו. הם רואים עצמם אנרכיסטים, נהיליסטים לעיתים בשילוב קטלני של אנטי סוציאליזם. הם רוצים לצאת מכללי המשחק החברתי ולהקים לעצמם מקומות מסתור. הם מקיפים עצמם חומת מוהיקן, קעקועים, שרשראות עם ברזלים, מגפיים כבדות ומוסיקת פאנק חסרת הרמוניה ומאיימת. מאחורי המראה מסתתרים ילדים שמעולם לא הרגישו שייכים או מובנים".

בני נוער רבים מתקשים להתמודד עם משימות גיל ההתבגרות ונקלעים למצבי משבר. העדר מענה לבעיות עשוי לגרום לתופעות כגון: אלימות, התנהגות עבריינית, שימוש בסמים והידרדרות לשוליים.

מרכזי "הפוך על הפוך" של עלם מעוצבים כבתי קפה לבני נוער ומאפשרים שיח "בגובה העיניים" של מתבגרים עם אנשי מקצוע ומתנדבים, וכן מפגשים חברתיים. הפעילות כוללת שיחות פרטניות, פעילות קבוצתית והשתתפות בסדנאות בנושאים המעסיקים את בני הנוער. הצוות המקצועי פועל בקשרי עבודה הדוקים עם השירותים השונים ברשות המקומית לצורך היועצות והפניית בני נוער להמשך ליווי וטיפול.

כ-70 עובדים, 300 מתנדבים מבוגרים ו-298 בני נוער מתנדבים פועלים במרכזי "הפוך על הפוך", הפתוחים חמישה ימים בשבוע, בשעות אחר הצהריים והערב, וכן במהלך החופשות מבתי הספר. במהלך שנת 2010 התקיימו במרכזים, בעבודת יישון ובפרויקטים במהלך הקיץ כ-59,400 התערבויות עבור 15,290 בני נוער, מתוכם 1,375 בני נוער חדשים.

פריסה ארצית:

הפעילות ב"הפוך על הפוך" החלה בשנת 1999. כיום קיימים 13 מרכזים ברחבי הארץ: קריית שמונה, צפת, נצרת עילית, עכו, קריית ים, כפר סבא, נתניה, תל-אביב, חולון, אשדוד, שדרות, קריית גת ובאר שבע.

פעילויות בשנת 2010:

• אימוץ פרויקט "הפוך על החוף" על ידי התכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון: פעלנו באמצעות הוועדה הבין-משרדית והתוכנית הלאומית לנוער בסיכון למיסוד ומיצוב פרויקט "הפוך על החוף", כמענה שנתי במהלך החופשות, בחופים ובפסטיבלים. הוועדה התבססה על מודל העבודה שפותח בעלם והגישה למנכ"ל משרד הרווחה תוכנית מקצועית ותפעולית. בהמלצת הוועדה הבין-משרדית הוטל על הפרויקט הלאומי לילדים ונוער בסיכון להוביל תוכנית זו ברמה הארצית.

• פיתוח מודל עבודה של קבוצות סח"י כמודל קבוצתי קהילתי: במסגרת עבודת האיתור בפרויקט "יש לאן" נפגשנו עם אוכלוסיות חדשות של בני נוער, בעיקר בשכונות קשות בקריית גת. בני נוער אלו, בעלי מאפיינים של שוטטות הינם בגילאי 13-15. נעשתה איתם עבודה קבוצתית, אשר דנה במושגים של קהילה ועזרה לזולת. כתוצאה מהפעילות הוחלט להקים את "סח"י" - סירת חסד ייחודית, קבוצת בני נוער המחלקת מצרכי מזון למשפחות נזקקות ומסייעת לקשישים בשיפוץ ובתחזוקת גינות. כיום משתתפים בסח"י כ-100 בני נוער.

פילוח ומאפייני קהל היעד

התפלגות לפי מין	
קהל יעד	אחוזים
בנים	58.3%
בנות	41.6%
טרנסג'נדרים	0.1%
סה"כ	100%

התפלגות לפי מוצא	
קהל יעד	אחוזים
מתבגרים ותיקים יהודים	52.7%
מתבגרים ותיקים ערבים	3.5%
מתבגרים יוצאי אתיופיה	5.8%
מתבגרים יוצאי חבר העמים	32%
אחר (אנגלו-סקי / דרום אמריקאי / צרפתי)	6%
סה"כ	100%

התפלגות לפי גיל	
קהל יעד	אחוזים
מתחת לגיל 12	0.5%
גילאי 12-14	19.4%
גילאי 14-16	38.6%
גילאי 16-18	40%
מעל גיל 18	1.5%
סה"כ	100%

נושאי פניות עיקריים

23.4%	פונים בנושא מסגרות
14.3%	פונים בנושא פנאי והתנדבות
13%	פונים בנושא בית ומשפחה
10.7%	פונים בנושא אהבה ומיניות
10.2%	פונים בנושא עבריינות ושימוש בחומרים

התפלגות הפניות לגורמי טיפול

שירות	מספר הפניות
שירותי חינוך (בתי ספר ופנימיות)	68
יחידות וקידום נוער	29
שירותי רווחה (עובדים סוציאליים, פקידי סעד ובית חם)	98
סמים (אל-סם וכפר גמילה)	5
בריאות	38
צבא	13
בריאות הנפש	29
משטרה	24
סה"כ	304

נגמות ותופעות חדשות שאובחנו השנה:

• עלייה בשיעור הנערות המגיעות למרכזים: 42% מהפניות למרכזים השנה הן של נערות, בהשוואה לשנה שעברה בה עמד נתון זה על 38%. עלייה זו נובעת מפיתוח תכניות מותאמות לצורכי הנערות ומתן מענה ייחודי בכל אחד ממרכזי "הפוך על הפוך".

• אלימות מינית בקרב בני הנוער: בשנה האחרונה הלך וגבר העיסוק בנושא יחסים בין המינים, חיזור אליים ותקיפות מיניות. המקרים הרבים אשר נפוצו בתקשורת השנה הגבירו את השיח במרכזים סביב הנושא. נראה כי בני נוער לא תמיד מבינים מהי מערכת יחסים בריאה, מתי זכותם לומר "לא" ומהו כבוד לאחר. ישנו צורך גדול להמשיך ולדבר על הנושאים ולמצוא דרכים להגיע לבני הנוער כדי להשפיע עליהם במקומות בהם הם מגבשים את עמדותיהם בנושא.

הצלחות בשנת 2010

• **גידול במספר הפונים:** בשנת 2010 חלה עלייה משמעותית במספר בני הנוער שפנו לקבלת סיוע. לאורך השנה סייענו במרכזים, בחופים ובפרויקטים השונים לכ-15,290 בני נוער, עלייה של קרוב ל-50% לעומת 2009.

• **עבודה משותפת עם הפרויקט הלאומי לילדים ונוער בסיכון:** בנוסף לכניסת הפרויקט לספר הפרויקטים של התכנית הלאומית, כל מנהלי הפרויקטים בערים בהן פועלת התכנית הלאומית, לוקחים חלק בועדות המקומיות ושותפים לקביעת המדיניות ולקבלת ההחלטות בעירם. כתוצאה מכך, אנו מפעילים כיום תכניות שונות בשיתוף התכנית הלאומית - "הפוך על החוף" אשר הופעל השנה באחריותה וניהולה של התכנית הלאומית, ותכנית משותפת להפעלת מרחב לנערות ב"הפוך על הפוך" בצפת.

• **כתיבת תורת עבודה להתנדבות נוער ככלי טיפולי:** נוער מתנדב פועל במרכזי "הפוך על הפוך" מתחילת דרכם. התנדבות בני נוער התפתחה ככלי התערבותי מרכזי בעבודה המקצועית במרכזים והתגבשה לכדי תורת עבודה רחבה וממוקדת. בשנה החולפת עמלנו על כתיבתה של תורת העבודה הנסמכת על עשר שנות הניסיון הנצבר בעבודת המרכזים בשיתוף עם עמ"ן, תוך דגש על פיתוח התנדבות נוער בסיכון בקהילה. כמו כן נכתבו מספר מאמרים בנושא אשר פורסמו בכתב העת "אפשר" וספר העוסק בהתנדבות בני נוער מטעם אוניברסיטת ת"א, הרואה אור בימים אלו.

• **פיתוח עבודת נוער במועצות אזוריות:** בשנה האחרונה גיבשנו ושיכללנו את מודל העבודה של "הפוך על הפוך" במרחב יישובי של מועצות אזוריות. מהניסיון שרכשנו בשנה האחרונה במועצות "שפיר" ו"לכיש" גיבשנו מודל הכולל שלושה מרכיבים עיקריים:

1. הכשרה וליווי מקצועי לעובדי הנוער ביישובים - במטרה לייצר שפה אחידה ולתת כלים לאיתור צרכים ובעיות, מתן מענים ראשוניים, כלים למניעה והפנייה על פי הצורך.
2. "מיני" מרכזי מידע וייעוץ - מרכז הממוקם בלב המועצה, המציע שירותי מידע והדרכה וייעוץ לנוער, לדוגמה ביישוב נהורה.
3. עבודת רחוב לאיתור ועבודה עם קבוצות נוער משוטטות ביישובים. פעילות זו משמשת כמענה משלים לעבודת המרכזים ומאפשרת להגיע לכלל אוכלוסיית הנוער, גם ביישובים הקטנים.

• **הופעלו תוכניות ייחודיות לנערות והורחבה העבודה הפרטנית עימן.**

• **שני הישגים בתחום התנדבות מבוגרים השנה:**

1. כתיבת תורת עבודה מחודשת, המאגדת את כל הידע הרחב שהצטבר לאורך השנים בעבודת ההתנדבות במרכזים. תורה זו עודכנה במהלך השנה בעבודה משותפת עם מחלקת ההתנדבות, מחלקת ההדרכה ומטה התחום.
2. הרחבת מגוון תפקידי ההתנדבות והקמת פורום מתנדבים מובילים.

• **הפעלת מרכז "כפית" בבאר שבע כמרכז מידע וייעוץ לנוער:**

כיום מופעלת פעילות קבוצתית במקום ונבנית תוכנית להתאמת המענה לצורכי בני הנוער והעיר, תוך שילוב בין התוכניות הקיימות ותוכניות חדשות.

יעדים ותוכנית פיתוח לשנת 2011

• **הרחבת הפעילות במגזר הערבי והבדואי ופיתוח דרכי עבודה מותאמות:** ברבעון האחרון של 2010 הסתיימו המגעים לפתיחת מרכז חדש, באבו בסמה, מועצה אזורית המאגדת את יישובי הפזורה הבדואית בנגב, במסגרת הפרויקט הלאומי לילדים ונוער בסיכון. הפעלת מרכז באזור שאינו עירוני, עם פיזור גדול של אוכלוסייה והעדר תשתיות קבע כמו חשמל, מעמיד בפני הפרויקט אתגרים שיצריכו פתרונות יצירתיים ושונים מאלו שהיינו מורגלים אליהם עד כה. תהליך זה כולל הכרות והבנה של צורכי האוכלוסייה ופיתוח דרכי עבודה. העבודה באבו בסמה מתווספת לעבודה שנעשתה השנה במסגרת מרחב לנוער מהמגזר הערבי שפועל בעכו ואנו מתכוונים להרחיבה גם במסגרת תוכניות לנוער מתנדב, בשיתוף עם קידום נוער ועם רשויות מהמגזר הערבי.

• **שיתוף פעולה עם קידום נוער במסגרת מיזם משותף לקבוצות נוער מתנדב:** הוגש מיזם משותף להפעלת קבוצות נוער מתנדב עם יחידות קידום נוער באמצעות צוותי מרכזי "הפוך על הפוך" ושילוב בני נוער בתעסוקה, באמצעות צוותי תחום "דרך המלך". המטרה היא להפעיל 150 בני נוער בקבוצות התנדבות שונות בעשרה מבין היישובים בהם פועלים המרכזים או ביישובים סמוכים בהם פועלות יחידות קידום נוער. התוכנית מבוססת על מודל העבודה של התנדבות בני נוער ככלי התערבותי מעצים אשר פותח במהלך השנים בתחום.

• **השקת תורת עבודה ויום עיון בנושא "התנדבות נוער בסיכון ככלי טיפולי":** במהלך 2011 יערך יום עיון מקצועי בנושא נוער מתנדב במצבי סיכון. מטרת יום העיון בשיתוף עמ"ן וארגונים נוספים היא הגברת המודעות להתנדבות בני נוער בסיכון ככלי התערבותי והפצתו בקרב שירותי נוער נוספים.

• **הרחבת והסדרת מערך הפיתוח המקצועי והכשרת העובדים:** במסגרת תהליכי הליווי המקצועי יושם השנה דגש על נושא העבודה הרב תרבותית, עבודה עם נערות והתנדבות נוער ומבוגרים.

• **פתיחת מרכז חדש בפריפריה**

שותפויות מוסדיות

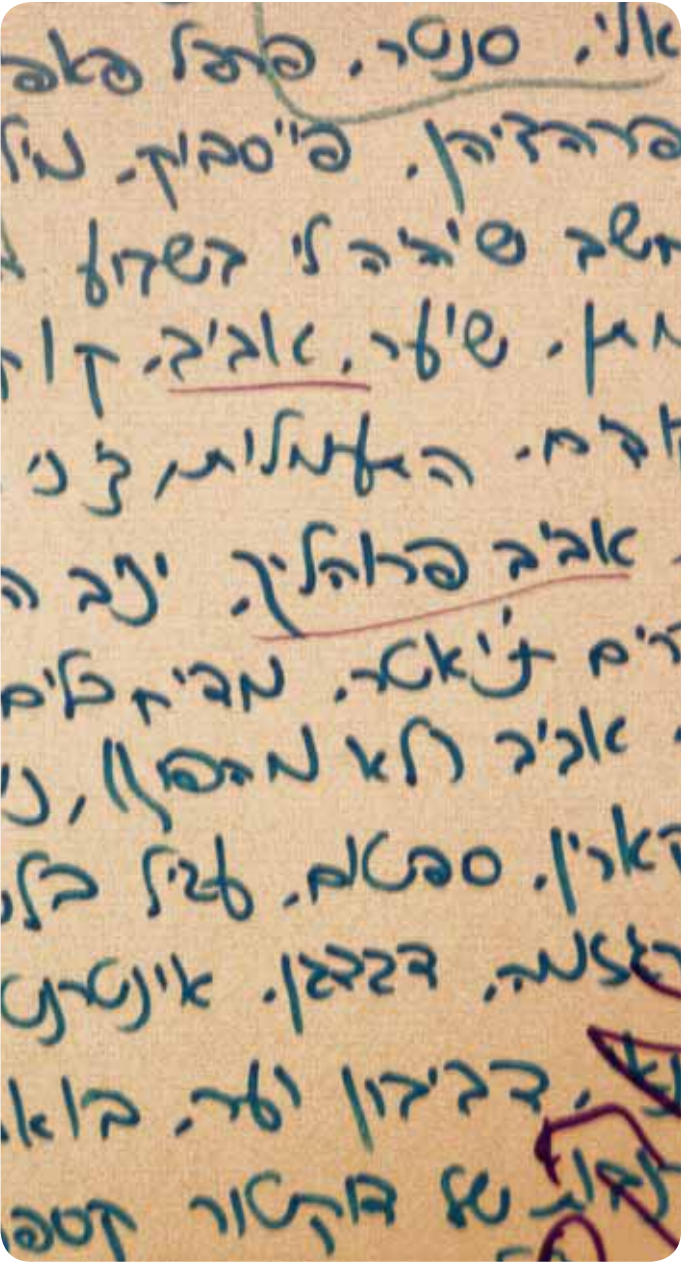
משרד הקליטה והעלייה, משרד החינוך, משרד הבריאות, משרד הרווחה, התכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון, עיר ללא אלימות, הרשות הלאומית למלחמה בסמים ואלכוהול, עמ"ן ורשויות מקומיות וקרן משפחת ביסן.

תורמים

הסוכנות היהודית-שותפות 2000, קרן גלנקור, הפדרצייה היהודית של סן פרנסיסקו, פדרציית שיקגו, פדרציית דאלאס, פדרציית דטרויט פדרציית ניו יורק JCA, מגבית קנדה וקרן קרוליטו.

שותפויות מקצועיות - טיפוליות

משרד הרווחה, משרד החינוך המשרד לקליטה ועלייה, הרשות הלאומית למלחמה בסמים ואלכוהול, ג'וינט ישראל והתוכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון.

שיחה אמיתית ב - Yelem שעברה שכתוב

הצלחות בשנת 2010

מספר פניות	שירות
38	"הפוך על הפוך" של עלם
12	"בית אמיתי" של עלם
34	דיווחים (משטרה)
19	דיווחים (פקידת סעד)
28	רווחה (יחידה לנערה וקידום נוער)
131	סה"כ

שלח הודעה

תחום רב תרבותי

מנהלת התחום: ד"ר שמחה גתרון

מיומנו של המתנדב יובל עמית:

"מזה כשנה אני מתנדב ב"מגדלור". הגעתי אל המקום ספק במקרה ספק במתכוון. רצייתי לעשות משהו התנדבותי, עבודה עם אנשים במקום שאוכל לתרום בו, גם מתוך רצון לתת וגם מתוך אחריות חברתית לנועשה במקום שהוא לא כל כך רחוק ממקום מגורי. מצאתי ב"מגדלור" מקום מאד מיוחד, מצד אחד אוסף של אנשים, עובדים ומתנדבים שכולם באים מתוך מניעים נקיים מאד, אבל לא פחות מזה, מצאתי בני נוער שרוצים בכל מאודם להצמד לצד החיובי של החיים. בני נוער שיודעים בתוך ליבם ששמים, אלוהול ואלימות לא יובילו אותם למקום הנכון, ורוצים ללמוד להצליח ולחיות חיים נורמאליים וחיוביים. ככה שיוצא שבלב איזור מאד לא קל נוצר אי, בו מתרכזים כוחות חיוביים, רצון טוב וניסיון עיקש של אנשי הצוות ושל בני הנוער לעלות את חייהם על פסים חיוביים. אנחנו שם כדי להראות להם את הדרך, לתמוך בהם כשצריך ולהעניק את החום והאהבה."

החברה הישראלית מתאפיינת בקליטת עלייה מאסיבית ובשונות תרבותית רבה. בני הנוער בני התרבויות השונות נתקלים בקשיים רבים, החורגים מהקשיים הנורמטיביים של מתבגרים וותיקים, ופעמים רבות מוצאים עצמם ללא מענה מתאים למצוקותיהם.

בשל קשיים אלה בהם נתקלים בני הנוער מן התרבויות השונות בישראל, ולאור הצורך בהתייחסות טיפולית רגישת מוצא ותרבות, פיתחה עלם את תחום הטיפול הרב-תרבותי. עלם מפעילה קשת מגוונת של תוכניות ייחודיות למתבגרים יוצאי התרבויות השונות, במטרה לסייע בשילובם בחברה הישראלית, תוך שמירה על ייחודם התרבותי והבנת המצוקות הייחודיות להם.

מרכיב מרכזי בפעילויות התחום הוא השימוש בפעילויות פנאי כאמצעי טיפולי. ההיבט המרכזי המאפיין את בני הנוער העולים הוא הימנעותם מביטויי רגשות באופן מילולי, אלא באמצעות פעולות והתנהגות. מטרת הפעילויות המוצעות במרכזים היא להקנות לבני הנוער "שפה" לא מילולית לביטוי רגשי. מטרה נוספת היא להוות אמצעי לתיעול כוחות שליליים לאנרגיה יצירתית ובונה. הטיפול באמצעות הפנאי, כולל סדנאות בעולמות התוכן של בני הנוער.

פריסה ארצית:

• תשעה מרכזי "מגדלור": מרכזים חברתיים-חינוכיים-טיפוליים, הפועלים בקרב אוכלוסיות מגוונות - בני נוער ישראלים ותיקים, בני נוער יוצאי אתיופיה וחבר העמים, בני נוער דתיים ובני נוער מהמגזר הערבי. המרכזים פועלים בפריסה ארצית בחולון, טבריה, עכו, פתח תקווה, קריית מלאכי, רחובות ושלושה מרכזים בבת-ים.

• ארבע תוכניות "אנג'ל": עידוד התנדבות הורים וקהילה למען בני הנוער. התוכניות פועלות בבת-ים, פתח-תקווה, קרית-מלאכי ורחובות.

• חמישה מרכזים הוליסטיים לנוער עולה - שניים בירושלים (בפסגת זאב ונווה יעקב) ושלושה בחדרה.

בתחום הרב-תרבותי מועסקים 31 עובדים בחלקי משרות על ידי עלם, 17 עובדים המועסקים על ידי הרשויות המקומיות ו-350 מתנדבים מבוגרים ובני נוער.

מרכזי מגדלור

מרכזי "מגדלור" הוקמו ביישובים בעלי רמת הטרוגניות גבוהה, על מנת לתת מענה לבני נוער מתרבויות שונות, המתקשים להשתלב במסגרות פורמאליות ונמצאים במצבי סיכון גבוה. המרכזים פועלים כמרכזים חברתיים-טיפוליים וחינוכיים, המעניקים שירותי טיפול משפחתי ועבודה קהילתית ושכונתית. כל מרכז מפעיל מענה כוללני ורחב לנוער: פנאי, ייעוץ, תמיכה, למידה, חינוך למנהיגות וחברה, ונשען על כלל שירותי הנוער בעיר לתמיכה ולטיפול. צוותי ה"מגדלור" מקיימים גם סיורי לילה ועבודת רחוב רגלית בשכונות, במטרה לאתר בני נוער במצוקה ולסייע להם.

פילוח ומאפייני קהל היעד

כ-3,132 בני נוער בגילאי 12-21 קיבלו מענה במרכזי ה"מגדלור" במהלך שנת 2010.

התפלגות לפי מין	
קהל יעד	אחוזים
בנים	66%
בנות	34%
סה"כ	100%

התפלגות לפי מוצא	
קהל יעד	אחוזים
מתבגרים יוצאי אתיופיה	33%
מתבגרים יוצאי חבר העמים	37%
מתבגרים ישראלים ותיקים	23.5%
מתבגרים מהמגזר הערבי	5.5%
אחר (דתיים, מהגרי עבודה, יוצאי דרום אמריקה ויוצאי צרפת)	1%
סה"כ	100%

התפלגות לפי גיל	
קהל יעד	אחוזים
עד גיל 12	8.6%
גילאי 12-14	27.2%
גילאי 14-16	41.2%
גילאי 16-18	19.6%
גילאי 18-22	3.2%
מעל גיל 22	0.2%
סה"כ	100%

סוגי הפעילות:

• עבודה בקבוצות בנושאים המאפיינים את מצוקות בני הנוער: מניעת אלימות וונדליזם, מיניות, גיל ההתבגרות, שימוש בסמים ובאלכוהול, העצמת זהות אישית והשתייכות לקהילה.

• קבלת סיוע וטיפול בתחום הלימודי, החברתי והרגשי, וקבלת מידע וייעוץ אישי בתחומים שונים.

• פיתוח תחומי הפנאי (ספורט, אמנות, מוזיקה ותיאטרון), ככלים להעצמה ולהשתלבות חיובית בחברה, וכן לחיבור לתרבויות המקור.

• שימוש בספורט אתגרי ותחרותי ככלי טיפולי בנערים במצוקה ובבני נוער אלימים, ולימוד מחול ומוזיקה מסורתית כחיבור לדור ההורים.

• יצירת מרחב למרכז למידה בנושאים שונים על פי הצרכים בשטח: מתחם התעמלות וספורט, מרכז מוזיקה, חדר מחשבים ומרחב ספרייה.

מגמות ותופעות חדשות:

• ישנה עלייה בפניות בני נוער צעירים (פחות מגיל 12) לקבלת עזרה, תמיכה ומסגרת חברתית. חלקם הגדול מקבל מענה במסגרת "מינימגדלור לילדים-אחים של", אך רבים נוספים לא מקבלים מענה בשלב זה.

• ישנה עלייה בפניות של צעירים בני 18 ומעלה, הנמצאים מחוץ למסגרות חינוכיות, צבאיות ותעסוקתיות.

• כיום פונים למרכזי ה"מגדלור" (הממוקמים לרוב בשכונות קשות ואף עברייניות) יותר ויותר בני נוער וילדים המצויים במצבי סיכון ומצוקה קשים, במאפיינים של "נוער קצה".

תוכנית אנג'ל - לחינוך הנוער והמשפחה בקהילה

פרויקט "אנג'ל" החל לפעול בשנת 2008 בשיתוף ארגון Guardian Angels האמריקאי. התוכנית החלה בשכונת קריית משה ברחובות, שמרבית אוכלוסייתה יוצאת אתיופיה, והתרחבה בשנת 2010 לפעילות גם בפתח תקווה, בבתי-ים ובקריית מלאכי. "אנג'ל" היא תוכנית להעצמה קהילתית ושכונתית, הנשענת, רובה ככולה, על עבודת מתנדבים. התוכנית מאפשרת לקהילה המקומית לקחת אחריות על מצבה, ומחזקת את האחריות ההורית ואת האחריות ההדדית בקהילה.

מטרת הפרויקט הינה לספק לתושבים מידע, ייעוץ ואפשרויות טיפול, להציב בפני בני הנוער מודלים להתנהגות נורמטיבית, להעניק להורים ולחברי הקהילה את הכוח להשפיע ולעצב את חייהם ואת עתידם. המתנדבים מייצגים את הקהילה המקומית ואת תרבות המוצא, ופעילותם מביאה לשיפור המצב בשכונה.

בשנת 2010 פעלו בפרויקט 49 מתנדבים ונרשמו 260 פניות של בני נוער והורים.

הצלחות בשנת 2010

• הרחבת התוכנית לערים נוספות (בתי-ים ופתח תקווה - במימון עירוני; קריית מלאכי).

• פיתוח שני מודלים - אנג'ל ברמת השכונה (רחובות וקריית מלאכי) וברמת העיר (בתי-ים ופתח תקווה).

• שיתופי פעולה עם הקהילה ותמיכת מנהיגי הקהילה בתוכנית.

• פיתוח פורום הורים.

• צמצום תופעת שתיית האלכוהול בקרב בני נוער בשכונת קריית משה.

• מדו"ח של העירייה עולה כי במהלך השנה לא היו מקרי אלימות בשכונת קרית משה ברחובות.

• שינויים חיוביים משמעותיים בחיי המתנדבים בתוכנית - שישה מתנדבים בתוכנית החלו לימודים באוניברסיטה בעקבות התוכנית.

יעדים ותוכניות פיתוח לשנת 2011

• פתיחת תוכנית "אנג'ל" ביישוב נוסף.

• הכשרת והעצמת מתנדבי תוכנית "אנג'ל" בערים השונות.

• חיבור בין תוכניות "אנג'ל" לסיירות הורים קיימות, במטרה למסד ולהרחיב את פעילות ההורים המתנדבים בשכונות.

• העמקת התייחסות לצורכי נערות והרחבת היצע הפעילויות עבורן.

שותפים ותורמים

ארגון Guardian Angels, טוני ולינדה בלום, עיריית רחובות, ועד שכונת קריית משה, קרן FY, עמותת "אל הלב", מוקד קליטה ומגדל חברה לביטוח.

יעדים ותוכניות פיתוח לשנת 2011

• הרחבה והעמקה בעבודה עם משפחות והורים של בני נוער, כאמצעי לקידום וחזוק המשפחות ובני הנוער, בראיה הקהילתית.

• המשך פיתוח תשעה מרכזי "מגדלור" - מרכזים הוליסטיים (יחד עם התוכנית הלאומית, רשויות מקומיות ושותפים נוספים).

• הרחבת והעמקת תחומי הפנאי במרכזי ה"מגדלור" וגיוס מתנדבים אנשי מקצוע לקידום פעילות הפנאי.

• קידום התנדבות בני נוער בתוך מרכזי הנוער ולמען הקהילה בכלל.

• הרחבת פיתוח תחום הגינון הטיפולי, בשיתוף בני נוער, הורים ומתנדבים בקהילה, ככלי לחיזוק הקשר בין צעירים והוריהם, כאמצעי לעידוד תזונה בריאה ולעידוד טיפוח שכונת המגורים.

• הרחבת ההיצע לילדים עד גיל 13 במצבי מצוקה וסיכון.

• קידום התייחסות פרטנית ותומכת לבני נוער מהקהילה הגאה באוכלוסיות רב-תרבותיות.

שותפים ותורמים

שלושה מרכזי "מגדלור" בבתי-ים (מרכזי, אילת ונגבה): עיריית בתי-ים, החברה לתרבות פנאי וספורט, שיקום שכונות, קרן רש"י, המשרד לקליטת העלייה, מגדל חברה לביטוח וקרן FY.

"מגדלור פינת הנוער" בקריית משה, רחובות: עיריית רחובות, פדרציית טורונטו, מגדל חברה לביטוח, נציגות הקהילה המקומית, המשרד לקליטת עלייה, משרד הבריאות, שיקום שכונות, קרן FY, בני עקיבא, השומר הצעיר, מוקד קליטה, מתנ"ס קריית משה, הרשות למלחמה בסמים, נת"ב - קידום נוער, שיטור קהילתי וחברת אלאופ.

"מגדלור עציון" בקריית מלאכי: עיריית קריית מלאכי, המשרד לקליטת העלייה, ג'וינט אשלים - מוטב יחדיו, מוקד קליטה, מגדל חברה לביטוח, קרן קלור והתכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון (תוכנית שמיד).

"מגדלור גן יהונתן" בפתח תקווה: עיריית פתח תקווה, תנועת השומר הצעיר, מגדל חברה לביטוח, הרשות למלחמה בסמים, אל-סם וחברת תדיראן-טלקום.

"מגדלור" בעכו: עיריית עכו, הסוכנות היהודית, הקרן לידידות, המשרד לקליטת העלייה, פרויקט אס"א ו"עיר ללא אלימות".

"מגדלור" טבריה: עיריית טבריה, משרד הקליטה והתוכנית הלאומית.

"מגדלור מיקס" בחולון: עיריית חולון, המשרד לקליטת עלייה, אל-סם, הרשות למלחמה בסמים, שירות המבחן לנוער, רשת קהילה ופנאי (בית העולה) והבנק הבינלאומי.

"מגדלור נהריה: עיריית נהריה, יעדים לצפון - קרן רש"י, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המוסד לביטוח לאומי, שירות המבחן לנוער, ארגון מתו"ב ומרכז "חוסן".

הצלחות בשנת 2010

• אישור ותקצוב הפעלת שישה מרכזי "מגדלור" חדשים, במסגרת שיתוף הפעולה עם התוכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון (תוכנית שמיד): טבריה, לוד, בית שמש ושלושה מרכזים בחדרה.

• העברת המרכז לבני נוער מהמגור הערבי בעכו לפעילות במודל "מגדלור".

• מעבר של ארבעה מרכזי "מגדלור" בעכו לאחריות העירייה.

• הרחבת המענים הייעודים לילדים מתחת לגיל 13 - פתיחת תוכניות ("מיני-מגדלור-לאחים של") לילדים במצבי סיכון. כיום הן מופעלות במרכזי ה"מגדלור" בבתי-ים, בעכו ובמרכז ההוליסטי בפסגת זאב.

• העמקת והרחבת היצע פעילויות הטיפול באמצעי פנאי (ספורט, אמנות, תיאטרון ומוזיקה) והגעה להישגים מרשימים:

- זכייה של קבוצת התיאטרון של "מגדלור" נגבה (בתי-ים) בפרס ארצי בפסטיבל נוער.

- הצלחה לסרט תיעודי שצילמו נערים ממגדלור ניסנבאום (בתי-ים).

- תערוכת ציורים של בני נוער מ"מגדלור" אילת (בתי-ים).

- זכיית והישגים של קבוצת האתלטיקה של "מגדלור" קריית מלאכי.

- פעילות קולנוע בקריית מלאכי.

- קבוצת מוזיקה אמהרית בקריית מלאכי, ככלי לחיבור לשורשים.

• הרחבת מספר המתנדבים וחזוק התנדבות צעירים במרכזי ה"מגדלור".

• גידול במספר בני הנוער המתגייסים לצה"ל ולשירות לאומי.

• חיזוק הקשר בין מרכזי ה"מגדלור" לפעילות העירונית - השתתפות מנהלי ה"מגדלור" בפורומים עירוניים בנושא בני נוער במצוקה, והשתתפות באירועים עירוניים, כגון: ירידים למתגייסים ואירועי תרבות.

• הרחבת והעמקת שיתופי הפעולה בין מרכזי ה"מגדלור" לבין הרשויות המקומיות ושירותי הנוער.

• פעילויות קיץ לבני הנוער, בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות, תוכניות עלם נוספות ותוכנית "עיר ללא אלימות".

• הרחבת והעמקת תוכניות ייעודיות לנערות, ופתיחת "מרחב נערות" בקריית מלאכי ובעכו. תוכניות אלה הובילו לגידול במספר הנערות במרכזים.

• תהליך כניסה של מרכזי "מגדלור" לספרי התקציב של עיריית פתח תקווה ועיריית קריית מלאכי.

• כתיבת תורת העבודה של מודל ה"מגדלור".

• מחקר בנושא "סביבה טיפולית לא פורמאלית בראיה רב תרבותית ברשת מגדלורים".

תוכניות הוליסטיות לנוער עולה

תוכנית לבני נוער מחבר העמים בסיכון בשכונת פסגת זאב ותוכנית לבני נוער יוצאי אתיופיה בסיכון בשכונת נווה יעקב.

תוכניות אלה מופעלות בתמיכה ובסיוע של המנהל הקהילתי בפסגת זאב ובנווה יעקב. התוכניות עוסקות באיתור בני נוער יוצאי חבר העמים ואתיופיה המצויים בדרגות סיכון גבוהות, ובסיוע להם. במסגרת תוכניות אלה, בני נוער, שחלקם סובלים עדיין מקשיי קליטה, קשיים בתא המשפחתי, בבית הספר ובכישת תרבות הפנאי בשכונה, מקבלים ליווי צמוד, מקיף ומתמשך, הכולל גם עבודה עם משפחותיהם. בתכנית מושם דגש על חיזוק הדימוי העצמי של בני הנוער ועל פיתוח כישורים ויכולות על פי תחומי עניין. בשני הפרויקטים קיימים שיתופי פעולה מוצלחים עם גורמי החינוך, הפנאי והרווחה בשכונות ובעיר כולה.

מאפייני הפונים:

במהלך שנת 2010 טופלו בתוכנית לבני נוער מחבר העמים בשכונת גבעת זאב 303 בני נוער וכ-60 משפחות. בתוכנית לבני נוער יוצאי אתיופיה בשכונת נווה יעקב טופלו 165 בני נוער ו-30 משפחות. בתוכניות טופלו סה"כ 314 נערים ו-154 נערות.

הצלחות בשנת 2010

- תקצוב התוכניות ההוליסטיות על ידי עיריית ירושלים ורשות הקליטה העירונית.
- במהלך השנה נרשמה עלייה במספר המשפחות שהגיעו למרכז - מ-35 משפחות שהגיעו ב-2009 ל-60 משפחות בשנת 2010.
- נרשמה עלייה במספר בני הנוער המהווים גורמים חיוביים (מצליחים בלימודים ומתמידים בפעילויות המרכז) וכן בהתנדבות בני נוער.
- בני נוער מהמרכז ההוליסטי בפסגת זאב זכו בפרס עירוני על פעילות חברתית ויצירתית במסגרת המרכז.
- נרשמה ירידה ניכרת ברמת האלימות של בני הנוער וברמת השימוש באלכוהול.
- בפסגת זאב נפתחה בשנת 2010 קבוצה ייעודית לגילאי 9 עד 12.
- נעשתה הבנייה והרחבה של מודל הפעילות ההוליסטי לכדי מודל כולל לטיפול קהילתי-שכונתי בבני נוער עולה, המשלב בין בני נוער במצבים שונים על פני רצף הסיכון, ומעודד התנדבות קהילתית ואיגום משאבים בין כלל הגופים העובדים בשכונה.
- נערכו מגעים עם משרד הקליטה לאישור תוכניות הוליסטיות דומות בחמישה יישובים נוספים.

יעד לשנת 2011

המשך שיתוף הפעולה עם משרד הקליטה במיזם המשותף להרחבת תוכניות במודל ההוליסטי ביישובים נוספים.

תורמים ושותפים

עיריית ירושלים, עיריית חדרה, היחידה לקידום נוער, המשרד לקליטת העלייה, התוכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון - דוח שמיד, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המנהל הקהילתי נווה יעקב, המנהל הקהילתי פסגת זאב, האיגוד הירושלמי למלחמה בסמים, קרן Fy, קרן גנדל אוסטרליה, המרכז ללימודי אלימות בישראל sos, מוקד קליטה, התוכנית למניעת נשירה ומנח"י.

צולם על ידי סתיו גמני

מענים לנוער בסיכון ממשי

תחום עבודת רחוב - ניידות מידע וייעוץ לבני נוער המשוטטים בלילות

ניידות הידידות של עלם בסיוע הקרן לידידות

מנהל התחום: רועי בן מנחם

"עבודת רחוב זה לצאת החוצה אל המגרש שלהם. לחשוש, לפחד, להיות פתוח להכל, כי אני לא יודע בעצם מה הרחוב יביא. לפגוש את הנערים במקום הכי אותנטי שלהם, הכי אמיתי, באותו מקום, באותה שעה - שבוע אחר שבוע. המפגש הזה שבו הם מרגישים את הפחד שלך, את אי הודאות שלך, שאתה בסביבה לא מוגנת, יוצר את האפשרות לשיחה אמיתית. יש מבחנים ויש אהבה ויש כעסים. בדיוק במקומות האלה אנחנו רוצים להיות. רק אז מתחילה העבודה".

פילוח ומאפייני קהל היעד

התפלגות לפי מין	
קהל יעד	אחוזים
בנים	65.25%
בנות	34.57%
טרנסג'נדרים	0.18%
סה"כ	100%

התפלגות לפי מוצא	
קהל יעד	אחוזים
מתבגרים ותיקים יהודים	56%
מתבגרים ותיקים ערבים	6%
מתבגרים יוצאי אתיופיה	16%
מתבגרים יוצאי חבר העמים	21%
אחר (עולים מצרפת ודרום אמריקה, מהגרי עבודה ופליטים)	1%
סה"כ	100%

התפלגות לפי גיל	
קהל יעד	אחוזים
12-14	8%
14-16	22%
16-18	39%
+18	31%
סה"כ	100%

* טווח הגילאים בפרוייקט הוא 12-28.

מדי לילה אלפי בני נוער וצעירים משוטטים בגנים ציבוריים, כיכרות ערים, מרכזי בילוי ומקומות מסתור. רבים מהם נשרו ממסגרות חינוכיות או טיפוליות. לעתים מדובר בבני נוער חסרי מעש או מסגרת פנאי, המוצאים ברחוב "דרך" להפגת השעמום. בהעדר תמיכה וסיוע, בני נוער אלה סובלים מהזנחה סביבתית, חברתית ונפשית ועלולים להידרדר לשימוש בסמים ובאלכוהול ולמעורבות בפעילות אנטי-סוציאלית ופגיעה עצמית.

ניידות הידידות של עלם מספקות מענים מידיים בשטח למתבגרים במצבי סיכון, מצוקה וניתוק:

- צוות הניידות פוגש את בני הנוער ברחוב ויוצר עמם קשר, במטרה להנגיש את השירותים וגורמי הטיפול המתאימים, על-מנת להחזירם למסלול חיים במסגרות נורמטיביות תומכות.

- ניידות הידידות מהוות בסיס למפגש אישי עם בני הנוער. בניידות ניתן למצוא פינת ישיבה אינטימית, שתייה חמה, כיבוד קל, טלפון, דפי מידע, אמצעי מניעה ועוד. צוות הניידת מורכב מאנשי מקצוע ומתנדבים, אשר מעניקים לבני הנוער והצעירים סיוע תוך מפגש חם ופתוח.

פריסה ארצית

הניידות של עלם החלו לפעול בשנת 1996. כיום ישנן 15 ניידות ב-20 יישובים ברחבי הארץ: עכו, חיפה, נתניה, הרצליה, רעננה, הוד-השרון, כפר סבא, תל-אביב, יפו, ירושלים, בת-ים, חולון, רמלה, לוד, חבל מודיעין, קריית גת, אשדוד, שדרות, אופקים ואילת.

סוגי הפעילות

צוותי ניידות הידידות פוגשים עשרות אלפי צעירים מדי שנה; אלפים מתוכם הם מתבגרים הפונים לעזרה בפעם הראשונה, אחרים הינם צעירים השבים לקבלת סיוע ותמיכה. צוותי הניידות מסייעים לבני נוער אלה בהשגת טיפול רפואי, מזון, מחסה, ליווי בהליכים פליליים ועוד. מאות מופנים אל שירותי הנוער בקהילה להמשך טיפול. אחרים זוכים לסיוע באיתור מסגרות לימודיות ובמציאת מקומות עבודה או מסגרות הולמות אחרות.

ניידות הידידות פועלות בין השעות 21:00 בערב ל-2:00 לפנות בוקר. צוותי הניידות כוללים 45 עובדים ו-193 מתנדבים (56% מהם מתנדבים בין שנה לשלוש שנים).

הקרן לידידות בראשות הרב אקשטיין ממשיכה לתמוך בתחום עבודת הרחוב לאור ההצלחות לאורך השנים. הקרן מסייעת בהפעלת ניידות הידידות, המשמשות כתובת חיונית לנוער מנותק.

כוננויות

מטה תחום עבודת רחוב מפעיל שירות כוננות לרכזי הערב העובדים ברחוב בכל לילות השבוע בהם מתקיימת פעילות. מטרת הכוננות היא מתן ייעוץ וסיוע לעובד בשטח סביב דילמות מקצועיות המתעוררות במהלך הלילה.

שירות	מספר הפניות
שירותי חינוך - קציני ביקור סדיר, יחידות קידום נוער, בתי ספר והשלמת השכלה	268
שירותי הרווחה - יחידה להתמכרויות, פקידי סעד, יחידה לטיפול בנערה ועובדים סוציאליים	363
שירותי בריאות הנפש - בתי חולים פסיכיאטריים, ייעוץ ואבחון	32
מערכת המשפט - ליווי לבית משפט, ייעוץ משפטי וגישור	167
צבא - יצירת קשר עם הצבא, לשכת גיוס וכו'	110
שירותים בלתי פורמאליים - ארגונים, עמותות ופרויקטים של עלם	620
סה"כ	1,560

מגמות ותופעות חדשות

1. ניצול מיני של נערות

השנה בלטה תופעה של פיתוי נערות על-ידי גברים מבוגרים, באמצעות כסף, סיגריות ומתנות, בתמורה ליחסי מין. נראה כי הקשר נוצר פעמים רבות עם נערות הנמצאות במצוקה משפחתית, אישית או חברתית. הנערות מספקות יחסי מין בתמורה למענה חומרי ובתמורה לחום ולתחושה כי הן רצויות ונחשקות.

הנערות מרגישות שהן "מסגירות" את הגברים, הנתפסים בעיניהן כנחותים. הן מציגות את הקשר עם הגברים כעמדת כוח שלהן ולא כחולשה או מצוקה. דרך הקשרים עם הגברים הן מצליחות לחוש את יכולתן לשלוט בהם, והן אינן מביעות בושה או פחד סביב יחסים אלו. להיפך, הן מרגישות כי הן אלו המנצלות את הגברים. חלק מן הנערות הבוגרות יותר חונכות נערות צעירות לקיום קשרים מסוג זה. תופעה זו נצפתה בתחילה בעיקר בקרב נערות יוצאות אתיופיה, קווקז או גרוזיה, אך נראה כי היא מתרחבת וחוצה מגדרים.

2. הפקרות מינית

שיח על מין וקיום יחסים נשמע יותר ויותר בקרב בני נוער מגיל 11. תרבות המין משתנה ללא הרף וכיום קשה לעיתים לקבוע מהי התנהגות נורמטיבית. השיח על מין אינו עוד נחלת הבנים, והנערות מדברות יותר כבעלות זכות, רצון וצרכים מיניים. נראה כי בני הנוער אינם מקבלים הדרכה בנושא מיניות ואין להם דמות של "מבוגר אחראי", אותה הם יכולים לשתף בחוויות ולהתייעץ. נערים מספרים על התנסות מינית ראשונה עם זונות, עובדה המשפיעה על התייחסותם לבנות גילן.

3. גיוס לצה"ל

המפגש עם המערכת הצבאית בתקופת גיל ההתבגרות מעלה סוגיות מורכבות. בני נוער רבים הביעו תחושות שונות והגיבו לנושא השירות בצה"ל: בדיקת גבולות מול הצבא, חוסר מוטיבציה לגיוס, חוסר מודעות להליך הגיוס, אי ציות לנהלים ולכללים, עריקות, נפקדות וכו'. לצד תופעה זו, ישנם בני נוער אשר הביעו נכונות להתגייס לצבא, אך נתקלו בקשיים שונים כגון סירוב צה"ל לגייסם מסיבות שונות (כמו תיקים פליליים). בני נוער אלו רואים במסגרת הצבאית חלופה "שיקומית" וחיובית בתהליך היציאה שלהם מחיי הרחוב, הניתוק והמצוקה.

4. סמים "חוקיים"

תופעת השימוש בסמים התפשטה לגילאים צעירים יותר השנה, וכן חל שינוי בסוגי הסמים הנפוצים ברחוב. בעקבות החוק המונע מכירת אלכוהול אחרי השעה 23:00 והקפדה על אכיפה משטרתית בפיצוציות המוכרות אלכוהול לקטינים, וכן בעקבות הקושי בהשגת סוגים מסוימים של סמים - הסמים ה"חוקיים" תפסו תאוצה רבה יותר אצל בני הנוער. סמים כגון "מבסוטון", "נייס גיא" וכו' מאפשרים שימוש זמין וזול אשר אינו כרוך בעבירה על החוק. הזמינות והנגישות של סמים אלו מאפשרות שימוש חופשי בחומרים מסוכנים וממכרים, שלהם תופעות לוזאי חמורות כגון הזיות, חרדות ועוד.

5. אלכוהול

צריכת אלכוהול הולכת וגוברת בקרב בני הנוער והיא חוצה גילאים ומינים. היא הפכה לעניין שבשגרה, כחלק מתרבות הפנאי והבילוי של הצעירים. רוב בני הנוער עימם נפגשנו השנה צורכים אלכוהול החל מגיל 14. אלכוהול כיום נגיש לכולם ולעיתים בני הנוער מקבלים גיבוי לשתייה מהבית ומהחברה כולה. שיח על אופן השתייה ועל גבולתיה נראה כיום יותר רלוונטי מאשר דיון על עצם השתייה.

6. הימורים

ההימורים ממלאים חלק משמעותי בשיח של בני הנוער ומהווים עיסוק יומיומי. הימורים על שש-בש, פוקר, winner ולצידם הימור על קופסת סיגריות, נתפסים כחלק בלתי נפרד מכל משחק ונותנים משמעות יתרה לכל ויכוח או אי הסכמה. מדובר בסכומים היכולים לנוע ממספר שקלים בודדים ועד לאלפי שקלים. נראה כי הפייסבוק מהווה גם הוא מקור לרכישת מיומנויות הימורים בחינם, אשר איתן יוצאים אח"כ להימורי פוקר. לעיתים התופעה מתרחשת באופן מאורגן במקלטים בעיר, ובדרך כלל המארננים הם בגירים.

7. נשירה סמויה

בני נוער רשומים בבית-ספר אך אינם נוכחים בו. כמו-כן, ישנם בני נוער אשר הורחקו מבית-ספר אך לא הוצעה להם אלטרנטיבה, וקצינת ביקור סדיר לא הגיעה אליהם, על מנת לעקוב אחר מצבם ולחשוב על מסגרת לימודים חלופית.

8. ילדי עובדים זרים ופליטים

הצרכים אשר עולים במפגש עם ילדי העובדים הזרים הינם בעיקר הומניטאריים. נידת תל-אביב קיבלה פניות ממסיל"ה (מרכז סיוע ומידע לקהילה הזרה) ונציבות האו"ם לפליטים לסייע באיתור בני נוער משוטטים, חסרי מסגרת לימודית או תעסוקתית.

הצלחות בשנת 2010

- פתיחת ניידת אילת וניידת אופקים.

- פתיחה מחודשת של ניידת בכפר סבא.

- שימת דגש על עבודת רחוב ממוקדת נערות.

- פתיחת "ציפורי לילה" בשכונת קריית יובל בירושלים.

- יצירת פורמט הכשרות שנתי אחיד למנהלי הניידות ורכזי ההתנדבות.

- הגברת שיתוף הפעולה מול משרד הרווחה ויצירת מנגנון עבודה מקצועי ומפרה.

- הרחבה משמעותית של הפעילות בניידת נתניה מ-3 לילות פעילות ל-7 לילות פעילות.

- קיום כנס עבודת רחוב, אשר העמיד במרכז הבמה את חשיבות עבודת הרחוב והציג מתודות ומודלים לעבודת רחוב בישראל.

- הקמת פורום מתנדבים מובילים.

- מיצוב מדריכה במטה ההתנדבות עבור רכזי ההתנדבות של הניידות.

יעדים ותוכניות פיתוח לשנת 2011

- פתיחה מחודשת של ניידת קריית שמונה.

- פיתוח תוכנית "ציפורי לילה" והרחבתה לאשדוד, חולון ובת ים.
- התוכנית מהווה מעין "ניידת נייחת" - חלל קבוע, שאליו מגיעים בני הנוער, ופועלת בחיפה, הוד השרון ובירושלים.

- פיתוח עבודה עם סיירת הורים.

- הרחבת העבודה המערכתית במסגרת הניידת, בשילוב עובדים סוציאליים של השרות למתבגרים צעירות וצעירים.

- שיתופי פעולה עם עמותות, כגון המכון לחינוך דמוקרטי.

- יצירת שותפויות עם גורמי צבא, על-מנת לסייע לבני נוער הנתקלים בקשיים מול הבירוקרטיה. כתיבת תורת תחום עבודת הרחוב ויצירת מאגר מידע ממוחשב.

- הפיכת תורה ופרקטיקה של עבודת רחוב נגישה לקהילה המקצועית, האקדמית ולציבור הרחב.

- בניית מודל עבודת רחוב במרחב כפרי - היכולת לעבוד במועצות אזוריות, הכוללות יישובים רבים ואוכלוסיות הטרוגניות.

- הרחבת הפעילות בניידות עכו וחבל מודיעין.

- הרחבת פעילות הניידות לפחות לשתי ערים נוספות.

שותפויות מקצועיות - טיפוליות

ברמה הארצית:

משרד הרווחה והשירותים החברתיים - השירות למתבגרים צעירות וצעירים - אגף תקון. יחידה לטיפול בנערה, היחידה לקידום נוער, שירות מבחן בערים השונות, מציל"ה, היחידה להתמכרויות במשרד הרווחה, הרשות למלחמה בסמים ובאלכוהול, מוסדות לטיפול וגמילה מהתמכרויות (מג"ל בליפתא, ורטורנו במושב מלכישוע), מדור נפקדים בצה"ל, חסות הנוער: בית דרוו, מקום אחר ואתנחתא, היל"ה, משטרת ישראל בדגש על קציני הנוער, סנגוריה ציבורית, אגפי החינוך בעיריות, אל-סם, אס"ף - ארגון סיוע לפליטים, מרפאת לווינסקי, בית אלי, בית השאנטי, עמותת אחריי! ומרכזי עלם - "מגדלור", "הפוך על הפוך", "קפה יעל", "דרך המלך", "ערים בלילה", "מישהו לרוץ איתו", "גלגל" ו"בית אמיתי".

ברמה העירונית:

עכו - מרכזי מנ"ע, מרכז לבריאות האישה, הון אנושי, ביה"ס מפתן, ביה"ס דרסקי, תנועת הנוער העובד והלומד, מרכז ווליום של סלקום, מרכז צעירים ומרכז סיוע לנפגעות תקיפה מינית. **חיפה** - פרויקט סחל"ב והבית ברחוב חיים. **נתניה** - המרכז לצעירים סגות, עמותת נירים ומרכז קהילתי חפציבה. **רעננה** - מית"ר. **תל-אביב** - סלעית, מסיל"ה, חצר הנשית ופרויקט יזהר - חלוקת מזרקים. **חולון** - פרויקט המנטורינג נערות למען נערות של אוניברסיטת תל אביב, בית מגנצה ואופק נשי. **בת-ים** - החממה לאומנות בבת ים, רכז הדרכה חוות השומר, יוזמות תעסוקתיות בבת ים, מתנ"ס הבונים, מרכז קהילתי גורדון, מרכז תמיכה לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, הנוער העובד והלומד, תנועת הצופים, קומונת מכבי צעיר ומחלקת הגנים. **ירושלים** - מוזיאון ישראל בירושלים - אגף הנוער, האיגוד הירושלמי למלחמה בסמים "אתנחתא", "החוט המשולש" ומרכז שכונתי לנוער בסיכון "קריית יובל". **אשדוד** - החברה העירונית - תחום ילדים ונוער, מרכז כיוונים ו"אפיקים". **אופקים** - מתנ"ס אופקים. **אילת** - רשת המתנ"סים ו"פותחים עתיד".

שותפים ותורמים:

הקרן לידידות בראשות הרב אקשטיין, קרן 8סו, תחום ילדים ונוער של החברה העירונית לתרבות הפנאי בעיר אשדוד, עיריית חולון, מועצה אזורית חבל-מודיעין, עיריית אילת, עירית בת ים - החברה הכלכלית לתרבות ופנאי בת-ים, עיריית הוד השרון, עיריית רעננה, עיריית כפר סבא, עיריית הרצליה, עיריית נתניה, עיריית חיפה, עיריית רמלה, עיריית לוד, משרד הרווחה והשירותים החברתיים - השירות למתבגרים צעירות וצעירים ואגף תקון. משרד הקליטה (נתניה, עירית רמלה, עיריית לוד), תוכנית שמיד - תוכנית לאומית לטיפול בילדים ונוער בסיכון ובמצוקה, המשרד לביטחון פנים - התוכנית הלאומית לילדים ולנוער בסיכון - "עיר ללא אלימות", סיירת הורים, משטרת ישראל. ג'וינט ישראל (אשדוד), האיגוד הירושלמי למאבק בסמים, היחידה למעורבות חברתית במכללת ספיר אשר תורמת לניידת שדרות ואופקים מלגות לסטודנטים המתנדבים בפרויקט, שותפות חיפה בוסטון דרך המחלקה לילד בנוער במחלקה לשירותים חברתיים של עיריית חיפה, עמותת אתגרים - סינף שדרות, אוטו סאונד-אילת, בית קפה-נאמן במושבא בירושלים, בית קפה אינגליש קייק אגריפס, מאפיית דהרי ומאפיית פיס אוף קייק (בת-ים).

המרכז לטיפול בקטינים בעלי התנהגות מינית פוגעת

מנהלת התחום: ד"ר טליה אתגר

מכתב של אב לילד תוקף מינית שטופל במרכז:

"ברצוני להביע את תודתי על הטיפול שהענקתם לבני ולמשפחתי. החזרתם לנו את הביטחון, תמכתם בנו, עזרתם לנו להסתגל למצב ולראות אותו בפרופורציות הנכונות, ובכך מנעתם את התרסקותנו. השיחות שהיו לנו כיוונו אותנו איך לתמוך בילד ולהחזיר לו את הביטחון, וכיצד להתנהג בעתיד על מנת לא לחזור על טעויות. קיומכם חשוב מאוד לנפגעים, לפוגעים ולבני משפחותיהם."

מאות ילדים ומתבגרים תוקפים מינית ילדים אחרים בשנה. ילדים תוקפים רבים הינם מתחת לגיל 12 ואינם מטופלים במסגרת שירות המבחן לנוער או חסות הנוער, כיוון שהם מתחת לגיל האחריות הפלילית. בנוסף, ישנם בני נוער שתקפו מינית אך לא הוגשה נגדם כל תלונה והם אינם מקבלים טיפול. הנושא אינו קל ופשוט להתמודדות הן מצד ההורים והן מצד המערכות המוסדיות, הידע בתחום אינו נגיש לכל וקיימת בוש והסתרה בקרב הציבור.

המרכז לטיפול בקטינים בעלי התנהגות מינית פוגעת הוקם ביזמת עלם ובשיתוף משרדי החינוך והרווחה, במטרה לסייע לחברה הישראלית להתמודד עם הבעיה של אלימות מינית. פעילות המרכז מתמקדת בילדים שמתחת לגיל 12 - גיל האחריות הפלילית. הטיפול בגילאים הצעירים הוא משמעותי ביותר, שכן ככל שהטיפול מתחיל בשלב מוקדם, סיכויי הצלחתו רבים יותר. היות וידוע כי באלימות מינית יש פן של התמכרות, וכי ללא טיפול ימשיכו התוקפים במעשיהם, הרי שעצם הטיפול בפוגעים מונע מאות ואף אלפי קורבנות עתידיים.

המרכז הוקם בשנת 1994 לטיפול במתבגרים ובשנת 2001 החל לטפל גם בילדים. קהל היעד של המרכז הינו: ילדים, בני נוער ומשפחותיהם, אנשי מקצוע והקהל הרחב באמצעות הקו החם. במהלך 2010 טופלו במרכז 344 ילדים, בני נוער והורים ובוצעו כ-50 התייעצויות. התקיימו 80 הערכות סיכון וצרכים, נעשו 32 אבחונים פסיכודיאגנוסטיים ונפתחו 82 תיקים חדשים במרכז וסניפיו (לא כולל מכרז). בנוסף, התקיימו השתלמויות לאנשי מקצוע, הרצאות והדרכות לצוותים של פנימיות, צוותים של עובדים בבית חולים זיו וצוותים בשפ"ח.

הקו החם - 03-6477898

קו תמיכה וייעוץ טלפוני המאפשר לאנשי מקצוע ולציבור הרחב לבחון, באופן דיסקרטי, התנהגויות מיניות חריגות של ילדים. הקו החם פועל בימי ראשון-רביעי בין השעות 14:00-10:00. במהלך השנה התקבלו 145 פניות, כאשר 95% מהן הן פניות חדשות.

טיפול קבוצתי:

עלם מפעילה 13 קבוצות במסגרת המרכז: שש קבוצות במעונות נעולים ושבע קבוצות בקהילה. בשנת 2010 טופלו בקבוצות 115 בני נוער. הקבוצות מונחות בשיטה קוגניטיבית ביהיוריסטית למטופלים מעל גיל 12, אשר הוגשו נגדם תלונות במשטרה. כולם נמצאים ברמה החוקית בפיקוח ואחריות של שרות המבחן ורשות חסות הנוער. בנוסף מופעלת קבוצה בסניף עפולה.

פריסה ארצית:

למרכז לטיפול בקטינים בעלי התנהגות מינית פוגעת ישנם חמישה סניפים: תל אביב, עפולה והצפון, שפרעם, בני ברק והר חברון. מיום הקמתו ועד היום הופנו למרכז ילדים מ-150 ישובים ברחבי הארץ.

סוגי פעילויות

תחום הטיפול באלימות מינית עוסק בכל הנוגע לאבחון, טיפול וייעוץ לגבי קטינים תוקפים מינית.

אוכלוסיית המתבגרים מטופלת בשלושה מוקדים עיקריים:

• פרויקט טיפולי בכלא "אופק" - פרויקט משותף לעלם ולשרות בתי הסוהר .

• הפעלת קבוצות של נערים, הנמצאים בשרות המבחן לנוער ורשות חסות הנוער.

• אוכלוסיית "נופלים בין הכיסאות" - אותם בני נוער שלא נמצאים בהליך פלילי ומטופלים במרכז.

• אוכלוסיית הילדים מתחת לגיל האחריות הפלילית מטופלים במרכז למניעה וטיפול בילדים.

המרכז פועל במספר רבדים:

א. אבחון, טיפול, ייעוץ והכוונה לאוכלוסיות יעד שונות - ילדים ומשפחות:

• הערכת מסוכנות.

• טיפול: פרטני, קבוצתי, משפחתי, הכנה לקבוצה, מודל משולב.

ב. ייעוץ, הכוונה והדרכה לאנשי מקצוע, למוסדות לארגונים ולשירותים שונים.

ג. ריכוז, פיתוח והנחלת ידע בתחום של אלימות וניצול מיני.

ד. קידום תוכניות הסברה והגברת המודעות לתופעה.

ה. פורום באתר נענע - Forums.nana.10.co.il מענה באמצעות האינטרנט.

מספר העובדים במרכז הינו 39, מתוכם 15 מועסקים כמנחי קבוצות. עובדת אחת מועסקת במשרה מלאה, שאר העובדים מועסקים בחלקי משרות ובנוסף, ישנם 7 מתנדבים.

פילוח ומאפייני קהל היעד

טווח הגילאים של קהל היעד בפרויקט הוא 4-19.

התפלגות לפי מין	
קהל יעד	אחוזים
בנים	98%
בנות	2%
סה"כ	100%

מגמות ותופעות חדשות שאובחנו השנה:

• ניכרת מגמה של ירידה בגילאי הילדים המופנים (ילדים מתחת לגיל 6).

• המקרים מורכבים וקשים יותר.

• ישנה בעייתיות בהתייחסות של ילדים, שלא היו שותפים לפגיעות אבל מחזקים ומעודדים את חבריהם שפגעו.

• נמשכת המגמה של הכרה גוברת והולכת בעצם קיום התחום, ובהתאם, הקימה הממשלה ועדות שונות והקצתה כספים לטיפול בנושא, ובמקביל, עמותות רבות ואנשים פרטיים התחילו לעסוק בנושא. במקביל, הוקמו פורומים לחשיבה, לשיתופי פעולה וכו'.

• הפתיחות במגזר הדתי לאומי הולכת וגוברת, כמו גם מספר הבקשות להתערבות.

• ישנה התעוררות גדולה מצד פנימיות לעסוק בתחום (פניות פרטניות), בד בבד לעבודת הממשלה בנושא הפנימיות (שירות ילד ונוער).

הצלחות בשנת 2010:

• נפתח סניף אזורי בשפרעם, המיועד לאוכלוסיה הערבית. עובדי הסניף הם מהמגזר הערבי, מתוך החשיבה שהמטפל צריך להכיר את המנטאליות והקודים התרבותיים, כמו גם את השפה.

• נפתח סניף אזורי בהר חברון, המיועד לשרת את אוכלוסיית המגזר הדתי לאומי באזור. גם כאן העובדים הם בני המקום, המכירים את הקודים התרבותיים.

• התמקצעות ומתן הדרכה - מעבר לנוהל שכל העובדים מקבלים הדרכה קבועה (הן על הערכות סיכון והן על טיפולים), החלה הדרכה מקצועית נוספת לצוות הבכיר של המרכז.

• שישה עובדים התחילו השתלמות מקצועית ב-CBT לאחר החגים.

• התקיימו שני ימי עיון בנושא של אוכלוסיות עם קשיים התפתחותיים.

• ועדת היגוי - לאחר מספר שנים שהועדה לא התכנסה, היא החלה להתכנס שוב.

יעדים ותוכניות פיתוח לשנת 2011

• במסגרת פיילוט בסניף עפולה והצפון - כניסה לעבודה גם בתחום של קורבנות.

• ביסוס העבודה בסניפי שפרעם ובני ברק.

• מיחשוב כל התכניות.

• השתלבות בתכניות הלאומיות.

• פתיחת סניפים נוספים בדרום ובצפון.

תורמים

צ'ק פוינט טכנולוגיות בע"מ, עמותת אמונה, קרן קרוליטו, ביטוח לאומי וקרן רש"י.

שותפויות מקצועיות - טיפוליות

משרדי החינוך (שפ"י) והרווחה, השרות לילד ונוער, שרות המבחן לנוער ורשות חסות הנוער שב"ס, פנימיית אמונה בעפולה, מחלקת הרווחה בשפרעם ומחלקת הרווחה במועצה האזורית הר חברון.

צולם על ידי סתיו גנני

תחום שיקום על ידי ליווי אישי ותעסוקה

מנהלת התחום: ענבל דור

פריסה ארצית:

התוכנית פועלת ברחבי הארץ: קריית שמונה והגליל העליון, חיפה, קריות, נתניה, טירה, כפר סבא, תל אביב, פתח תקווה, רמלה, לוד, ירושלים, באר שבע, צפת, קריית גת, קריית מלאכי, רחובות ואבן דרך בעין-ורד.

פילוח ומאפייני קהל היעד:

בני נוער בגילאי 12-25 המצויים בקצה הרצף ובעלי מוטיבציה לשינוי וליצירת קשר בינאישי. בני נוער אלו מטופלים בשירותי הנוער השונים בקהילה (שירות המבחן, השירות לנערה, קידום נוער, נוער וצעירים, חסות הנוער ומתנ"סים) ובפרויקטים של עלם.

בשנת 2010 טופלו בתוכנית כ-400 בני נוער, בסיוע כ-250 מתנדבים וחונכים ו-35 בתי עסק ששילבו את בני הנוער בעבודה.

יעדים ותוכניות פיתוח שנת 2011

• התכנית צפויה להתרחב בתוך התחומים בעלם ולתת מענה במרכזי "הפוך על הפוך", תוכניות הקצה ומרכזי "מגדלור" על-ידי רכו "דרך המלך", אשר יעבוד באופן ישיר עם הצוות ובני הנוער, בהעברת סדנאות הכנה לעולם העבודה, שילוב בלויי אישי ובמקומות תעסוקה.

• פתיחת "דרך המלך" ברעננה, מטה בנימין ומודיעין.

שותפים ותורמים:

המוסד לביטוח לאומי - הקרן לילדים ונוער בסיכון, אשלים - העמותה לתכנון ופיתוח שירותים לילדים ונוער בסיכון בשיתוף "מתן" והבנק הבינלאומי, משרד החינוך - היחידה לקידום נוער, קרן הארי וג'נט ויינברך.

שותפים מרכזיים מקצועיים ברמה הארצית:

שירות המבחן הארצי לנוער - אגף התקון - משרד העבודה והרווחה והיחידה לקידום נוער - משרד החינוך.

שותפים מקצועיים ברמה המקומית:

בתי ספר מפתן, השירות לנערה במצוקה, יחידות לקידום נוער, נוער וצעירים - שירות מבחן לנוער ומעונות רשות חסות הנוער ומתנ"סים.

שותפים עסקיים:

מלונות דן, ג'ון ברייס, בנק מזרחי-טפחות, מכתשים - אגן, קבוצת ברן, קפה לנדוור, ארומה ישראל, ארומה תל אביב, מקדונלד'ס, עדן טבע מרקט, Fox, סופר פארם, יוניליוור ישראל ואפריקה ישראל תעשיות.

עצמאי בשטח

תוכנית לימודים והכשרה מקצועית אלטרנטיבית לבני נוער מנותקים

תוכנית "עצמאי בשטח" נועדה להחזיר את אמונתם של בני נוער עוברי חוק מנותקים בגילאים 14-18 כי ביכולתם ללמוד ולהשתלב בחברה. במסגרת התוכנית רוכשים בני הנוער השכלה והכשרה מקצועית בסיסית. בתום ההכשרה הם משתלבים במקומות עבודה לצורך התנסות מקצועית. התוכנית מסתיימת בקורס המעניק להם את כישורים הנדרשים להשתלבות עצמאית בשוק העבודה.

מטרות התוכנית לפתח, בהתאם לכוחות הנער/ה, כושר התמדה ותחושת שייכות לקבוצה, להעניק חוויה חיובית של למידה והשתייכות למסגרת ולהגדיל את תחושת המסוגלות של הנער/ה.

פריסה ארצית:

התוכנית פועלת בשמונה יישובים ברחבי הארץ: נתניה, טירה, רמלה, לוד, ירושלים, באר שבע, חיפה, קריית-שמונה ורחובות (מרכז "עד"י" לנערות וצעירות).

יעדים ותוכניות פיתוח שנת 2011

• למעלה מ-75% מכלל בני הנוער שהתחילו את ההכשרות, סיימו אותן וקיבלו תעודה מקצועית.

• בכל ההכשרות המקצועיות הוכנסו תכנים נוספים העוסקים בהכנה לעולם התעסוקה, כגון: ראינות עבודה, סימולציות, כתיבת קו"ח ושפת גוף.

• בתום ההכשרות שולבו חלק מהנערים במסגרות תעסוקה של תוכנית "דרך המלך" ובלימודי המשך.

פילוח ומאפייני קהל היעד:

בשנת 2010 השתתפו בתוכנית 200 בני נוער ו-15 בתי עסק. ההפניות לתוכנית מגיעות מכל שרותי הנוער, המסייעים באיתור והפניה של בני נוער מנותקים, לידי צוות התוכנית. בני הנוער מופנים משרותי הרווחה, קידום נוער, שירות המבחן לנוער ותוכניות עלם השונות. השנה הייתה עלייה בפעילות עם בני נוער מהמגזר הערבי ומהמגזר החרדי.

שותפים מרכזיים ברמה הארצית:

המוסד לביטוח לאומי, הקרן לילדים ונוער בסיכון, היחידה לשירות מבחן לנוער ומשרד החינוך - היחידה לקידום נוער.

שותפים עסקיים:

בזק אונליין, מכללת השף, מלט"ש - המכללה לטכנולוגיה שימושית ומכללת טירה.

תורמים:

פדרציית ניו יורק UJA.

יזמות תעסוקתיות עצמאיות לנוער נושר

בני נוער רבים בארץ מתקשים להשתלב במסגרות חינוכיות פורמאליות. הם נושרים ממסדות חינוכיים ומוצאים עצמם על מסלול הידרדרות, בהיעדר מסגרת תומכת.

שילוב בני הנוער ביזמות עסקית עצמאית מאפשר להם להשתלב במסגרת נורמטיבית ומאתגרת, תוך למידה מעשית, התנסות בלקיחת אחריות ובהשתלבות בעולם העסקים "האמיתי".

עלם מקימה עסקים קטנים עצמאיים, בהם עובדים בני הנוער ואף שותפים בניהולם. המעורבות בפרויקט מספקת להם מסגרת שייכות משמעותית שאינה סטיגמטית, מחזקת את הדימוי העצמי שלהם ומאפשרת להם לחוות הצלחה. זו אפשרות אמיתית לרכוש השכלה ומקצוע ולפתח מיומנויות אישיות (מוסר עבודה, ניהול משא ומתן, קבלת סמכות, תקשורת בין אישית, ניהול זמן וקבלת החלטות). בני הנוער בונים את האמון בסביבתם מחדש, באמצעות יצירת קשר משמעותי עם אנשי הצוות המלווים אותם. תהליך זה תורם להכשרתם לעבודה וללימודים ייעודיים ולמציאת מקומם בחברה.

לשם הקמת מיזמים עסקיים שונים ברחבי הארץ הקימה עלם חברת בת בשם 'יזמות תעסוקתיות לנוער', הפועלת באמצעות שישה חברי דירקטוריון. הדירקטורים מלווים בהתנדבות את המיזמים ומעניקים להם ייעוץ וליווי מקצועי. מרבית בני הנוער המשתתפים במיזמים אלו הינם נוער מנותק ובסיכון בגילאי 16-18.

בשנת 2010 פעל הדירקטוריון לשינוי מודל היזמויות העיסוקיות. נבנתה תורת עבודה, המורכבת ממערך עקרונות מנחים, כמו למשל הגדלת כמות בני הנוער המשולבים במיזם והעלאת הרווחיות של העסק, במטרה להימנע מתלות בכספי תרומה ולהעניק לבני הנוער תחושה של שותפות להצלחה. על בסיס תורת העבודה הוחלט לסגור חלק מהמיזמים ולפעול לפיתוח מיזמים חדשים, אשר עונים לעקרונות המנחים הללו.

קפה יעל בשדרות

בית קפה, הממוקם בסמוך לסינמטק בשדרות, מופעל על-ידי בני נוער תושבי העיר. בית הקפה הגיע לאיזון כלכלי בפעם הראשונה מזה ארבע שנים. בשנת 2010 השתלבו במיזם 16 בני נוער.

שותפים ותורמים:

מגבית קנדה, ציונות 2000 - עשינו עסק, היחידה למעורבות חברתית במשרד הדיקאן, מכללת ספיר ומצילה.

המיזמים "קישמבית" ברחובות, "ביסס" בחיפה ו"גינון מצמיח" נסגרו בשנת 2010 עקב החלטת הדירקטוריון. המיזם "גינון מצמיח" - המשתלה של בועז בקריית גת, נסגר עקב החלטת בעלי המשתלה. השותפים למיזם היו: המשתלה של בועז, קידום נוער קריית גת וציונות 2000. המיזם "קישמבית" פעל בשיתוף קרן בן וליאון יעקבסון.

יעדים ותוכנית פיתוח לשנת 2011:

• בית קפה בחברת HP - הרעיון להקמת המיזם קם מתוך הרצון של חברת HP להקים בית קפה לעובדיה במתחם בנייני החברה ביהוד, אשר משלב פרויקט חברתי ומעסיק בני נוער בסיכון. לשותפות בהקמת המיזם חברה ציונות 2000. בבית הקפה ישולבו בני נוער מנותקים מלוד ורמלה ויועסק רכו טיפולי במסגרת אישית וקבוצתית.

• הקמת בית קפה חברתי בבנייני חברת "SUNDISK" בכפר סבא.

• יזמות DRYBAR - תחנת פן ותסרוקות בסגנון מהיר בקניון (שיבחר בהמשך), על-פי מודל "לקה", המופעל ברחבי הארץ על-ידי נערות בסיכון.

ליליות

פרויקט "ליליות" הינו תכנית שיקומית, המציעה מענה לבני נוער בסיכון, באמצעות הכשרה במקצועות הטבחות, האפייה והקונדיטאות. הפרויקט משלב תוכנית טיפולית סוציאלית והכשרה מקצועית ייחודית. בנובמבר 2009 נפתח ה"בייקרי של ליליות" ובני הנוער עוברים הכשרה ומשתלבים במאפיה.

ממחקר אקדמי אודות בוגרי "ליליות" (שבוצע על-ידי ד"ר אהרן יורק מאוניברסיטת בר-אילן), עולה כי מעל 90% מהצעירים נמצאים היום במקום אישי ותפקודי טוב יותר מהמצב בו הגיעו לפרויקט, ו-50% מהם עוסקים במקצוע הטבחות ועובדים במסעדות ובמלונות ברחבי הארץ.

מסעדת "ליליות" בבעלות "קבוצת ליליות" - קבוצת יזמים עסקיים פרטיים ששמה לה למטרה לשלב עסקים עם תרומה אמיתית ומהותית לקהילה. הקבוצה עובדת בשיתוף עם עלם וכל החלק הטיפולי-מקצועי בפיקוח והדרכה של העמותה.

סוגי הפעילות:

• הכשרה במקצועות המסעדות: טבחות, קונדיטאות, מלצרות וברמנות.

• הכשרה מעשית במסעדה ובמאפיה. ההכשרה אורכת כ-18 חודשים ומתבצעת בקבוצות קטנות, תוך התאמה אישית לצרכים הייחודיים וליכולות של כל נער ונערה.

• המתלמדים עובדים עם השף במטבח המסעדה, אחראים להכנת האוכל ובמקביל להכשרתם מותאמת להם תוכנית טיפולית ארוכת טווח, בליווי עובדת סוציאלית. תהליך התמיכה והליווי כולל מפגשים ושיחות קבוצתיות ופרטניות, ושיחות מעקב ותיאום עם כל הגורמים המעורבים: עובדים סוציאלים, מנהלי פרויקטים, פסיכיאטרים והורים.

• עם סיום תהליך ההכשרה הנערים מופנים למסעדות שנכונות לקלוט אותם. השף מסייע בייעוץ והדרכה לגבי השתלבות במקום העבודה הבא ולעיתים גם מתווך.

• צוות המסעדה עוסק במלאכה כפולה: הכשרת בני נוער ותפעול מסעדה, לכן גם הצוות המורחב מקבל תמיכה וסיוע ממנהלת הפרויקט, במטרה להתמודד עם קשיי היום יום העולים, תוך כדי ההכשרה.

• השף ומנהלת הפרויקט נפגשים על בסיס יומי לעדכון וחשיבה משותפת, וכן מקבלים הדרכה מצוות ההדרכה של עלם.

פעילות בשנת 2010:

• סיורים בנמל אשדוד, במפעל שמן, בחברה ליבוא ממתקים, במפעל גלילות ובשוק מחנה יהודה בירושלים בהנחיית השף עידן הלפרין.

• ביקור של הנשיא פרס לארוחת בוקר במסעדה שכללה שיחה עם הנערים והצוות.

• השתתפות בסדנאות בישול והרצאות קולינאריות ב - "CHEFS 4", כתרומה.

• השתתפות בני נוער בסדנא של השף אייל לביא, במסגרת קורס ב"תדמור", כתרומה.

• ערבי בישול לבני נוער ולצוות עם שפים אורחים.

• השתתפות בני נוער לצד השף נעם ושפים ידועים נוספים בבישול ארוחת צדקה של מסעדת "אל-באבור".

• הרצאה של מטפס ההרים דורון הראל והעברת הערך המוסף של הצבת יעדים ופסגות והדרך להגיע אליהם.

• הרצאה לצוות הפרויקט בנושא "בעיות קשב וריכוז" וההתמודדות איתן, שהועברה על ידי דר' איריס מנור, פסיכיאטרית ילדים ונוער, מומחית בנושא.

תורמים:

קרן ריץ' לחינוך, תרבות ורווחה.

פילוח ומאפייני קהל היעד

בשנת 2010 טופלו בפרויקט 32 בני נוער אשר נשרו ממסגרות חינוך פורמאליות ונמצאים ברמות סיכון שונות, חלק נקלטו בשנים 2008-2009 וחלק נקלטו בשנת 2010.

פירוט	אחוז
קשיים סוציאליים / רגשיים / חברתיים	56%
רישום פלילי בנוסף לשאר הקשיים	44%
סה"כ	100%

התפלגות לפי גיל: טווח גילאי הקליטה של בני הנוער הוא 16-19.

פירוט לפי גיל קליטה לפרויקט	אחוז
גילאי 15-16 (נער אחד נקלט באופן חריג בגיל 15.5)	3%
גילאי 16-18	94%
גילאי 18-20 (נער בן 20 נקלט לפני שהגבלנו לגיל 19 כרף עליון)	3%
סה"כ	100%

התפלגות לפי מין	
מין	אחוזים
בנים	81%
בנות	19%
סה"כ	100%

התפלגות לפי מוצא	
מוצא	כמות
ישראלים ותיקים	27
עולים מארצות חבר העמים	4
עולים מאיטליה	1
סה"כ	32

התפלגות הפניות לגורמי טיפול	
סוג הטיפול	מספר הנערים
אשפוז פסיכיאטרי במהלך הפרויקט או לפני הקליטה	2
טיפול פסיכיאטרי תרופתי (כולל ריטלין)	7
טיפול פסיכותרפי חיצוני	4

כ-43% מבני הנוער בפרויקט הם ממעמד סוציאקונומי בינוני/גבוה וכ-57% ממעמד סוציאקונומי נמוך.

מחסות לעצמאות

תמיכה ליווי ומעקב אחר בוגרי רשות חסות הנוער

יציאה של צעירים ממסגרת לחיים עצמאיים מהווה אתגר משמעותי עבור כל צעיר, גם עבור צעירים אשר שהו חלק גדול מחייהם במסגרת חוץ ביתית. מדי שנה, כמאתיים צעירים מסיימים את שהותם במעונות החסות. על פי רוב, חוזרים הבוגרים בסיום התהליך הטיפולי לקהילת האם ולמשפחותיהם. יציאתם לחיים עצמאיים מלווה בקשיים ואתגרים רבים.

"מחסות לעצמאות" הינה תוכנית תמיכה, ליווי ומעקב אחר צעירים אשר סיימו את שהותם במסגרות חוץ ביתיות של רשות חסות הנוער. עמותת עלם קיבלה לידיה את האחריות להפעלת התוכנית והחלה להפעילה באוגוסט 2010.

התוכנית פועלת בפריסה ארצית, תוך חלוקה לשלושה מחוזות שונים (דרום שפלה, מרכז ירושלים וצפון) ובהתייחסות לשני המגזרים בחברה הישראלית - המגזר היהודי והמגזר הערבי.

שותפים:

רשות חסות הנוער, אשר מפקחת על הפעלת התוכנית ותחת המכרז שלה מופעלת התוכנית. אנו פועלים ליצירת שותפויות מקצועיות נוספות להרחבת המענים לבני נוער אלו ויצירת אלטרנטיבות רבות ככל האפשר לכל נער/ה או צעיר/ה אשר חוזרים לקהילה.

תחום נערות

מנהלת התחום: רלי קצב

אלפי נשים ונערות סובלות מאלימות פיזית ונפשית בשל מינן. כתוצאה מכך, רבות מהן מגיעות למצבי סיכון קשים. לא אחת באין התערבות מוקדמת, מצבי הסיכון הללו מובילים למצוקה קשה.

עלם זיהתה את הצורך בהתייחסות נפרדת לנערות בכלל ונערות בסיכון בפרט ופיתחה מענים ייחודיים נפרדים לטיפול במצבי הסיכון של נערות ובמצוקותיהן, לכן בשנת 2004 הקימה העמותה את "תחום נערות".

בפרויקטים שפותחו ומיועדים לנערות, הנערה שותפה מלאה לכל תהליך הטיפול, כולל קבלת ההחלטות הקשורות בו. זאת במטרה ברורה לאפשר לה להכיר את הכוחות הטמונים בה, להעצים אותם ולהחזיר לה את השליטה על חייה ועל גופה. נראה כי קיים קשר ישיר בין מצוקות נערות לבין המסרים החברתיים כלפי נשים בכלל ונערות בפרט.

סוגי הפעילות:

• הפעלת פרויקטים עבור נערות וצעירות במצבי מצוקה שונים - "בית אמיתי" לנפגעות גילוי עריות ותקיפה מינית - תמיכה וסיוע לצעירות על-ידי נשות מקצוע ומתנדבות, במסגרת ביתית בפעילות היומית, ומרכז עד"י - מרכז יום קהילתי פתוח, המיועד לטיפול בנערות במצבי מצוקה מורכבים, כגון שימוש בסמים ואלכוהול, זנות והפרעות אכילה.

• הפעלת מרחבי נערות במרכזי "הפוך על הפוך" וב"מגדלור", מפגשים מקצועיים עם צוותי נידות המדווחים על עלייה בפניות של נערות והדרכות מקצועיות לעובדות סוציאליות בתחום הרב תרבותי.

• יום נערות שבועי לצעירות חסרות בית במרכזים לחסרי בית "מישהו לרוץ איתו" בתל-אביב ו"גלגל" בירושלים - עבודה עם צעירות שרובן מכורות לסמים ונמצאות בזנות ובניית קשר טיפולי שמטרתו תמיכה ויצירת הזדמנות לשינוי באמצעות הפניה לגמילה, תיווך למסגרות המשך תומכות וסיוע בתעסוקה ובהסדרת דיור.

• מקלט לנערות וצעירות חסרות בית בירושלים: המטרה היא לספק מקום לינה מוגן למהלך הלילה, על-מנת להקטין מצבים של פגיעה וניצול מיני בלילות. המקלט, כפעולה מניעתית הומניטארית, הינו למעשה מענה נוסף ומשלים המגדיל את הרצף הטיפולי הניתן לצעירות חסרות בית.

• ליווי בכניסה לדירת מעבר לצעירות חסרות בית, המופעל על-ידי מרכז "מישהו לרוץ איתו" של עלם. הדירות מיועדות לצעירות מכורות אשר עברו תהליך גמילה ונמצאות בתהליך השתלבות בחברה והכנה לחיים עצמאיים.

• פיתוח עבודה ייחודית עם נערות בזנות במסגרת פרויקט "ערים בלילה" (הנותן מענה לבני נוער מנוצלים מינית מסחרית): עבודה עם נערות בזנות בחיפה, יום נערות ב"ערים בלילה" בתל אביב המיועד לקטינות בזנות, מפגשים המיועדים לצעירות בזנות או בתהליכי יציאה מזנות, איתור ממוקד נערות ועוד.

 בית אמיתי

מרכז לנערות וצעירות נפגעות אלימות מינית

"הגעתי ל"בית אמיתי" לפני 4 שנים וקצת, בת 25 כאובה פיזית ומפוחדת, מסתכלת בעיניים מלאות בדמעות בכל מי שרק ניסה להתקרב אליי. דרוכה לברוח בכל רגע. "בית אמיתי" בשבילי הוא הבית שלי. למדתי לסמוך, להתיעץ ולתת להתקרב אליי. קיבלתי תשומת לב שהייתה גדולה ממה שקיבלתי כל 25 שנות חיי. חיוך ועוד חיוך. חיבה, שקט ואהבה והמון חיזוק ועידוד. יש מתנדבות שהן אימהות שלי ויש מתנדבות שהן אחיות גדולות. הצוות מחבק כל כך חזק שהתחושה שהינה את שייכת למשפחה - משפחת "בית אמיתי". היום אני בת 29, עובדת סוציאלית שמאוהבת בעבודה שלה. מכלכלת את עצמה בכבוד ולא תלויה באף אחד. ההישגים שלי הם שלי אבל גם של כל מי שליזהו וטיפח אותי, בשביל שאוכל להגיד את המשפט: יכולה לעוף אל על."

על-פי נתוני המרכז לנפגעות אונס בישראל כל אישה שישית היא קורבן לגילוי עריות וצעירות רבות הן קורבן להתעללות מינית בילדותן. תקיפה מינית מובילה להידרדרות בכל המישורים ולקושי רב לתפקד במסגרות שונות.

"בית אמיתי" הוקם בשנת 2006 עבור צעירות עד גיל 25, נפגעות אלימות מינית, והוא מציע מסגרת לתמיכה וטיפול ללא תשלום. במסגרת הפעילות מופעל "מרחב-תמיכה" בלתי-פורמאלי על-ידי נשות מקצוע ומתנדבות, אשר מספק לצעירות קרקע לדיאלוג אישי ובינאישי על צרכים, גבולות, סגנונות התמודדות ויחסים בהקשר הטראומה והשלכותיה. בנוסף, ניתנים שירותים נוספים כתיווך לתעסוקה, ייעוץ משפטי, ייעוץ פסיכיאטרי (בתשלום מופחת), תיווך לשירותים בקהילה וכו'.

השירות מופעל על ידי עמותת עלם, והוא יחיד מסוגו בארץ. הוא ממוקם בתל אביב ונגיש לתחבורה ציבורית. הפעילות מתקיימת ארבעה ימים בשעות אחר-הצהריים. הצוות ב"בית אמיתי" כולל: מנהלת, 3 עובדות סוציאליות המתמחות בטיפול בנפגעות תקיפות מיניות ו-25 מתנדבות.

קהל יעד:

הבית מיועד לצעירות עד גיל 25, הזקוקות למסגרת המספקת מעטפת תומכת ומשלימה לטיפול קיים, שאינה מסגרת פסיכיאטרית. התוכנית מותאמת לצעירות, הנמצאות במצב נפשי המאפשר הגעה עצמאית ויכולת אינטראקציה.

פעילויות בשנת 2010

• התחלת פיילוט לעבודה עם נערות דרך האינטרנט בשיתוף Yelem - אתר תמיכה ויעוץ לבני נוער. אחת לחודש, צוות "בית אמיתי" מתארח בפורום אינטרנטי ב-Yelem על מנת לעודד שיח של נערות בנושאים המעסיקים אותן. בדרך זו ניתן לספק מענה ראשוני כלשהו גם לנערות נפגעות תקיפות מיניות, שבגילאים צעירים ממעטות לפנות לשירותים הטיפוליים.

• יצירת מגוון קבוצות העשרה לצעירות המגיעות ל"בית אמיתי" בתחומים מגוונים: תקשורת, טיפול באומנות, מעגל הקשבה, שירים, גוף נפש וסדנה בשיטת אלבאום.

• קיום ארוחות חג ומפגשי קהילה - מפגשים אלו מיועדים גם לצעירות שסיימו את התהליך ב"בית אמיתי" ושומרות על קשר עם צוות הבית והצעירות.

• השתתפות במגוון אירועים הקשורים לתחום נפגעות תקיפות מיניות, כגון עצרת "ילדים אינם הפקר", אירועי יום השנה למאבק באלימות נגד נשים וכו'.

• הצעירות בפרויקט כתבו וערכו עיתון שהופץ לכל השותפים ל"בית אמיתי".

פילוח ומאפייני קהל היעד:

במהלך השנה החולפת 66 צעירות קיבלו מענה על-ידי צוות "בית אמיתי": 32 בטיפול ארוך מועד ו-34 מהפניות היו התערבויות קצרות מועד מסוגים שונים.

בשנת 2010 התקבלו 42 פניות חדשות: 8 נקלטו כמטופלות לטיפול ארוך טווח (אחת סיימה את הטיפול לאחר כחודשיים והופנתה למרכז אחר). כמו כן, התקיימו בינואר 2010 שלושה אינטייקים שהחלו בדצמבר 2009 (כל השלושה נקלטו ב-2010).

	
התפלגות לפי מוצא	
קהל יעד	כמות
צעירות ותיקות יהודיות	25
צעירות יוצאות חבר העמים	3 (1 מאומצת)
צעירות ותיקות ערביות	1
צעירות ממוצא אחר (פרט)	1 (אנגלו-סקסי) 1 (ברזיל - מאומצת)
סה"כ	32

התפלגות לפי גיל: טווח הגילאים של הצעירות בפרויקט: יעד- 26-17. בפועל הטווח הוא 33-18.

ממוצע גיל: 23.5 שנים (בוגרות/סיימו - 25 שנים, צעירות - 22 שנים).

	
התפלגות לפי גיל	
טווח גיל הפונות	אחוזים
21-18	28%
26-22	50%
32-27	22%
סה"כ	100%

מאפיינים של הצעירות ב"בית אמיתי"

100% פונות בנושא תקיפה מינית.

כ-70% נפגעו בתוך המשפחה (גילוי עריות) לאורך שנים בילדות (לעומת 50% ב-2009).

כ-94% עברו התעללות מינית מתמשכת (לעומת 80% ב-2009).

כ-75% מטופלות פסיכיאטרית (לעומת 90% ב-2009).

כ-50% אושפזו בעבר בבתי חולים פסיכיאטריים (לעומת 60% ב-2009).

כ-70% סובלות מפגיעה עצמית (לעומת 30% ב-2009).

כ-50% סובלות מהפרעות אכילה (לעומת 30% ב-2009).

כ-43% נפגעות בהווה על-ידי התוקף המקורי או אחר (לעומת 25% ב- 2009).

כ-15% היו מעורבות באפיזודות של זנות/סרטור (לעומת 20% ב-2009). במהלך השנה אושפזו במחלקות פסיכיאטריות לפרקי זמן קצרים 5 מטופלות (18%).

התפלגות הפניות לגורמי טיפול	
שירות	מספר הפניות
חדר 4 - וולפסון	2
מרכז "תמר" בירושלים - מרפאה ציבורית לטיפול פרטני מתמחה בנפגעות תקיפה מינית בילדות	3 (נקלטו ומטופלות בהווה, כולל פסיכיאטריה)
מרכז "לטם" באיכילוב תל-אביב - מרפאה ציבורית לטיפול פרטני מתמחה בנפגעות תקיפה מינית בילדות	4 (לא נקלטו)
ראשון לציון - מרפאה ציבורית לטיפול פרטני המתמחה בנפגעות תקיפה מינית בילדות	4 (2 נקלטו, כרגע לא מטופלות פסיכיאטרית)
מיון - איכילוב	3
מחלקה אשפוזית ב"אברבנאל"	2
מחלקה אשפוזית גהה	3
אשפוז תל השומר	1
אשפוז יום רמת חן	1
לינת חירום	1
מטפלות פרטיות בקהילה	10
מטפלות פרטיות בקהילה	4
הערכה פסיכיאטרית	3
עו"ד רוני אלוני - ביטוח לאומי	5
רווחה	2
סלעית	1
החצר הנשית - דירת מעבר	2 (עברו ראיונות)
"מישהו לרוץ איתו" של עלם	1

מגמות ותופעות חדשות
- בעקבות הסברות שנערכו לצוותים מקצועיים מחוץ ל"בית אמיתי", על הקושי של הנערות לחשוף את הפגיעה המינית ולפנות לקבלת סיוע סביב נושא זה, בעיקר בגילאים צעירים, עלתה המודעות לבעיה ונערות צעירות יותר (21-18) החלו להגיע למרכז. - עלייה של פי 3 במספר הצעירות הדתיות ו/או מרקע דתי שפונות לפרויקט ונקלטות בו.
הצלחות בשנת 2010

- במהלך השנה הפרויקט המשיך לבסס את מקומו כחלק ממרמם השירותים לנפגעות תקיפה מינית וגילוי עריות.
- ועדת ההיגוי חזרה לפעול ולהוות גורם משמעותי המלווה את "בית אמיתי" מבחינה מקצועית.
- הורחבה הפעילות במישור הטיפולי ונוצרו קבוצות חינוכיות-טיפוליות מגוונות עבור הצעירות; צעדים אלו הובילו לעלייה משמעותית במספר ההפניות של צעירות ל"בית אמיתי". בשנת 2010, מתוך 42 פניות/הפניות, התקיימו 18 תהליכי אינטייק - 8 נקלטו, 6 לא נקלטו ו-4 עדיין בתהליך (שש הנערות שלא סיימו את התהליך התחרטו במהלך הפגישות, או שהמטפלת החליטה שהחיבור לא מתאים בשלב זה). 3 פונות נוספות ממתינות לתחילת האינטייק, היות שאין בידינו אפשרות לקלוט צעירות נוספות ללא אשת צוות נוספת. 21 מהפניות הן התערבויות קצרות מועד מסוגים שונים. כמו כן, גיל המטופלות ירד והוא עומד כעת על ממוצע של 22-23 שנים.

- הרחבת מספר המתנדבות ויצירת מקום משמעותי למתנדבות בתוך הפרויקט, זאת אודות לכניסתה של רכות התנדבות לפרויקט.

"בית אמיתי" מהווה מרכז תמיכה וסיוע לנערות וכן מוקד התייעצות לאנשי מקצוע מהתחום. צעירות אשר אינן נקלטות בפרויקט מסיבות מגוונות מקבלות מענה טלפוני נקודתי בהתאם לצרכים שלהן. במהלך 2010 נערכו כ-44 התערבויות קצרות טווח ומענים טלפוניים.

- יעדים ותוכניות פיתוח לשנת 2011**
- הגדלת מספר הנערות מתחת לגיל 18 המקבלות מענה בתוכנית.
- הגדלת מספר הנערות והצעירות מקבוצות אוכלוסייה שונות (מהמגזר הערבי ועולות).
- ביסוס המענה האינטרנטי בשיתוף עם אתר התמיכה Yelem.
- הקמת מרכז מיצוי זכויות עבור נערות וצעירות נפגעות אלימות מינית.

תורמים
קרן משפחת שטיינהרט בישראל, רחל ומשה ינאי, קרן סמואל סבה, מר יעקב בורק, קבוצת ידידות הבית, אשר מלוות את הפרויקט מיום הקמתו וגייסו במהלך 2010 כ-90 אלף ש"ח: גב' רותי הרמן, גב' צילה הרשקו, גב' מירי זלצמן, גב' שרה אורן, גב' רחל זק, גב' אביבה שגיא וגב' רעיה אורן.
שותפויות מקצועיות - טיפוליות

ועדת היגוי מקצועית מלווה את הפרויקט. חברות בוועדה: גב' דפנה הלמן - סגנית פסיכיאטר מחוזי תל אביב, גב' שוש קרק - מפקחת מחוזית, משרד הרווחה השירות למתבגרים צעירות וצעירים, גב' ברוריה זלצמן - מנהלת תחום נערות ונערים, אגף הרווחה עיריית תל אביב וגב' מרים שלר - מנהלת מרכז סיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, תל-אביב.

מרכז עד"י - עוצמה, דאגה וידידות.

מרכז יום לנערות במצוקה

מרכז עד"י הינו מרכז יום קהילתי פתוח, המיועד לטיפול בנערות במצבי מצוקה מורכבים. המרכז מופעל כמענה למכרז של משרד הרווחה, השירות למתבגרים צעירות וצעירים. בשל פגיעות ומצוקות של הנערות המגיעות לעד"י, הן זקוקות להתייחסות המותאמת להיותן נערות צעירות. הן אינן זקוקות למסגרת טיפולית סגורה ולכן אין צורך להרחיקן מסביבתן הטבעית ומקהילתן. בסביבתן הטבעית חשות הנערות פחות מאוימות על ידי הגורמים המטפלים, ולכן התנגדותן לתהליך פחותה, דבר המגדיל את סיכויי הצלחת הטיפול.

מרכז עד"י (עוצמה, דאגה וידידות) הוקם בשנת 2004. המרכז מציע לנערות מרחב נשי בו נמצאות עובדות ומתנדבות אשר שואפות לייצר מסגרת תומכת, המאפשרת התפתחות ושינוי בהתאם לתוכנית אישית לכל נערה. התוכנית נקבעת בשיתוף עם הנערה, על סמך הצרכים, הרצונות והיכולות שהיא מביאה עימה. מטרת המרכז היא לפתוח בפני הנערות אפשרויות חלופיות למצבי הניתוק והמצוקה.

הפעילויות במרכז מתחלקות לשלושה מישורים: תעסוקה, השכלה ופנאי, זאת לצד התערבויות טיפוליות פרטניות וקבוצתיות הכוללות התחברות לעולמות פנימיים ויצירתיים, הכשרות מקצועיות, פיתוח כישורי חיים ושילוב הנערות במסגרות תעסוקתיות או לימודיות. במקביל, נעשית עבודה עם המשפחות והקהילה התומכת בנערות.

דירת עד"י: בנוסף לפעילות במרכז, פועלת דירה המיועדת לארבע נערות בשלבים מתקדמים בתהליך. השהות בדירה מספקת להן קורת גג והכנה לחיים עצמאיים או מנוחה ממצב ההישרדות בו הן מצויות לקראת פתרון אחר בקהילה.

במרכז עד"י (כולל הדירה) ישנן 9 עובדות ו-25 מתנדבות. הפרויקט ממוקם ברחובות ונותן מענה אזורי לנערות ממגוון יישובים: רחובות, ראשלי"צ, רמלה, לוד, פתח תקווה, בת ים, חולון, בני עיש וקריית עקרון.

פילוח ומאפייני קהל היעד	
במהלך השנה פנו/טופלו בפרויקט 51 נערות, מהן 10 חדשות.	
התפלגות לפי מוצא	
קהל יעד	אחוזים
ישראליות ותיקות	44%
יוצאות אתיופיה	33%
מתבגרות יוצאות חבר העמים	23%
סה"כ	100%

התפלגות לפי גיל	
טווח גיל הפונות	אחוזים
18-21	28%
22-26	50%
27-32	22%
סה"כ	100%

* טווח הגילאים של קהל היעד בפרויקט הוא 15-20.

התפלגות לפי נושאי הפניות העיקריים באחוזים	
נושא	אחוזים
ביטחון עצמי נמוך	9%
יחסים עם בני המשפחה	8.5%
אלימות מינית כקורבן	7%
אלימות כקורבן	6.5%
דיכאון	6%
מיומנויות וקשיים חברתיים	5%

מגמות ותופעות חדשות:

בהמשך לשנה שעברה גם השנה ניתן לראות עלייה במספר הצעירות בהריון שבחורות ללדת את הילד ולגדל אותו. לעיתים ישנו בן זוג תומך בתמונה ולעיתים לא. לאור העובדה שמדובר בתופעה מתרחבת נעשתה פניה למשרד הרווחה, במטרה לפתח מענה מתאים לאוכלוסייה זו.

תחום הקצה

מנהלת התחום: רלי קצב

• עבודה רגישת מגדר ורגישת תרבות - מתוך כוונה לתת מענה ייחודי לתת האוכלוסיות בקרב קהל היעד, ואף להעניק במידת האפשר מענה ייחודי התואם את הצרכים הדיפרנציאליים של כל אוכלוסיה.

• ההבנה כי מגוון מצבי המצוקה הינם תוצר של הבניה חברתית ומציאות חברתית בתוכה חיים בני הנוער, ועל כן השאיפה שלנו היא להרחיק ראות עד לשוליים, ללכת עד לקצה ולמקם אותו, ככל הניתן, במרכז של השיח הציבורי והמקצועי.

ערים בלילה

פרויקט למען בני נוער המעורבים בזנות

אלפי בני נוער בישראל נקלעים לזנות עקב מצוקות קשות שחוו, התעללות פיזית, מינית או רגשית, חוויה חזקה של דחייה או תנאי הזנחה קשים. חלקם חיים בבית ומצויים במסגרת לימודית, בעוד שאחרים נמלטו מהסביבה המתעללת וחיים ברחוב במצבי ניתוק, ניצול, סיכון ומצוקה וחשופים לניצול של מבוגרים; הזנות עבורם היא אסטרטגיית הישרדות.

בשנים האחרונות זנות של בני נוער כמעט ואינה נראית ברחובות, היא מצויה בזירות סגורות. הפעילות נעשית כיום בעיקר באתרי היכריות, צ'אטים ופורומים באינטרנט וכן בדירות פרטיות, מכונים, סאוונות, מועדוני בילוי ועוד. מגמת המחתרתיות של התופעה הולכת ומתחזקת, ההתמודדות עם התופעה מורכבת ומסובכת יותר ויותר ויש קושי רב באיתור בני הנוער המעורבים בזנות.

פרויקט "ערים בלילה" נפתח בתל-אביב בשנת 2001 והוא נותן מענה לאזור המרכז. בפרויקט ארבעה עובדים ו-30 מתנדבים. "ערים בלילה" בחיפה החל לפעול בשנת 2009 והוא נותן מענה לחיפה והסביבה. בפרויקט ישנן שלוש עובדות ו-15 מתנדבות.

קהל יעד: נערים, נערות וטרנסג'נדרים
על כל הרצף של הזנות בגילאי 13-21.

קו סיוע 054-9773666

פרויקט "ערים בלילה" כולל קו סיוע לבני נוער המעורבים בזנות, אשר פתוח 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע. מאז אוגוסט 2010, כאשר חזר קו הסיוע לפעול, התקבלו בו 151 שיחות.

מטרות קו הסיוע:

- מתן מענה חירום לבני נוער המעורבים בזנות.
- התייעצות וקשר שלא בזמן חרום עבור בני נוער שאינם מעוניינים להיחשף.
- להוות כלי למיפוי התופעה ברמה הארצית.
- להעניק סיוע ראשוני ומקור להתייעצות עבור אנשי מקצוע.
- להעניק סיוע ראשוני ומקור להתייעצות לבני המשפחה של בני נוער המעורבים בזנות.

"אין להבין את השוליים מבלי להכיר את המרכז הפועל עליהם, אך גם אין להבין את המרכז בלי להכיר את השוליים המערערים על המובן מאליו שהוא מתווה. בחירת השוליים למוקד הדיון ולנקודת המוצא שלו מאפשרת להכיל בסיפור ההיסטורי שחקנים ובעיקר שחקניות אשר מודרים לחלוטין מההבניה המקובלת של הסיפור הקולקטיבי. מבט מהמרכז יכול להגיע עד לשוליים... אך במקרים רבים אנשי המרכז לא מרחיקים ראות". (דבורה ברנשטיין - נשים בשוליים - מגדר ולאומיות בתל אביב המנדטורית, עמ. 9-298).

תחום הקצה פועל בעמותת עלם החל מהפיילוט להפעלת פרויקט "ערים בלילה" בתל אביב בשנת 2001. עברו שנים עד שהתגבש לכדי תחום וגם כיום ניכר האתגר ביצירת שפה משותפת ומטרות משותפות לפרויקטים בתחום ולעובדים בו. תחום נערות פועל בעלם החל משנת 2004 ובשנים האחרונות הושם דגש על הטמעת השיח המגדרי ועבודה רגישת מגדר המותאמת לצרכיהן של נערות מתבגרות. החל מאוקטובר 2009 אוחדו שני התחומים לתחום אחד. כיום פועלים בתוכניות השונות בתחום הקצה 38 עובדים ולמעלה מ-100 מתנדבים.

תוכניות הקצה בעלם שואפות לתת מענה לבני נוער וצעירים, הנמצאים במצבי סיכון גבוהים וחווים מספר מצבי מצוקה. בני נוער וצעירים אשר חווים מצבי מצוקה קיצוניים מסגלים לעצמם אחת או יותר מאסטרטגיות ההישרדות: מעורבות בזנות, התמכרות לסמים ולאכזוהול, עבריינות ומצבים פסיכיאטרים מורכבים. התוכניות בתחום הקצה מותאמות למצבים אלו ומתחלקות לתוכניות הנותנות רצף מענים לאוכלוסיית צעירים/ות חסרי בית ומכורים לסמים: "גלגל" ומקלט לצעירות חסרות בית בירושלים ו"מישהו לרוץ איתו" ודירות מעבר בתל-אביב. לצידן ישנן תוכניות הנותנות מענה לבני נוער וצעירים/ות המעורבים בזנות - "ערים בלילה" בתל אביב ובחיפה. יש לציין כי מצוקות קשות כמו פגיעות מיניות ופוסט טראומה, מעורבות בזנות, מצבים פסיכיאטרים שונים ומצב של העדר קורת גג, מאפיינים את מרבית בני הנוער והצעירים אותם אנו פוגשים בכלל הפרויקטים בתחום.

רציונל התחום ועקרונות מנחים:

למרות השונות בין הפרויקטים, יש מספר עקרונות מנחים המשותפים לתוכניות השונות:

- שאיפה להגיע לאוכלוסיות אשר לא מקבלות מענה, אם בשל העדר שירותים מתאימים ואם בשל קושי לצרוך שירותים קיימים. קושי זה נובע משילוב בין סיבות אישיות לסיבות מבניות חברתיות. אלו הופכות את האוכלוסייה לאוכלוסייה שקופה, שלרוב אינה נראית וקולה אינה נשמע.
- עבודת איתור שוטפת והתאמתה לאוכלוסיות בקצה הרצף, שהן אוכלוסיות שלרוב קשה לאתר אותן וליצור עמן קשר. עבודת הרחוב מהווה חלק בלתי נפרד מהעבודה במרבית הפרויקטים בתחום. עבודת האיתור נעשית ברחוב, באתרי הזנות והסחר בסמים, באינטרנט ובזירות נוספות.
- מזעור נזקים - הבנה כי במקביל לתהליכי שינוי ארוכי טווח יש לפעול עם אוכלוסיית היעד לטובת הפחתת הנזק שאורך החיים הנוכחי מסב להם. מזעור הנזקים מופעל בעיקר בכל הנוגע להפחתת נזק בריאותי ומניעת מוות.

הצלחות בשנת 2010

• נבנתה תוכנית חדשה המותאמת לנערות הפוקדות את המרכז ולקהל יעד המיועד. התוכנית כוללת קבוצות בנושא: גוף-נפש, סטיילינג, קונדיטאות, תיאטרון, הכנה לתעסוקה, טיפול באומנות וקורס קוסמטיקה שבסופו ניתנת לנערות תעודה.

• מספר נערות שהיו ותיקות מאד בעד"י סיימו את שהותן במרכז לאחר תהליך פרידה מקצועי, ארוך ומסודר, ובכך הן מפנות מקום לקליטה של נערות חדשות. הנערות המסיימות השתלבו בשירותים אחרים בקהילה - חלקן יצאו ללימודים (מכללת אחווה), חלקן החלו לעבוד ולשכור דירה. חלק מהנערות הופנו להמשך מענה בלשכות הרווחה המקומיות.

• חמש נערות השתלבו במסגרות לימודיות וארבע נערות השתלבו במסגרת תעסוקתית.

• הטמעת פרויקט "דרך המלך" של עלם בתוך מרכז עד"י, כפרויקט המלווה נערות בנושא תעסוקה, הכנה לתעסוקה ושילוב במקומות עבודה. נעשתה התאמה ייחודית לאופי המרכז והנערות, על מנת לאפשר לכל נערה את המענה הייחודי לה.

יעדים ותוכניות פיתוח לשנת 2011

• הגדלת מספר הנערות השוהות במרכז בגילאי 15-20 ל-25 נערות.

• יצירת מסגרת התערבות מודלורית אשר תאפשר למגוון רחב יותר של נערות בקצה הרצף להגיע לעד"י ולקבל את השירות.

• שינוי בדירת עד"י והפיכתה לדירה המספקת מעטפת תמיכה רחבה יותר לנערות הזקוקות לה, לצד שהותן במרכז עד"י.

• שילוב מנטוריות בשכר בפרויקט.

שותפויות מוסדיות

משרד הרווחה השירות למתבגרים צעירות וצעירים.

שותפויות מקצועיות - טיפוליות

ועדת היגוי מקצועית הכוללת את הגב' חנה שטקלר - מפקחת מחוזית השירות למתבגרים צעירות וצעירים משרד הרווחה, הגב' יחיאלה ארבל - מפקחת ארצית בשירות לשיקום נוער במשרד הרווחה, הגב' ברז'יט קירון - אחראית תחום נוער אגף הרווחה עיריית רחובות ומר שלומי כהן - אשלים.

כיום, אופי השיחות הוא ברובו סיוע או מתן מידע. חלק מהפונים מציגים עצמם כמעורבים בזנות ורוצים אוזן קשבת. חלקם מדברים על הקושי ועל חשיבה אפשרית לעשות שינוי. ישנם כאלו המבקשים עצות שונות בנושא מיניות וחלקם רוצים להיפגש פנים אל פנים. כמו כן, היו שיחות בהן מדווחים על נערות המעורבות בזנות. יש לציין כי רבים מהפונים לקו סיוע הם בחורים צעירים.

פילוח ומאפייני קהל היעד

"ערים בלילה" תל אביב:

במהלך 2010 השתלבו בפרויקט 81 בני נוער וצעירים (מתוכם 34 חדשים) באחת מזרועות ההתערבות: המרכז להפחתת נזק, קשר בין אישי וקשר טיפולי.

התפלגות לפי מין	
קהל יעד	כמות
בנות	57
בנים	19
טרנסג'נדרים	5
סה"כ	81

התפלגות לפי מוצא	
קהל יעד	כמות
בני נוער ותיקים יהודים	26
בני נוער יוצאי חבר העמים	11
בני נוער יוצאי אתיופיה	1
בני נוער ותיקים ערבים	5
פליטים / מהגרי עבודה	2
לא ידוע	21
בני נוער ממוצע אחר (הודו, צרפת ורומניה)	5
סה"כ	71

התפלגות לפי גיל (ללא התייחסות לקו סיוע)	
טווח גיל הפונים	אחוזים
12-14	1%
14-16	5%
16-18	22%
18-21	27%
סה"כ	100%

20% נוספים נמצאים בשלבי איתור שונים ולכן גילם עדיין לא ידוע.

התפלגות לפי נושאי הפניות העיקריים באחוזים	
נושא	אחוזים
בטחון עצמי נמוך	8.47%
יחסים עם בני משפחה	7.94%
חסר מסגרת	5.82%
אלימות מינית (כקורבן)	5.29%
בדידות	4.76%
חוסר בית	4.23%

התפלגות לפי הפניות לשירותים	
שירות	מספר הפניות
מסגרות לינה חרומיות	2
מרכז יום והוסטל בסלעית	1
"דרל המלך" של עלם	4
טיפול עובדים סוציאליים בוועד למלחמה באיידס	1
דירת מעבר של "מישהו לרוץ איתו" של עלם	1

"ערים בלילה" חיפה:

במהלך 2010 השתלבו בפרויקט 45 בני נוער וצעירים באחת מזרועות ההתערבות: קשר בין אישי ומפגשים במרכז להפחתת נזק.

התפלגות לפי מוצא		
קהל יעד	נערים	נערות
בני נוער ותיקים יהודים	1	10
בני נוער יוצאי חבר העמים		11
בני נוער יוצאי אתיופיה		13
בני נוער ותיקים ערבים		5 (אחת טרנסג'נדרית)
בני נוער ממוצא אחר		2 - לא ידוע 4 - קווקזיות
סה"כ	1	45

התפלגות לפי גיל	
טווח גיל הפונים	אחוזים
14-16	8.5%
16-18	35%
18-21	50%
22-26	6.5%
סה"כ	100%

* טווח הגילאים של קהל היעד בפרויקט הוא 15-23.

הפניות לשירותים	
שירות	מספר הפניות
גמילה אשפוזית באשדוד	1
דירת מעבר של "מישהו לרוץ איתו" של עלם	1
אופק נשי וגמילה בסבטקס	1
יחידה לנערה	1
קורס בישול של "עצמאי בשטח" של עלם	3
אופק נשי (דירת חירום)	3
יחידה להתמכרות	1
שירותי רווחה	1 (אמא של נערה מהפרויקט)

נגמות ותופעות חדשות שאובחנו השנה:

• במהלך השנה הוחלט לשים דגש על איתור נערות יוצאות אתיופיה המעורבות בזנות וכתוצאה מכך, חלה עליה של כ-28% באיתור ויצירת קשר עם נערות אלו באזור חיפה.

• ישנה עליה בכמות הפניות בנושא זנות קטינים בפרויקטים השונים של עלם. בני הנוער בזנות אותרו בפרויקטים כמו מגדלור פתח-תקווה, הפוך חולון, ניידת אילת וניידת תל-אביב, וצוותי הפרויקטים פנו לצוות המקצועי בתחום להתייעצות. נראה כי בכל מקום בו נעשית הכשרה בנושא, מספר הפניות עולה עקב העלייה ברמת המודעות הצוות.

הצלחות בשנת 2010 - "ערים בלילה" תל אביב:

• פיתוח עבודה ייחודית עם נערות קטינות המעורבות בזנות: נפתח יום נערות הפועל כחלק מהמרכז להפחתת נזק של "ערים בלילה", מתוך הבנה כי צרכיהן של הנערות ייחודיים וכי לרוב הן מסתובבות בסביבה שעיקרה גברים. המטרה היא לאפשר להן מרחב נשי מוגן ולייצר מענה הולם יותר לצרכים שלהן. יום נערות מופעל על ידי רכזות המרכז ועל ידי צוות מתנדבות שהוכשר לטובת משימה זו.

• העמקת העשייה בתחום העלאת המודעות: במהלך השנה נערכו הכשרות ומפגשי חשיפה לגופים שונים בנושא זנות קטינים במטרה לעלות את המודעות של אנשי מקצוע לתופעה ודרכי ההתמודדות איתה. במקביל, הצוות המקצועי השתתף בועדות בכנסת, בדיונים במשרדי הממשלה ועוד.

• הקמת קבוצת צעירות (לגילאי 21-25): החל ניסיון לקיים קבוצה לצעירות שנמצאות בקשר עם הפרויקט לאורך זמן, חלקן עדיין מעורבות בזנות וחלקן לא. מטרת המפגשים היא להעניק להן מענה המותאם יותר לצרכים שלהן המשתנים עם הגיל. הקבוצה מתקיימת בשיתוף פרויקט סלעית.

• קו סיוע: במחצית השניה של 2010 קו הסיוע החל לפעול 7 ימים בשבוע, 24 שעות ביממה.

הצלחות בשנת 2010 - "ערים בלילה" חיפה:

• יצירת שותפות מקצועית עם "אופק נשי" בחיפה, אשר אפשרה קליטה של צעירות בגילאי 18-22 המעורבות בזנות, לדירת החירום של "אופק נשי", במקביל לקבלת שירותים מצוות "ערים בלילה".

• העמקת העבודה בשכונות עם נערות המעורבות בזנות.

• הרחבת זירות האיתור - איתור של נערות בזנות בשכונות, בנוסף לאיתור באינטרנט, זירות סגורות וכו'.

• תהליכי חיזור ארוכים עם נערות מנותקות המעורבות בזנות וציוותן לקשרים בין אישיים עם מתנדבות.

• הפניית נערות לתעסוקה ושילוב במסגרות.

יעדים ותוכנית פיתוח לשנת 2011:

• פתיחת "ערים בלילה" באילת.

• המשך פעילות קו הסיוע לבני נוער המעורבים בזנות והגדלת מספר הפניות.

• התאמת יחס של נערות לעומת נערים וטרנסג'נדרים המעורבים בזנות ומקבלים שירות בפרויקטים של "ערים בלילה", בדומה ליחס אוכלוסיית בני הנוער בזנות (75% נערות - 25% נערים וטרנסג'נדרים).

• מענה נקודתי או מתמשך לעובדים מהפרויקטים השונים בנושאים הקשורים לזנות.

• קיום הכשרה ולמידה בנושא הזנות בתחום עבודת הרחוב, בהתאם לצרכים שעלו מצוות הניידות.

• קיום תהליך הכשרה בקרב עובדי הארגון בנושא זנות קטינים וצעירים, במטרה להעלות מודעות ולתת כלים לזיהוי, יצירת שיח והתערבות.

• מיפוי של מספר בני הנוער המעורבים בזנות המוכרים בפרויקטים השונים בעלם.

• העלאת מודעות לצורך במענים לנערים וצעירים המעורבים בזנות.

• הגדלה של מספר הנערות הקטינות המקבלות מענה בפרויקט הן במרכז להפחתת נזק בתל אביב והן במסגרת קשר בין אישי בתל אביב ובחיפה.

שותפויות מוסדיות

התוכנית הלאומית לטיפול בנשים ונערות בזנות, משרד הרווחה, השירות למתבגרים צעירות וצעירים - משרד הרווחה, עיריית תל אביב, עיריית חיפה, פרויקט סלעית, פרויקט אופק נשי והקרן לילדים בסיכון ביטוח לאומי.

שותפויות מקצועיות - טיפוליות

משרד הרווחה - השירות למתבגרים צעירות וצעירים, עיריית תל אביב, עיריית חיפה, התוכנית הלאומית לטיפול בנשים ונערות בזנות: סלעית בתל אביב ו"אופק נשי" בחיפה, ביטוח לאומי - הקרן לילדים בסיכון.

תורמים

צ'ק פוינט טכנולוגיות תכנה בע"מ, קרן קאהן, קרן ע"ש סוניה ואדוארד קוסיי ומתן – משקיעים בקהילה.

פרויקטים לצעירים חסרי בית

מישהו לרוץ איתו וגלגל

מרכזי היום "מישהו לרוץ איתו" בתל אביב ו"גלגל" בירושלים פועלים החל משנת 2002. הפרויקטים, שהחלו מעבודת רחוב כשלצידה מרכז יום לצעירים/ות חסרי בית ומכורים לסמים, התפתחו לכדי רצף שירותים לצעירים/ות אלה. מרכזי היום "גלגל" ו"מישהו לרוץ איתו" מספקים תמיכה וסיוע לצעירים חסרי בית במצבי סיכון ומצוקה גבוהים בגילאי 18-26, ומטרתם להעניק מענה הומניטארי בסיסי הכולל - מזון, מקלחת חמה, ביגוד ושירותים רפואיים. ישנן פעולות להפחתת נזקים הנגרמים כתוצאה ממצב של חוסר בית, התמכרות לסמים ומעורבות בזנות, כגון החלפת מזרקים, הסברה על הזרקה נכונה, אמצעי מניעה ובדיקות רפואיות. בנוסף, צוות העובדים והמתנדבים יוצר קשרים עם הצעירים, על מנת שכאשר תתעורר מוטיבציה לשינוי, יתאפשר טיפול ארוך טווח בתוך הפרוייקט או דרך השירותים הקיימים בקהילה.

"גלגל" פועל שישה ימים בשבוע ו"מישהו לרוץ איתו" חמישה ימים בשבוע. במקביל, מתקיימת באופן שוטף עבודת רחוב לטובת איתור צעירים/ות ובמטרה להעמיק את ההיכרות עם הרחוב והצרכים המשתנים בו והתערבות מול אותם צעירים שעדיין אינם יכולים או רוצים להגיע למרכזים.

בשנה האחרונה עלה מספר הצעירים הנמצאים בקשר עם הפרויקטים: ב"מישהו לרוץ איתו" נמצאים בכל משמרת כ-50-40 צעירים וב"גלגל" כ-30 מדי משמרת. כמו כן, מספר הצעירות חסרות הבית שפוגשים הצוותים עלה והוא עומד על 30% בתל אביב ועל כ-40% בירושלים.

ב"גלגל" ובמקלט לצעירות חסרות בית ישנם 10 עובדים ו-40 מתנדבים. ב"מישהו לרוץ איתו" ובדירות מעבר ישנם 7 עובדות ו-60 מתנדבים.

מקלט לצעירות חסרות בית

הפרוייקט, המהווה שלוחה של "גלגל", נותן מענה של קורת גג ולינה עבור צעירות חסרות בית בירושלים. המקלט פתוח במשך 365 לילות בשנה לכ-9-8 צעירות בלילה. צוות הפרויקט יוצר קשר אישי עם הצעירות ומתווך בינן לבין מרכז היום ב"גלגל".

בתחילת שנת 2010 היה המקלט בסכנת סגירה בשל קושי תקציבי. אודות לחידוש שיתוף הפעולה עם החטיבה לקידום נוער וצעירים בירושלים הוא ממשיך ופועל. מספר הצעירות שביקרו בו במהלך השנה האחרונה גדל מממוצע של 5 צעירות ל-9-8 צעירות בלילה. כמו כן, נראה כי נעזרות בו יותר ויותר צעירות חסרות בית, אשר משתמשות בסמים ונפלטות ממערכות פסיכיאטריות.

213 צעירות שהו במהלך השנה לפחות לילה אחד במקלט, מתוכן שתי קטינות, שתיים מעל גיל 26 והשאר בגילאי 18-26.

דירות מעבר לצעירים חסרי בית

דירות המעבר פועלות בשיתוף פעולה עם השירות לטיפול בהתמכריות במשרד הרווחה. שתי דירות המעבר מיועדות לצעירים אשר אותרו ב"מישהו לרוץ איתו" כבעלי רצון ויכולת לתהליך ארוך טווח. בכל דירה מתגוררים ארבע/ה צעירים/ות לתקופה של כ-12-9 חודשים, לאחר תהליך של גמילה פיזית באחד ממרכזי הגמילה. לכל צעיר מותאמת תוכנית אישית, הנקבעת בשיתוף איתו ועם הצוות המקצועי בדירה. התוכנית כוללת השתתפות במרכז יום לטיפול במתמכרים, טיפול פרטני, השתתפות בפעילויות בדירה להכנה לחיים עצמאיים וקשר עם מתנדבים. דירות המעבר מופעלות ברובן על ידי מתנדבים, הנמצאים שם מדי ערב. המתנדבים מלווים את הצעירים ולוקחים חלק משמעותי ביצירת האווירה הביתית ובהקניית מיומנויות הנדרשות לקראת חיי עצמאות בחברה. בתום תקופת השהות בדירה הם נשארים בקשר עם הצעירים.

קהל יעד:

חסרי בית בגילאי 18-26. מרביתם משתמשים בסמים ו/או אלכוהול ומנותקים ממסגרות טיפוליות, חברתיות ומשפחתיות. הם שוהים ברחוב, במבנים נטושים ולא ראויים. לדירות המעבר מגיעים הצעירים לאחר תהליך גמילה פיזית מסמים או אלכוהול.

פילוח ומאפייני קהל יעד של "גלגל" ומקלט לצעירות חסרות בית:

התפלגות לפי מין		
קהל יעד	כמות	
בנות	126	
בנים	199	
טרנסג'נדרים	52	
סה"כ	377	

במהלך השנה קיבלו 327 צעירים מענה; 146 מהפניות שהתקבלו היו חדשות. 57% מהצעירים הינם מרקע חרדי או דתי, בין אם מוסלמים או יהודים. 18% מהצעירים הינם פליטי או מטופלי מערכות בריאות הנפש ולהערכתנו, ישנם צעירים רבים הזקוקים לסיוע פסיכיאטרי ואינם מוכנים לקבלו.

התפלגות לפי מוצא		
קהל יעד	כמות	
צעירים ותיקים יהודים	145	
צעירים יוצאי חבר העמים	110	
צעירים יוצאי אתיופיה	9	
צעירים ותיקים ערבים	25	
צעירים ממוצא אחר (דרום אמריקה, אנגלו-סקסי וצרפת)	36	
סה"כ	325	

פילוח ומאפייני קהל יעד של "מישהו לרוץ איתו" ודירות מעבר:

במהלך השנה קיבלו 390 צעירים מענה;

200 מהפניות שהתקבלו היו חדשות.

התפלגות לפי מין		
קהל יעד	אחוזים	
צעירים	63%	
צעירות	37%	
סה"כ	100%	

התפלגות לפי מוצא		
מוצא	אחוזים	
יוצאי חבר העמים	60%	
צעירים שנולדו בישראל	18%	
צעירים מהמגזר הערבי	13%	
צעירים יוצאי אתיופיה	9%	
סה"כ	100%	

מגמות ותופעות חדשות שאובחנו השנה:

- גידול ניכר בכמות הצעירים הסובלים מתחלואה כפולה (שימוש בחומרים ממכרים ובעיה נפשית).

- גידול באוכלוסייה של צעירים יוצאי בתים חרדיים ודתיים.

- עלייה ניכרת במספר הצעירים תושבי מזרח ירושלים.

- אוכלוסייה חדשה יחסית הינה צעירים חסרי בית שאינם סובלים מבעיית התמכרות, אלא נפגעי שירותי בריאות הנפש, המסרבים לקבל סיוע בתחום זה בגלל התיוג המתלווה, ובכך אנו בעצם מנועים מלספק להם את המענים להם זקוקים.

- בתל אביב - גידול בצעירים חסרי בית מהעדה האתיופית.

הצלחות בשנת 2010:

- הרחבת עבודת הרחוב בתל-אביב ובירושלים, מתוך התפיסה כי בעבודה עם חסרי הבית מחובתנו לעבוד עם הצעירים גם במקום בו הם נמצאים. עבודת הרחוב נעשית על ידי כלל חברי הצוות 4-5 פעמים בשבוע.

- פתיחת פורום בוגרים ב"גלגל" - בפורום ישנן הרצאות בנושאים שונים ושיחות על ענייני היום, כגון: דילמות בקבלת החלטות, התמודדות עם זוגיות וקשרים וכו'. בפורום משתתפים עשרה בוגרים והוא מנוהל על-ידי רכזת הטיפול של הבית. הבוגרים מתמידים להגיע ולקחת חלק פעיל בשיחות.

- הגדלת מספר הצעירים המגיעים ל"מישהו לרוץ איתו" - מדי יום מגיעים כ-50-40 צעירים וצעירות, ושוהים במקום כמה שעות רצופות.

- הרחבת ההטרוגניות של אוכלוסיות המקבלות מענה בפרויקטים: צעירים מהמגזר הערבי (בעיקר בירושלים), צעירים חרדים (ירושלים), יוצאי העדה האתיופית (תל אביב) ומבקשי מקלט (תל-אביב).

יעדים ותוכנית פיתוח לשנת 2011:

- הרחבת עבודת הרחוב גם לאיזורים שמחוץ לירושלים.

- פיתוח עבודה עם צעירים חסרי בית במזרח העיר ירושלים.

- פיתוח מעקב אחר בוגרי דירות המעבר בתל אביב והטמעת תוכנית הליווי האישי על ידי מתנדבים.

- פיתוח מענה לצעירות המעורבות בזנות ומטופלות בדירות המעבר.

שותפויות מוסדיות:

"גלגל": הפרויקט פועל בשיתוף החטיבה לקידום נוער וצעירים בעיריית ירושלים, משרד הרווחה - השירות להתמכרויות והאיגוד הירושלמי למאבק בסמים.

"מישהו לרוץ איתו": הפרויקט פועל בשיתוף משרד הרווחה - השירות לטיפול בהתמכרויות, הסוכנות היהודית - גב' מירה קידר, מנהלת המחלקה לעלייה וקליטה.

תורמים:

"גלגל" ומקלט לצעירות חסרות בית: קרן הארי וג'נט ויינברך, עו"ד דוד שימרון וקרן יהל ע"ש ליאון רקאנטי ז"ל תרמו ל"גלגל". קרן דן וגלוריה שוסטרמן תרמה למקלט לצעירות חסרות בית.

"מישהו לרוץ איתו" ודירות המעבר: קרן הארי וג'נט ויינברג, הסוכנות היהודית, עמית מרשנסקי - תרומת מזגנים והתקנתם לדירות מעבר.

שותפויות מקצועיות-טיפוליות:

"גלגל": "גלגל" והמקלט לצעירות חסרות בית מופעלים בשיתוף החטיבה לקידום נוער וצעירים, עיריית ירושלים ובפיקוח משרד הרווחה - השירות לטיפול בהתמכרויות. ועדת היגוי מקצועית מלווה את פרויקט "גלגל", בה נציגי החטיבה לקידום נוער וצעירים בעיריית ירושלים, השירות להתמכרויות - משרד הרווחה, המרכז למצבי חירום- עיריית ירושלים, יחידת של"מ - אגף הרווחה עיריית ירושלים, משרד הקליטה והאיגוד הירושלמי למאבק בסמים.

"מישהו לרוץ איתו" ודירות המעבר: פרויקט "מישהו לרוץ איתו" הוא מיסודה של עלם והסוכנות היהודית. דירות המעבר והמרכז מופעלים בשותפות ופיקוח של משרד הרווחה, השירות להתמכרויות.

שותפים מקצועיים נוספים:

עיריית תל אביב - מרכז יום ברוטשילד היחידה לדרי רחוב, תוכנית יזהר להחלפת מזרקים ומרפאת לוינסקי.

משאבי קהילה והתנדבות

מנהלת התחום: לאה אדלר

עמותת עלם רואה את הטיפול בנוער בסיכון ובמצוקה כאחריות של כלל החברה בישראל. לכן, במקביל לשיתוף פעולה הדוק עם מערכות הרווחה והחינוך והרשויות העירוניות, משקיעה העמותה מאמצים לרתום גם את הקהילה לשותפות אמיתית בעשייה החברתית.

תחום התנדבות עוסק בפיתוח וגיוס משאבים והון אנושי בקרב הקהילה המקומית למען בני הנוער בסיכון באותו האזור. המטרה היא העמקת המעורבות והשותפות של הקהילה בסיוע לבני הנוער ולפתח מענים ושירותים חדשניים עבורם - כל זאת על בסיס התנדבותי.

עלם הוקמה כארגון מתנדבים, ובמקביל לאנשי המקצוע המועסקים בארגון פועלים כיום כ-1,700 מתנדבים, מתוכם 300 בני נוער המתנדבים למען בני נוער אחרים.

פעילות מתנדבי עלם:

1. מתנדבי שטח פועלים במגוון התוכניות והפרויקטים בשטח הן בתפקידים ישירים עם הנוער, הן בהדרכות צוותים מקצועיים והן בליווי וסיוע להפעלת מערכי המתנדבים בכל הארץ.

- הנוער המתנדב - רוח ההתנדבות בעמותה שורה גם על רבים מבני הנוער הנעזרים בעלם, ואלה הופכים לעיתים קרובות למתנדבים ולפעילים בעצמם. מדובר בתהליך העצמה אישי וחברתי כאחד.

- המתנדבים המתגייסים לאירועים חד פעמיים כגון: ימי התרמה, אירועי גיוס משאבים, יעוץ מקצועי בפעילויות פסטיבלים בחודשי הקיץ ועוד.

- מתנדבי חו"ל פעילים בארצות הברית ובאירופה לגיוס משאבים.

- מתנדבים עסקיים פעילים כבתי עסק המעסיקים בני נוער וכעסקים למען הקהילה המתגייסים לאירועים מיוחדים במהלך השנה.

- סטודנטים ומקבלי מילגת לימודים - בשנת 2010 הורחבה פעילות סטודנטים מקבלי מלגות הן ממכללות ואוניברסיטאות והן מקרנות אימפקט והישג. כמו כן קבוצה גדולה של סטודנטים לקרימינולוגיה ועבודה סוציאלית עורכים הכשרה מעשית בעמותה.

ההתנדבות מקבלת ביטוי בכל התוכניות והפרויקטים אותם מפעילה העמותה והפעילות בתחום מתבצעת באמצעות מנהלי התנדבות, כאשר בכל פרויקט נמצא מנהל התנדבות בשכר שאחראי על ניהול מערך המתנדבים בפרויקט.

2. מתנדבי מטה

א. הועד המנהל של העמותה וועדות המשנה שלו - ועדת כספים, הוועדה המקצועית, וועדות משנה של הוועדה המקצועית בנושאים: התנדבות, ניהול ידע, משאבי אנוש, מחקר והערכה וגיוס משאבים. חברי הוועד מעורים מאד בעשייה הלכה למעשה ומתקיים קשר הדדי מפרה ודיאלוג מתמיד בין חברי מוסדות העמותה לבין הצוות הניהולי של עלם. בשנת 2010 הוקם פורום מעגל עלם, אשר כינס את כל מתנדבי עלם שכינה בועד המנהל לדורותיו ותרמו רבות במהלך השנים לקיום ופיתוח העמותה. מטרתו הפורום הינן שמירה על קשר, חיבור ועדכון שוטף אודות עשייתה של עלם כיום ואפשרות לשילובם במעגלי עשייה קיימים.

עשייה זו מלווה על ידי אשת מקצוע בתפקיד מנהלת מוסדות העמותה שתפקידה ללוות, להנחות ולאגם את כל מעגלי הידע בתחום מוסדות העמותה.

ב. ועדת ההתנדבות המכהנת כחת ועדה של הועדה המקצועית. בוועדה חברים אנשי אקדמיה, עובדי מטה ושטח וחברי הוועדה המקצועית, והם דנים בסוגיות פרקטיות וארגוניות בתחום ההתנדבות. לחברי הועדה ישנן יוזמות ומעורבות בפועל והם פועלים כקבוצת ליווי, גיבוי ותמיכה בעבודת מנהלת תחום ההתנדבות בעמותה. כינונה של הועדה מסייע רבות לקבלת החלטות והתווית הדרך של התחום כולו.

ג. מתנדבים אנשי מקצוע המלווים את הצוות הבכיר בעמותה - יועצים ארגוניים, מנהלי משאבי אנוש, מדריכים ואנשי עסקים. כחלק מהמצפן הארגוני החל מהלך של הרחבת מתנדבי המטה ושנת 2010 העמידה קבוצה זאת כקבוצה משמעותית ההולכת ומתרחבת.

פעילות בשנת 2010:

- חיזוק מטה ההתנדבות והרחבת מעני ההדרכה והליווי לכלל מנהלי ההתנדבות בשטח על פי תחומים, במטרה למקצע ולהעמיק את תהליך ההדרכה והליווי של מתנדבי העמותה. התהליך כולל מפגשים פרטניים וקבוצתיים בנושאים הקשורים לגיוס, מיון, ליווי, הכשרה והדרכת מתנדבים. ועדת ההתנדבות פעלה רבות להרחבת משרות המטה ומיצוב תהליך הדרכה מסודר למנהלי ההתנדבות בשטח. כל זאת בשיתוף פעולה הדוק עם מחלקת הדרכה.

- הקמת פורומים מתנדבים מובילים בתחום הניידות, תכניות הקצה והנערות ומרכזי המידע והיעוץ, מתוך אמונה כי מפגש של נציגי המתנדבים מהשטח עם מנהל התחום יעמיק את השותפות בין צוות שכיר וצוות המתנדבים ויתרום לעשייה משותפת וחיבור נכון בין המטה לשטח.

- פיתוח מערכי ידע - בשנת 2010 פותחו מערכי ידע רבים בצורת ערכות הכשרה בנושאים: ראיון ומיון, הכשרה ראשונית למתנדבים, ניהול מערך התנדבות במרכזי מידע ויעוץ, נהלים למתנדבים בניידות ובדרך המלך והגדרת תפקיד רכו יום במגדלורים ובהפוכים בהקשר של הדרכת מתנדבים.

- ועדת ההתנדבות סייעה רבות בתהליך המצפן הארגוני למצב את תחום ההתנדבות בליבת הארגון. בין הנושאים שנדונו בוועדה: התנדבות צעירים, נוער מתנדב ומשובים למתנדבים. הועדה ממשיכה להטות את הדרך המקצועית והמלצותיה משמשות סמן לצוותים המקצועיים.

- קבוצת המלווים לניהול התנדבות: הקבוצה כוללת נציגים מתחומים שונים במטה העמותה. היא מסייעת רבות לביצוע המלצות ועדת ההתנדבות ופועלת כקבוצה בעלת עניין בכל הקשור להפצת ידע בעמותה.

- ביסוס קשרים עם עסקים רבים בקהילה הנרתמים להתנדב כפרטים וכקבוצות לעשייה עם בני הנוער של עלם, בנוסף על תרומתם הכספית. השנה מונתה לתפקיד אחראית על התנדבות עסקים במחלקת ההתנדבות ובכך נוצר החיבור בין המחלקה לגיוס משאבים למחלקת ההתנדבות בתחום של תרומה לקהילה של עסקים.

- החלה הכנסה הדרגתית של מתנדבים בפרויקטים השונים לפורטל של עלם - נכון להיום מספר פרויקטים מנהלים פורומים סגורים דרך הפורטל בהם דנים בסוגיות שונות הקשורות לענייני הפרויקט. ניתנת להם הזדמנות לעלות סוגיות והתלבטויות ולהרחיב את השיח בינם לבין עצמם ועם הצוות המקצועי. אנו לקראת תהליך של שילוב כלל מתנדבי העמותה בפורטל.

- הושם דגש על שימור ותחזוקת מתנדבים במסגרת רצף הדרכות, העשרות והשתלמויות רלוונטיות לכל פרויקט.

- תגמולים - התקיימו ערבי הוקרה רבים ברחבי הארץ כחלק מתהליך תגמול ושימור מתנדבי העמותה. כמו כן, צויין יום המתנדב הבינלאומי באיגרת ברכה שנשלחה לכלל המתנדבים, התקיימו ראיונות בערוצי התקשורת השונים עם מתנדבי עלם וסיפוריהם מופיעים גם באתר העמותה. בנוסף, הונפקו כרטיסי מתנדב לכלל מתנדבי העמותה. כרטיסים אלו מגבירים את תחושת הזהות הארגונית ובחלק מהערים משמשים ככרטיסי הנחה לאירועים שונים.

שיתופי פעולה מרכזיים:

א. קשר עם קרן אימפקט וקרן הישג. מספר המילגאים גדל ועמד על 60 מילגאים משתי הקרנות ששובצו לעשייה בפרויקטים השונים וסך השעות שנתרמו לעמותה מטעמם עמד על למעלה מ-6,000 שעות בשנת הלימודים הנוכחית. משתי הקרנות המובילות בלבד.

ב. נמשך הקשר עם מכללות ואוניברסיטאות במסגרת מחויבות אישית והכשרות מעשיות לסטודנטים.

ג. התבסס הקשר עם חברת "אמדוקס" ישראל, אשר העמידה לרשות עשרה מחברי הצוות המוביל בעמותה מנטורינג עיסקי פרטני. תהליך המנטורינג הראשון עבר בהצלחה מרובה ואנו נכנסים לסבב שני של מנטורינג למנהלי דרג הביניים של העמותה וכן ביסוס התנדבות של אמדוקס מול ניידת השרון. תהליך זה הופעל בשיתוף וליווי ציונות 2000, המקדמת מרכזי מנטורינג בין מגזריים בעסקים.

ד. שיתוף פעולה עם קופ"ח לאומית - במסגרת שיתוף הפעולה העבירה הקופה ציוד רפואי לפרויקטים והיא מסייעת בהובלות ובתרומת ציוד משרדי ומזון.

פניות להתנדבות יתקבלו במייל leah@elem.org.il

צולם על ידי סתיו גמני

צולם על ידי סתיו גמני

הדרכה וניהול ידע
 מנהלת התחום: שלי נתן

במהלך שנת 2007 הוקמה מחלקת פיתוח הדרכה וניהול ידע, על מנת לחזק את הקשר בין תחומי התוכן המקצועיים השונים, להרחיב את שיתוף הידע והמיומנויות, להגביר שיתוף פעולה בין הפרויקטים השונים, לארגן ולהנגיש את הידע המקצועי שמפותח בעמותה ולספק הדרכה מקצועית איכותית שוטפת לעובדים.

תחומי הפעולה של המחלקה התרחבו בשנת 2010 לנושאי מחקר, מדידה והערכה. וזאת בהתאם להחלטה במסגרתה הובן שעל עלם כארגון מוביל לחזק את פעילותו באמצעות כלים אלה. בנוסף, לקחה על עצמה המחלקה את ארגון השיווק של הידע המקצועי שמפותח בעלם - וזאת כחלק מהפעילות לשינוי חברתי של הארגון מול קהל היעד של אנשי המקצוע.

מערך ההדרכה וניהול הידע בעלם פועל בכמה מישורים עיקריים:

• הדרכה לצוותי עבודת נוער בנושא אופני ותהליכי טיפול (פרטני, קבוצתי וסביבתי), תהליכי הערכה, אבחון ודינאמיקת צוות.

• כתיבה והמשגה של דרכי ההתערבות ושל פרויקטים - הנחלת דרכי עבודה משותפות ופיתוח ידע ייחודי.

• ליווי בפיתוח תכניות.

• מתן מענים ממוקדים לנושאים מקצועיים - ארגון הכשרות השתלמויות וכנסים מקצועיים - בתחום עבודת הנוער ובתחום מיומנויות ניהול, בתוך התחומים השונים ומתוך ראיה ארגונית כוללת.

• הפצת תורת העבודה של עלם במוסדות להשכלה גבוהה ובארגונים מקבילים, על ידי מתן הרצאות, קורסים והכשרות.

• מחקר והערכת תכניות - פיתוח והטמעת נושא הערכת תכניות ופרויקטים, כחלק מהעבודה השוטפת בארגון.

• מערכת ממוחשבת לניהול עבודת הנוער ולניהול המתנדבים במרכזים (נענ"ע) - מערכת איסוף נתונים כמותי ואיכותי המשמשת גם ככלי ניהולי ברמת המטה והשטח, המערכת מאפשרת: ניהול תיקים אישיים ומעקב אחר תכניות טיפוליות, קבלת נתונים כמותיים על היקף ומאפייני נוער, מעקב אחר תוצאות התערבות, ניהול מתנדבים, תמיכה בצרכי ניהול שוטפים, שיפור הניתוחים הסטטיסטיים והדוחות הרבעוניים, הוצאת נתונים למחקר ופיתוח ומעקב ארוך טווח על פעילות העמותה.

• פורטל ארגוני: "קהילת ידע עלם": פלטפורמה אינטרנטית למרכז הידע המקצועי והמידע הארגוני המגוון, אשר נצבר בעמותה וככלי לפיתוח ידע חדש. הפורטל כולל: מאגר ידע מקצועי, ומינהלי, לוח מודעות, יומן ארגוני ופורומים מקצועיים והוא נגיש לעובדים ומתנדבים.

• אתר עלם וניוולטר: הנגשת הידע הארגוני, והמידע על פעילות הארגון לבעלי עניין.

הישגים בתחום ההדרכה:

• השנה עמדנו ביעד של מתן הדרכות שוטפות (אחת לשבועיים) לכל הצוותים בפרויקטים החדשים שנפתחו בעמותה. בכל שבוע מתקיימים כ-60 מפגשי הדרכה לצוותים ועובדים.

• הושלם תהליך העברת כל ההדרכות בעמותה להדרכה פנימית. ההדרכות הפנימיות משפרות גם את תחושת השייכות של הצוותים לארגון, ומסיעות בהפצת הידע המקצועי לכלל התחומים.

• העמקת תהליכי הדרכה לקבוצות עובדים ייחודיות: נפתחה ופועלת בהצלחה קבוצת הדרכה לרכוזת טיפוליות במרכזי "מגדלור". הקבוצות פועלות בהנחיה משותפת של רפרנט התחום ושל מלווה לניהול מהתחום. שיטת הנחיה זו משקפת את השילוב הנכון בין המשאבים של מחלקת הדרכה ושל התחומים.

הכשרות:

במהלך השנה השתתפו המדריכים, בתפקידם כרפרנטים לתחומים בתכנון והנחית תהליכי למידה והעשרה בתחומים השונים.

ימי עיון כלל ארגוניים:

יעד נוסף וחשוב של מחלקת הדרכה הינו הובלה מקצועית וארגונית של הכשרות ולמידה חוצת פרויקטים. לצורך משימה זו משתפת המחלקה פעולה עם מחלקת משאבי אנוש, תחום התנדבות ולשכת מנכ"ל.

• כנס עובדי עלם - לאחר 10 שנים, נערך כנס לכלל עובדי עלם. הכנס התקיים במתכונת של יומיים בשילוב של למידה ופעילות חוויתית והוא עמד בסימן עבודה קהילתית.

• כנס מקצועי עבודת רחוב - הכנס התקיים בשיתוף הקרן לידידות, כחלק מתמיכת הקרן בתחום הניידות, והמחלקה לקרימינולוגיה, אוניברסיטת בר אילן.

• ימי מנהלים רבעוניים - השנה הוקדשו ימי המנהלים להצגת נושאי העשרה ולמידה של התחומים השונים, וכן כאמצעי לשיתוף המנהלים בתהליכי קבלת החלטות. המפגשים מתקיימים בפרויקטים השונים ובכך מקדמים גם את ההיכרות של המנהלים עם כלל הפרויקטים בארגון.

• קורס אוריינטציה לעובדים חדשים - השנה נערכו שלושה קורסים של ימי האוריינטציה במתכונת מורחבת (שלושה ימים), בשיתוף מחלקת משאבי אנוש. מטרת ההכשרה הינה להעביר לעובדים החדשים את המודלים המרכזיים בעבודת הנוער בארגון, ולערוך אוריינטציה ראשונית למבנה ולחזון הארגון.

• קורס הכשרה למלווים לניהול - חמישה מפגשי למידה, על-מנת להעניק למשתתפים כלים בסיסיים לניהול, ובנוסף תהליך של בירור והגדרה לתפקיד המלווה לניהול. הקורס נבנה בשיתוף מחלקת משאבי אנוש, מתנדבים בכירים מתחום משאבי אנוש ויעוץ אירגוני, וכן חברת יעוץ אשר התנדבה לתרום לעלם הכשרה בתחום.

השתלמויות חוץ:

• סדנאות בנושא מודלים לא פורמאליים במכללת ספיר במסגרת קורס הכשרת מדריכי אתגר.

• שני קורסים במכללת "גליל מערבי": התערבות במרחב הבלתי פורמאלי והתערבות רגישת מגדר ותרבות. במסגרת לימודי תעודה לעובדי נוער.

• קורס בנושא התערבויות במרחב הבלתי פורמאלי במכללת אורנים.

• הרצאות בקורס מנהלי ידע ב"שיתופים" בנושא ניהול ידע.

• הרצאות בכנסים במכללת אשקלון ובמכללת אורנים על מודל העבודה במרחב הבלתי פורמאלי.

• הכשרת סיירת הורים בפרדסיה.

• הכשרה וליווי ארגוני בהקמת מענים לנוער בקיץ במועצה מקומית גבעת זאב.

• סמינר שנתי לצוותי מתי"א יהוד ומתי"א רמלה.

• הדרכה שנתית בשנת שירות במרכז מעשה.

• הכשרות בקורסי קציני ושוטרי נוער באגף הנוער משטרת ישראל.

קידום פרויקט הפצת הידע המקצועי של עלם - גובשה תכנית שיווקית, הכוללת התייחסות למרכיבים השונים: הכשרות, פרסומים מקצועיים, נוכחות בכנסים ומנגנון העבודה פנימי שיאפשר זאת.

כתיבה והמשגה: במהלך השנה נבנו צוותים משותפים ובהם מדריכים ונציגי התחום לכתיבה והמשגה:

• בתחום הקצה - החלה המשגה של "גלגל" ו"מישהו לרוץ איתו".

• בתחום תעסוקה נכתב והומשג כלי לקליטת נער/ה לפרויקט "דרך המלך". הכלי הוא יישום של מודל "הדס" לתכנית.

• הופקה חוברת חדשה לרכזי התנדבות, בעלת תכנים וידע מעמיקים ורחבים יותר בתחום הכשרה ראשונית למתנדבים.

• המשגת נושא נוער מתנדב בשיתוף תחום התנדבות..

• פרסום מאמר בנושא התנדבות נוער וכתיבת פרק לספר, בנושא התנדבות נוער, בשיתוף מחלקת התנדבות.

הישגים בתחום ניהול ידע:

1. תהליכי מדידה והערכה: השנה הושגה התקדמות משמעותית לקראת קידום מערך ניהול הידע במישורי המדידה וההערכה, במישור הארגוני והטכנולוגי. שלושה תהליכי עבודה בסיסיים סייעו השנה משמעותית להובלת התהליך:

• תת הוועדה לניהול ידע עסקה השנה במספר נושאים - הטמעת מערכת נענ"ע, איגום פלטפורמות האינטרנט, שיפור וייעול דוחות רבעוניים, פתיחת הפורטל לשימוש המתנדבים. בוועדה, בראשות עדן פוקס, חבר הועד המנהל, שותפה גם יועצת בכירה לתחום ניהול הידע, ובנוסף נציגי התחומים במטה ועובדי ומתנדבי שטח.

• מחקר הערכה ומדידה כיעד אסטרטגי בעלם - ההכרה בחשיבות הנושא קיבלה השנה ביטוי בהכנסת סעיף במצפן הארגוני, אשר רואה את המדידה וההערכה כיעד אסטרטגי.

• תת ועדה למחקר והערכה התכנסה השנה על מנת לתת ייעוץ בהובלתם ועיצובם של תהליכי המדידה וההערכה. הוועדה גיבשה נייר עמדה בנושא, שאושר בוועדה מקצועית.

2. נענ"ע: במהלך השנה נערך מאמץ מרוכז להטמעת השימוש במערכת הוזמנו צוותים לימים מרוכזים של הדרכות במטה.

3. איגום משאבים בתחום פלטפורמות האינטרנט: בשנים האחרונות הוקמו מספר פלטפורמות אינטרנט בעלם. הקמת הפלטפורמות הללו נעשתה, בין השאר, על מנת לתת מענה לצרכים שיווקיים של יחסי ציבור ושל העברת מידע לקהלים שונים. השנה עלה הצורך למפות את המשאב הזה, לאגם משאבים בתחזוקן, על מנת לשפר את התפוקות (ידע, מידע, שיווק ויח"צ) ממנגנונים אלו תוך ייעול התשומות.

לשם כך נערכו הפעולות הבאות:

• מיפוי הפלטפורמות השונות (אתר עלם, פורטל, פייסבוק ורשתות חברתיות, תקשורת שיווקית, גייסטאר וניוולטר).

• מיפוי מנגנוני העדכון והאנשים האחראים לעדכון התוכן.

• מינוי צוות עורכים, הממונה על איחוד תכנים ועדכונים בפלטפורמות השונות.

4. ניסוח הנחיות ומדיניות לשימוש ברשתות חברתיות.

5. פורטל: בהמשך למאמץ המתמשך לעדכן את הפורטל כדי שיהיה כלי עבודה רלוונטי ומשמעוטי בעבודת הארגון, נערכו הפעולות הבאות:

• עיצוב והשקה מחודשת של מראה הפורטל ופונקציות מרכזיות.

• פתיחת הפורטל למתנדבי הארגון - תהליכים של הסברה בקרב העובדים, רכזי ההתנדבות והמתנדבים.

6. אתר עלם: במסגרת החשיבה על מיפוי פלטפורמות האינטרנט של העמותה, גויס מתנדב מומחה לתחום אתרים, נערך עיצוב מיפוי ואפיון מחדש של האתר לקראת הקמתו מחדש והתאמתו לצרכי העמותה. נכתב מסמך אפיון מקיף של צרכי האתר, אשר יוגש לספקים בשנת 2011 לקראת הקמת האתר בפועל.

קשרי עסקים וקהילה

מנהלת מחלקת פיתוח משאבים: אורלי שלוי

הקשר עם המגזר העסקי הינו אחד מעמודי התווך של עמותת עלם לאורך עשרים ושמונה שנות פעילותה. במסגרת השותפות עם המגזר העסקי, עמותת עלם מציעה מגוון אפשרויות לשיתופי פעולה ופתוחה לשיתופי פעולה יצירתיים חדשים, העולים מהשטח ומהשותפים העסקיים.

חברות רבות במשק הישראלי בוחרות להצטרף אלינו במאמץ הלאומי למען בני הנוער בקמפיין "דגל אורות התקווה של עלם", בהובלתה של נשיאת עלם, הגב' נאווה ברק. מטרתיו של קמפיין הדגל הן להעלות את המודעות בקרב הציבור לבני נוער בסיכון בישראל ולגייס משאבים עבור הפרויקטים השונים של העמותה. הירתמות החברות באה לידי ביטוי בדרכים שונות: תרומה באמצעות הדלקת נורות, תמיכה כספית בפרויקטים של עלם, הצטרפות רשתות להתרמה בקופות, כגון "רבוע כחול ישראל בע"מ" (רשתות מגה, מגה בעיר ומגה בול) ו"טיב טעם", ורשת "סטימצק", אשר מכרה דגלונים למען סיוע לבני נוער.

"בנק הפועלים" הינו שותף מרכזי בפרויקט "דגל אורות התקווה של עלם". במשך שנים הבנק תומך בעמותה באמצעות מתן חסות לפרויקט, ובכך מסייע רבות לקידום עשרות אלפי בני הנוער בסיכון.

מדי שנה מצטרפים אלינו בכירי המשק לערב ההתרמה השנתי של העמותה, אם באמצעות מתן חסות לאירוע או על-ידי רכישת כרטיסים אישית או קבוצתית לעובדי החברה. הכנסות ערב ההתרמה הוקדשו השנה למרכזי ה"מגדלור" - מרכזים לטיפול בבני נוער, בדגש הרב תרבותיות. אנשי עסקים רבים נרתמו לאירוע והחברות "יוניליוור ישראל", "ויזה כאל", "קוקה קולה" ו"מכשירי תנועה" נתנו חסות לאירוע. **"אות יקיר עלם" הוענק לחברות ולאישים שתרמו וסייעו רבות לעבודת עלם עם בני נוער בסיכון: הרב יחיאל אקשטיין מהקרן לידידות, חברת הביטוח "מגדל" ועו"ד חנינא ברנדס ממשרד "נשיץ ברנדס ושות".**

ישנן חברות הבוחרות לאמץ תחום מסוים בעלם. חברת "סו8", לדוגמא, אימצה מספר פרויקטים בדרום הארץ ומלווה את פעילותנו במסירות רבה. חברת "מגדל" אימצה את תחום מרכזי ה"מגדלור", ובכך נתנה יד לקידום התחום הרב תרבותי. חברת "צ'ק פוינט" מלווה ותומכת לאורך שנים בפרוייקט "ערים בלילה" ובמרכז למניעה ולטיפול באלימות מינית בקרב ילדים ובני נוער.

השנה הוקם פורום של בכירים צעירים מהמגזר העסקי, במטרה לסייע לעלם בדרכים שונות ויצירתיות לגייס משאבים. יו"ר הפורום הוא מר סנדר טל, חבר הועד המנהל של עלם ונשיא קבוצת "כתר פלסטיק".

עלם שואפת לפתח שותפויות אסטרטגיות ארוכות טווח. חברת "יוניליוור ישראל" הינה דוגמא לשותפות שנרקמה השנה. "יוניליוור ישראל" הובילה תוכנית לבני נוער במרכזי "הפוך על הפוך" להתמודדות עם סוגיות הקשורות בדימוי הגוף. בנוסף, פותח מסלול התנדבות משותפת של עובדי "יוניליוור ישראל" מכל הארץ ובני נוער ממרכזי "הפוך על הפוך", למען גורם שלישי בקהילה. כמו כן, שולבו מנהלים בכירים מהחברה להתנדבות אישית. תוכניות אלו ימשיכו בשנת 2011. פרויקט התנדבות מיוחד נוסף התקיים עם חברת "אמדוקס ישראל", אשר העמידה לרשות עשרה מחברי הצוות המוביל בעמותה מנטוריונג עיסקי פרטני.

בשנים האחרונות פותח תחום ההתנדבות של המגזר העסקי ועלם שמחה ומברכת על כך. במסגרת תחום זה פותחו מסלולים שונים, המותאמים לפרופיל מתנדב מהמגזר העסקי. התנדבות העובדים מתוכננת מראש כתוכנית שנתית עם מספר פעילויות, המותאמות לצורכי בני הנוער בפרויקט ולעובדי החברה. בתחום ההתנדבות, עלם מלווה בשנים האחרונות על ידי "ציונות 2000".

אנו קוראים לחברות להמשיך ולפעול עמנו בדרכים המתאימות להן: החל מתרומה כספית, אימוץ פרויקט/תחום, השתתפות בערב ההתרמה, מתן חסות לדגל, מתן חסות לאירוע התרמה, ברשתות השיווק ובחנויות וכן בפעילות התנדבותית.

פניות מעסקים יתקבלו במייל ayeletg@elem.org.il עבור איילת גוטליב-טריינין, מנהלת קשרי עסקים.

פיתוח שותפויות מקצועיות ומערכתיות

מנהלת התחום: ד"ר שמחה גתהון

שותפויות מקצועיות בין עמותת עלם לבין גורמים חיצוניים שונים (כגון משרדי ממשלה, גופים ציבוריים, ארגוני המגזר השלישי ורשויות מקומיות), מסייעות בקידום תוכניות והטמעתן ברשויות. תחום פיתוח השותפויות המערכתיות עוסק בשימור, פיתוח והרחבת שיתופי פעולה.

תפקידה של עמותת עלם הוא, בין היתר, להתריע על צורכי בני הנוער בסיכון, וכן לגבש את כל השותפים האפשריים, במטרה להציע לקהל היעד את המענים הטובים ביותר. מתוקף כך, שיתופי הפעולה הם עקרון יסוד בעבודתה של עלם.

מטרות:

- פיתוח ובניית שותפויות מקצועיות בין ארגונים ממשלתיים, אקדמיים וציבוריים לבין עמותת עלם.
- פיתוח והובלה של חשיבה מקצועית בין-תחומית, במטרה לחזק ולפתח תוכניות חדשות בעלם.
- בניית שותפויות עירוניות וארציות, תוך מעבר משיתוף פעולה קצר מועד לשיתוף פעולה אסטרטגי ארוך-טווח.
- שילוב עלם בתוכניות ארציות ממשלתיות וציבוריות (כדוגמת ועדת שמיד).
- קידום פעילויות לוביסטיות בכנסת ובסקטור הציבורי, במטרה לחזק את מטרות העמותה.

הצלחות בשנת 2010:

- עריכת פגישות וסירורים בתוכניות עלם עם שרים ובכירים בממשלה, לקראת גיבוש תוכניות משותפות:** משרד האוצר, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המשרד לקליטת העלייה, המשרד לביטחון פנים, משרד התרבות והספורט, משרד הבריאות, המשרד לענייני מיעוטים והמשרד לפיתוח הנגב והגליל.
- הגדלת נראות עלם בדיונים בועדות הכנסת:** הוועדה לזכויות הילד, הוועדה למאבק בסחר בנשים, הוועדה למאבק בסמים ובאלכוהול וועדת הקליטה והעלייה.
- קידום שיתופי פעולה עם תוכניות לאומיות וגופים מובילים:**
 - עבודה משותפת עם התוכנית הלאומית (ועדת שמיד): בין הנושאים שהועלו - יצירת ממשק ערבי ל - Yelem, אתר תמיכה וייעוץ של עלם, שיתוף פעולה בתוכנית הקיץ, קידום פטור ממכרז לעלם בפתיחת מרכזי "מגדלור" וגיבוש תוכניות הכשרה משותפות לעבודה עם בני נוער.
 - פיתוח תוכניות אמנות ותוכניות עבודת רחוב, בשיתוף עם "אשלים".
 - קידום שיתוף פעולה עם הרשות למלחמה בסמים:
 - הרחבת הכשרות לעובדי עלם בנושא סמים ואלכוהול.
 - קידום פיתוח תוכניות תעסוקה לצעירים: נערך מפגש עבודה בין שירות המבחן למבוגרים לבין תחום יזמויות ותעסוקה בעלם, יחד עם תחום שותפויות, על מנת לקדם פיתוח תוכניות תעסוקה לצעירים.
 - קידום שיתופי פעולה עם "מרכז מעשה": עריכת פיילוט במרכזי "מגדלור" ו"הפוך על הפוך", לשילוב צעירים בשירות לאומי ובשנת שירות בעבודת המרכזים. כמו כן, ניסיון לשלב צעירים בוגרי תוכניות עלם במסלולי שנת שירות ושירות לאומי.

פיתוח שותפויות מקצועיות ומערכתיות

מנהלת התחום: ד"ר שמחה גתהון

- השתתפות בשולחנות עגולים:**

- הובלת שולחן עגול בנושא טיפול בנערות במצוקה, בשיתוף משרד הרווחה.

- השתתפות בשולחן עגול בוعدת משנה בנושא התנדבות, מטעם משרד ראש הממשלה בהשתתפות מנכ"לית עלם, אפרת שפרוט.

- השתתפות בשולחן עגול בנושא מוכנות למצבי חירום ביוזמת "מכון ראות" ובהשתתפות נציגי פיקוד העורף ומרכז חוסן.

- השתתפות בכנסים:** כנסים של המשרד לקליטת עליה בנושא נוער עולה, כנסים של משרד העבודה והרווחה, כנסים של מרכז רעות-מרכז חוסן, כנסים של עמותות שונות למען נוער, כנסים של ג'וינט-ישראל, כנסים של אוניברסיטאות בנושא נוער וכנסים של עליית הנוער.

- בנייה מחודשת של תפקיד המתאמים היישוביים** ומנהלי משאבי הקהילה ופיתוח הכשרות מתאימות, בסיוע ועדה מלווה (שבה השתתפו נציגי הוועד המנהל, הוועדה המקצועית, הצוות המוביל ויועץ ארגוני מתנדב). השקת תפקיד המתאמים היישוביים צפויה להביא להרחבת שיתופי הפעולה של עלם עם גופים שונים בערים בהם היא פועלת, לתרום לניצול משאבים מושכל, לשפר את החיבור בין המטה לבין השטח ולעודד פעילות בעלת אופי אקטיביסטי יותר.

- הטמעת תחום הקהילה ממטה התעסוקה למטה תחום השותפויות.**
- פיתוח ידע מקצועי, הכשרות והדרכות בתחום פיתוח שותפויות מקצועיות.**

- שותפות בכתיבת נייר עמדה ראשוני בנושא אקטיבציה חברתית** ובדיונים בנושא, בוועד המנהל ובוועדה המקצועית.

יעדים ותוכנית פיתוח לשנת 2011:

- קידום שותפויות ארציות מערכתיות**

- חיזוק הקשרים עם משרדי הממשלה ויצירת קשרים עם משרדי ממשלה נוספים: המשרד לאיכות הסביבה, משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, משרד התחבורה ומשרד הבריאות.

- חיזוק והרחבת השתתפותה המקצועית של עלם בתוכניות לאומיות.

- הרחבת הקשרים עם ראשי ועדות הכנסת - ועדת הפנים, ועדת העבודה והוועדה לקליטת עלייה.

- חיזוק הקשרים המקצועיים עם גופים ציבוריים, המגזר השלישי, העסקי, הממשלתי ובתחום ההתנדבות בממשק עם תחום התנדבות.

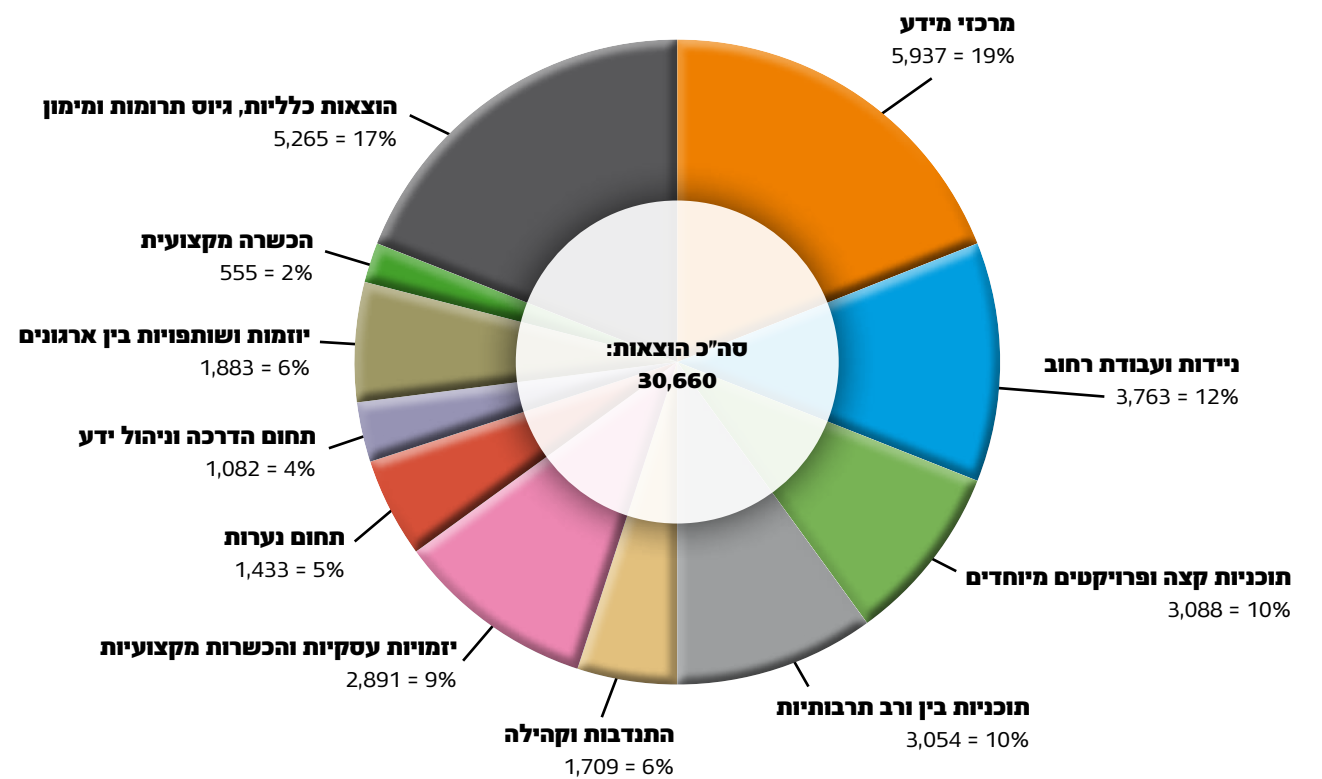
- חיזוק הקשרים עם האקדמיה בממשק מחלקת הדרכה.

- קידום שותפויות מקצועיות ברמה עירונית יישובית**
 - הכשרת מתאמים ישובים לקידום שותפויות מקצועיות במסגרת פעילותם העירונית.
 - עיבוי תפקיד המתאמים היישוביים, תוך הרחבת אחוזי המשרה המיועדים לתפקיד זה.
 - פיתוח עבודה קהילתית כגישה טיפולית, באמצעות המתאמים היישובים ומנהלי פרויקטים.

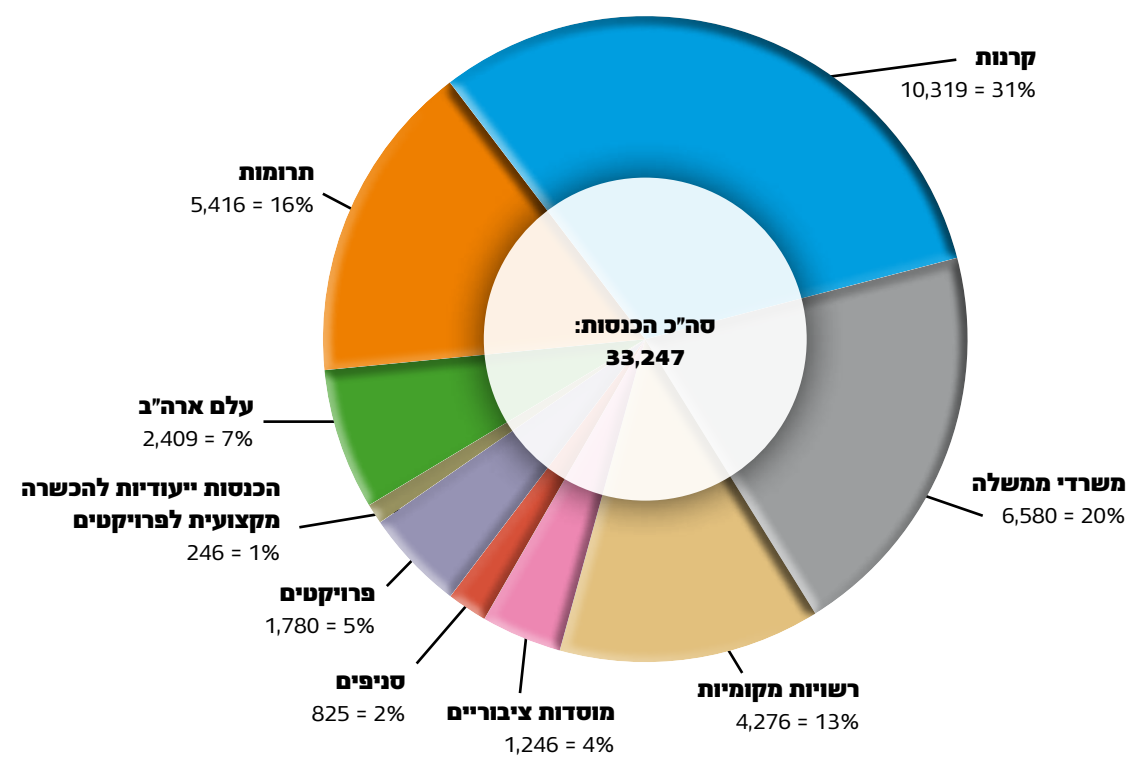
- אקטיבציה חברתית**

- תחילת פעילות בנושא אקטיביזם חברתי בליווי חברה העוסקת בתחום.
- כתיבת תוכנית עבודה מסודרת לפעילות אקטיביזם חברתי ולובי והצבעה על מספר נושאים לקידום מידי.

תקציב שנתי - הוצאות

תקציב שנתי - הכנסות

* הנתונים אינם מבוקרים ובאלפי ש"ח.

מוסדות העמותה

נשיאת העמותה

נאוה ברק

חברי הועד המנהל

בעז דותן - יו"ר
 אן ביאלקין - יו"ר עלם ארה"ב
 לינור רובן - נשיאת עלם ארה"ב
 ניסים אדר
 פרופ' רוני ברגר
 ד"ר מרים גולן
 ישי דוידי
 פרופ' יוחנן ווזנר
 טליה זאבי
 ד"ר אמנון לזר
 רפאל לנדה
 נחמיה מלך
 סנדר טל
 עדן פוקס
 מנחם שלגי

חברי ועדת ביקורת

עו"ד יוסף שטח - יו"ר
 שמואל גלייזנר
 מוטי מור
 אודי נבו
 רו"ח יוסף פראג'

חברי ועדה מקצועית

ד"ר אמנון לזר - יו"ר
 פרופ' רוני ברגר
 ד"ר מרים גולן
 בוני ג'קובסון
 פרופ' יוחנן ווזנר
 שמואל חזון
 ד"ר אהרן יורק
 רפאל לנדה
 חיים מסינג
 יחיאל ערן
 עדן פוקס
 ד"ר אורלי קלדרון
 פרופ' שלמה רומי
 ד"ר נתי רונאל
 חיותה שנבל
 פרופ' משה שרר

חברי ועדת כספים

מנחם שלגי - יו"ר
 נחמיה מלך - גזבר
 עדן פוקס

דיאנה גולבי, זוכת "כוכב נולד", באירוע התרמה 2010 למען עמותת עלם.

קרן פריגו
קרן קלור לישראל
רותם אמפרט
שבלת ושות' - משרד עורכי דין
שולט, רות' וזייבל - משרד עורכי דין
שטיחי איתמר
שטרום איתי
שמעון ברזילי מכוניות בע"מ

מאייר דן
מאיר חברה למכוניות ולמשאיות בע"מ
מארוול סמיקונדקטור ישראל בע"מ
מארק בוסוויק
מבטח שמיר אחזקות בע"מ
מוניקה קורטון
מכשירי תנועה ומכוניות (2004 בע"מ)
מלונות דן בע"מ
מפעלי ים המלח
מפעלי מילואות
מפעלים פטרוכימיים בע"מ
מר קלאודיו פינקוס
מר ריצ'ארד שטיין
משפ' אלן סליפקה
משפ' ג'ו פלום
משפ' דוד קוליץ
משפ' דן ספדין
משפ' הארווי קרוגר
משפ' וולטרן שטרן
משפ' חיים כצמן
משפ' לורנס רובן
משפ' לסטר פולאק
משפ' מוריס מארק
משפ' מרשל בטלר
משפ' סנפורד וייל
משפ' פלויד אברמס
משפ' רונאלד וורצבורגר
משפ' גלן ספדין
סטנלי אייזנברג
סטנלי מורגן
סלקום ישראל בע"מ
סקאדן, ארפס, סלאט, מיגאר, פלום ושות' - משרד עורכי דין
עירא ליפמן
פדרמן החזקות מפעלים
פדרציית דאלאס
פדרציית מטרופוליטן דטרויט
פדרציית סן פרנסיסקו
פדרציית קנזס
פסגות בית השקעות
פרדי זינגר
פריגו ישראל
פרנסיס כץ
קבוצת ההשקעות סנטור
קבוצת ישראלכרט
קולות
קיוסקאי שיווק
קרייג פלאט
קרן ג'ק ואניטה זלץ
קרן גבריאל שרובר
קרן גרי סולטז
קרן גרצמן
קרן דינה ורפאל רקנאטי
קרן דנה
קרן הכט
קרן זנקל
קרן חסד וצדקה
קרן יהודית והווארד ברקוביץ
קרן יוסף קלכסנדר
קרן סטאר
קרן ע"ש סוניה ואדוארד קוסוי

תורמים ושותפים

מעל 1,500,000 ש"ח	
הקרן לידידות קרן קרוליטו, שוויץ	קרן בן וליאון יעקובסון קרן גוטמן קרן יהל ע"ש יהודה ליאון רקנאטי ז"ל קרן סטלה וצ'ארלס גוטמן קרן פרובידנט - משפ' לן בלבנטיק קרן קאהן קרן ריץ' לחינוך, תרבות ורווחה
500,000-1,500,000 ש"ח	
המוסד לביטוח לאומי פדרציית שיקאגו קרן הארי וג'נט ויינברג קרן הוראס גולדשמיט	
250,000-500,000 ש"ח	
בנק הפועלים - פועלים בקהילה מגדל חברה לביטוח בע"מ צ'ק פוינט טכנולוגיות תכנה בע"מ קרן E.Y רחל ומשה ינאי	
100,000-250,000 ש"ח	
הקרן ע"ש דן וגלוריה שוסטרמן טוני ולינדה בלום לינור רובן משפ' סבן משפ' עירא רנט משפ' קן ביאלקין מתן - משקיעים בקהילה פדרציית ניו יורק JNA קרן בוניטה קרן ג'פרי א. אלטמן / חברת אוול קריק קרן גלנקור לחינוך ורווחה קרן העזבון של לואיס פיל קרן משפחת שטיינהרט בישראל קרן נעמי פראוור קדר קרן סמואל סבה	
50,000-100,000 ש"ח	
PEF Israel Endowment Funds, Inc. אלינור מאנוצ'י אמפל ישראל בע"מ גד וטליה זאבי הועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עזבונות לטובת המדינה יוניליוור ישראל מכתשים אגן מר וגב' יוסף מישען מר וגב' רוג'ר הרטוג משרד הבריאות עו"ד דוד שימרון פדרציית קנדה פרטנר תקשורת בע"מ קרן אי די בי למען הקהילה	א.ס.אורי השקעות ונכסים א.ת. אופק השקעות (שוחט עדן) אברהם קדר אדווארד בלנק אוורגרין ניהול השקעות בע"מ אולד איי בע"מ אורן היימן איל אמיר אירופלקס מערכות שינה מתקדמות אלון חברת הדלק לישראל אסם השקעות בע"מ בנק דיסקונט בנק יהב בנק לאומי ברילקו ניהול בע"מ ברן הקמת פרוייקטים בע"מ ג'ורג' ס. בלומנטל ג'ני וחנינא ברנדס גולדמן, ארליך, גבר, אדלשטיין ושות' - משרד עו"ד גזית גלוב ישראל גילרון גנסיס פרטנרס 3 דואק רוני די איי סי הלוואות בע"מ דיפלומט מפיצים דלק - חברת הדלק הישראלית בע"מ דן גבע חברת עו"ד הבנק הבינלאומי הולנדיה - המרכז להנדסת השינה בע"מ החברה המרכזית ליצור משקאות קלים בע"מ - קוקה קולה המשרד לקליטת עלייה הקרן לחיפה הרשות למלחמה בסמים וולקן מצברים בע"מ טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ יוסף בר נתן - שובל סוכנות לביטוח בע"מ יעקב בורק יעקב ישראלי יפנאוטו חב' ישראלית לרכב בע"מ כ.א.ל עסקים כימקלים לישראל בע"מ (מטה) כימקלים לישראל בע"מ (מגור מוצרים תעשיתיים) להקת בת שבע לסטר קראון לקסיסנקסיס מ. ארקין

משרדי המשלה

התוכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון (דוח שמיד)
משרד הבריאות משרד החינוך
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
משרד הבינוי והשיכון
משרד לביטחון פנים - עיר ללא אלימות
המשרד לקליטת עליה
משרד התעשייה המסחר והתעסוקה

רשויות מקומיות

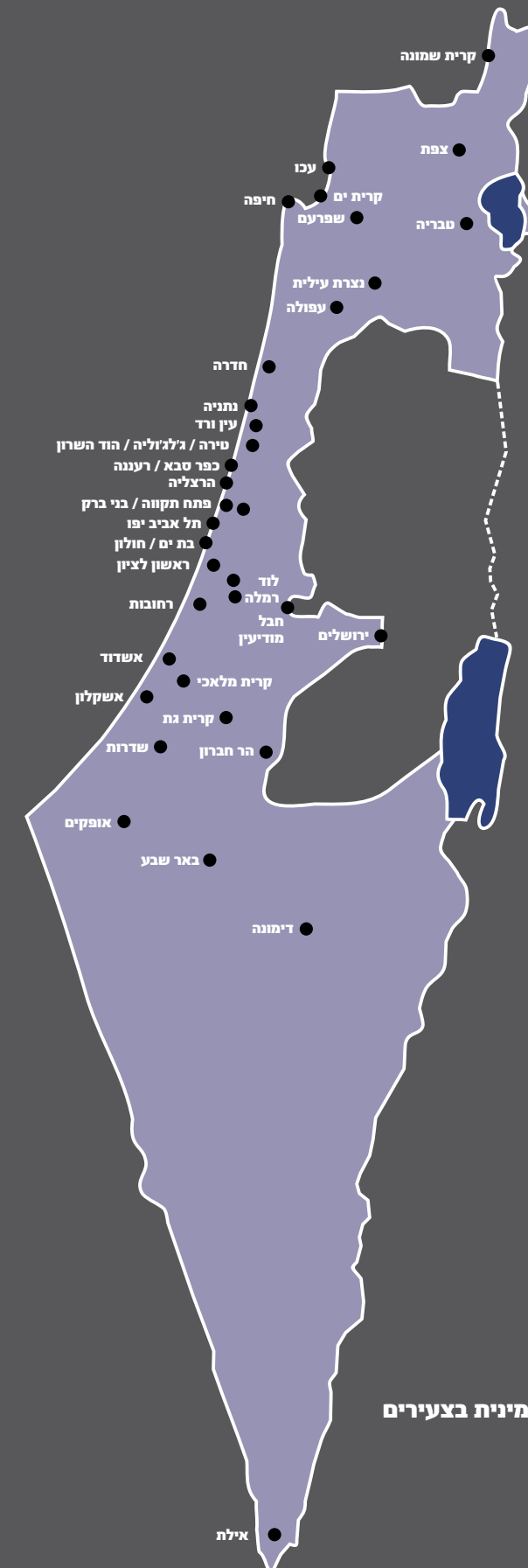
אופקים
אילת
אשדוד
באר שבע
בני ברק
בת ים
הוד השרון
חדרה
חולון
חיפה
טבריה
טירה
ירושלים
כפר סבא
לוד
מ.א. גליל עליון
מ.א. חבל מודיעין
מ.א. לכיש
מ.א. שומרון
מ.א. שפיר
נצרת עלית
נתניה
עכו
פתח תקווה
צפת
קרית גת
קרית ים
קרית מלאכי
קרית שמונה
רחובות
רמלה
רעננה
שדרות
שער הנגב
שפרעם
תל אביב

שיתופי פעולה

אל על
אולפני גראויטי
אמדוקס ישראל בע"מ
ארומה אספרסו בר ישראל
אלביט מערכות בע"מ
בזק
בנק יהב

תודה מיוחדת לאבי קושניר ויהודית רביץ

פריסה ארצית - פעילות עמותת עלם

1 ניידות

2 הפוך על הפוך

3 תוכניות קצה ותוכניות לנערו

4 מרכז למניעה וטיפול באלימות מינית בצעירים

5 פרויקטים בתחום הרב תרבותי

6 תחום תעסוקה וליזוי אישי

7 סיניף עלם

קרית שמונה	2	6
עפולה	4	6
צפת	2	6
טבריה	5	
קרית ים	2	
שפרעם	4	
נצרת עילית	2	
עכו	1	2 5
חיפה	1	3 6 7
חדרה	5	
עין ורד	6	7
נתניה	1	2 6 7
טירה	6	
ג'לגוליה	6	
כפר סבא	1	2
רעננה	1	
הוד השרון	1	
הרצליה	1	7
הר חברון	4	
תל אביב - יפו	1	2 3 4 6 7
בני ברק	4	
רחובות	3	5 6
פתח תקווה	5	6
בת ים	1	5 6
חולון	1	2 5
רמלה לוד	1	6 7
ירושלים	1	5 6
באר שבע	2	6 7
קרית מלאכי	5	6
חבל מודיעין	1	
קרית גת	1	2 6
אשדוד	1	2
שדרות	1	2 6
אופקים	1	
אילת	1	

עלם נרשמה כעמותה בישראל ב-6 באפריל 1983 (מספר רישום 5-694-003-58). העמותה רשומה כמלכ"ר (מספר מלכ"ר 930740659) ומוכרת כמוסד ציבורי על ידי מס הכנסה, ולצורכי תרומות מיוחדות או גדולות לפי סעיף 46 ו-46א (א) לפקודת מס הכנסה.

עלם - העמותה לנוער במצבי סיכון

הירקון 35 בני ברק, 51204 | טל: 03-7686666 | פקס: 03-6470319
דו"אל לפניות: elem@elem.org.il | אתר עלם: www.elem.org.il